

І ВСЕУКРАЇНСЬКА
СТУДЕНТСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ

**ДИЗАЙН
І ГЛОБАЛІЗАЦІЯ
В УМОВАХ
СУЧАСНИХ РЕАЛІЙ**

МАТЕРІАЛИ КОНФЕРЕНЦІЇ

- ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
- КАФЕДРА ДИЗАЙНУ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ДИЗАЙНУ

ДИЗАЙН І ГЛОБАЛІЗАЦІЯ В УМОВАХ СУЧАСНИХ РЕАЛІЙ

Матеріали І Всеукраїнської студентської науково-практичної
конференції

13 березня 2025 р.

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ • 2025 • ХНТУ

УДК 7, 7.012

Редакційна колегія:

- *Білик Анна Анатоліївна* – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри дизайну Херсонського національного технічного університету.
- *Полетаєва Ганна Норайрівна* – завідувачка кафедри дизайну Херсонського національного технічного університету, кандидат технічних наук, доцент.

ДИЗАЙН І ГЛОБАЛІЗАЦІЯ В УМОВАХ СУЧАСНИХ РЕАЛІЙ:
матеріали I Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції,
13 березня 2025 р. – Хмельницький: ХНТУ, 2025. – 155 с.

У збірнику представлено тези I Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції **«Дизайн і глобалізація в умовах сучасних реалій»**, яка організована кафедрою дизайну Херсонського національного технічного університету та проходила 13 березня 2025 р. на онлайн платформі ZOOM

Автори опублікованих тез несуть повну відповідальність за достовірність викладеного матеріалу, за правильне цитування джерел та посилання на них та за всі інші відомості.

© Херсонський національний технічний університет, 2025

© Колектив учасників конференції, 2025

ЗМІСТ

ОСОБЛИВОСТІ ДИЗАЙН-ПРОЄКТУВАННЯ АДАПТИВНОГО ОДЯГУ ДЛЯ ЛЮДЕЙ ІЗ ВТРАЧЕНИМИ КІНЦІВКАМИ	
Варвара АГАФОНОВА, Олена ЛУЩЕВСЬКА.....	7
СТИЛЬОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОКОКО У СУЧАСНОМУ FASHION-ДИЗАЙНІ	
Аліна АНДРЕЄВА, Руслана ТКАЧЕНКО.....	9
ВПЛИВ СУЧАСНИХ ФОТОГРАФІЧНИХ ТРЕНДІВ НА ДИЗАЙН	
Антоніна АНДРУЩАК, Олександр ЛУГОВСЬКИЙ.....	11
НАЇВНЕ МИСТЕЦТВО ЯК ПРОЯВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	
Владислава АНІСІМОВА, Анна БІЛИК.....	13
КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ АДАПТИВНОГО ДИЗАЙНУ ІНТЕРФЕЙСІВ ДЛЯ СУЧАСНИХ ВЕБ-РЕСУРСІВ ЗАКЛАДІВ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	
Юлія БАБІЙЧУК, Анна БІЛИК.....	15
РОЗВИТОК ОРГАНІЧНОГО ДИЗАЙНУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	
Артем БЕЗУГЛИЙ, Богдан БОНДАРЕНКО.....	18
ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ТРАДИЦІЙ В ЕПОХУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЇХ ВІДОБРАЖЕННЯ У ГРАФІЧНОМУ ДИЗАЙНІ	
Вероніка БИЦЕНКО, Аліна ШАНСЬКА.....	20
НАЦІОНАЛЬНІ КУЛЬТУРИ В ЕПОХУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	
Monika Malgorzata BIALOSZYSCA, Валерій ІСТОШИН.....	23
КНИГА ЯК АРТ-ОБ'ЄКТ У СУЧАСНОМУ КУЛЬТУРНОМУ КОНТЕКСТІ	
Олександр ВЕЛИЧКО, Лариса БУТКО.....	26
ДИЗАЙН ПЛАВУЧИХ БУДИНКІВ, ЯК ОБ'ЄКТІВ ТУРИЗМУ	
Дар'я ГАВЛОВСЬКА, Наталя ДАНИЛЬЧЕНКО.....	28

АРТ-ПРОСТОРИ УКРАЇНИ: СУЧАСНЕ МИСТЕЦТВО ЯК МОВА ГЛОБАЛЬНОГО ДІАЛОГУ	
Ангеліна ГАГУЛІНА, Ганна ПОЛЕТАЄВА.....	30
ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ДИЗАЙН: МОЖЛИВОСТІ Й ВИКЛИКИ В КУЛЬТУРНОМУ, ЕКОНОМІЧНОМУ ТА ЕКОЛОГІЧНОМУ АСПЕКТАХ КРЕАТИВНОЇ ІНДУСТРІЇ	
Богдана ГОРБАЧУК, Анна БЛИК.....	34
УНІВЕРСАЛЬНИЙ МЕСЕДЖ ВЕЛИКОДНІХ ЛИСТІВОК	
Вікторія ДАНИЛЮК, Анна БЛИК.....	37
СУЧАСНІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ДИЗАЙНУ ПЕРСОНАЖІВ ВІДЕОІГОР	
Антон ДЕНИСЕНКО, Наталя ЖИТСЕНЬОВА.....	39
ЗАГРОЗИ ТА МОЖЛИВОСТІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	
Олег ДМИТРУК, Олександр ПАЩЕНКО.....	41
ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА АНІМАЦІЙНИЙ ДИЗАЙН В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ	
В'ячеслав ЖУКОВ, Ганна ПОЛЕТАЄВА.....	43
ЕКОЛОГІЧНІ ЗЛОЧИНИ РОСІЇ В РОСІЙСЬКО- УКРАЇНСЬКІЙ ВІЙНІ ТА СПОСОБИ ВІДОБРАЖЕННЯ ЇХ У ДИЗАЙНІ	
Євгеній КІЖАПКІН, Ганна ПОЛЕТАЄВА.....	46
СТИЛЬ КОНСТРУКТИВІЗМ В СУЧАСНОМУ ДИЗАЙНІ КОСТЮМУ	
Вікторія КНЯЗЄВА, Тетяна МАЛІК.....	47
СУЧАСНІ НАПРЯМИ ДИЗАЙНУ: АРТБУК НА ПРИКЛАДІ ВИТВОРУ «УКРАЇНСЬКА МУЗИЧНА АБЕТКА» АВТОРКИ АНАСТАСІЇ КОБЕРНИК	
Анастасія КОБЕРНИК, Юлія СТЕМПІЦЬКА.....	49
ЕКОЛОГІЧНИЙ ДИЗАЙН У СВІТОВОМУ МАСШТАБІ	
Ольга КОВАЛЬЧУК, Ганна ЧОРНОСТАН.....	51

АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ДИЗАЙНУ

Анна КОСТЮК, Аліна ШАНСЬКА..... 53

ЕКОЛОГІЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ДИЗАЙНІ

Василь КОЦЮБЧИК, Анна БЛИК..... 55

ВИКОРИСТАННЯ ВІЗУАЛЬНИХ ЗАСОБІВ ВЕБ-ДИЗАЙНУ У СУЧАСНИХ МИСТЕЦЬКИХ ПРАКТИКАХ

Юлія КРАВЕЦЬ, Юлія МАЛЕЖИК..... 59

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ЛАНДШАФТНОМУ ДИЗАЙНІ

Ірина КРАЙНИК, Ольга РАЗУМОВА..... 61

ГЕНЕЗИС УКРАЇНСЬКОЇ АНІМАЦІЇ

Дарія КРИВИЦЬКА, Катерина СМІКАЛО..... 65

ДЖИНСИ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

Ангеліна КУЧМА, Тетяна МАЛІК..... 70

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ СПРИЙНЯТТЯ ДИЗАЙНУ, СТВОРЕНОГО ШТУЧНИМ ІНТЕЛЕКТОМ

Маргарита ЛІТТІХ, Лариса ТЕРЛЕЦЬКА..... 72

КНИГА ЯК ВИТВІР МИСТЕЦТВА: ЕТАПИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВИРОБНИЦТВА

Жанна МАНУСКАЙТЕ, Марія КУРАТОВА..... 74

ТРАНСЛЯЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО БРЕНДУ У ВІДЕОМИСТЕЦТВІ

Христина МЕЛЬНИК, Анастасія МАЛІМОН, Катерина СМІКАЛО..... 77

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У РОЗРОБЦІ УКРАЇНСЬКОГО ДИЗАЙНУ АЙДЕНТИКИ

Марта НАВРОЦЬКА, Катерина СМІКАЛО, Марія НАЗАРЧУК..... 81

ПОШУК ПЛАСТИЧНИХ ФОРМ ЛІТЕРИ ПРИ СТВОРЕННІ АКЦИДЕНТНОГО ШРИФТУ НА ОСНОВІ МОТИВУ УКРАЇНСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ ТА ЕТНОГРАФІЇ

Вікторія НОСОВСЬКА, Юлія СТЕМПІЦЬКА..... 85

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ: ВПЛИВ НА ПРОМИСЛОВИЙ ДИЗАЙН

Марія ОВЧАРЕНКО, Інна ЯКОВЕЦЬ..... 87

**ПРОГНОЗ ЩОДО РИНКУ ПРАЦІ У СФЕРІ ДИЗАЙНУ ТА
ВІЗУАЛЬНОГО КОНТЕНТУ НА ТЛІ РОЗВИТКУ ШТУЧНОГО
ІНТЕЛЕКТУ**

Юлія ПАНТЮХ, Андрій ЗВОНИК..... 90

**ДИЗАЙН-ПРОЄКТУВАННЯ КЛУБНОГО ОДЯГУ ДЛЯ
ФЕХТУВАЛЬНИКІВ**

Павло ПОВОРОЗНИК, Лариса КРАСНЮК..... 94

**ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ІГРОВИХ СТИЛІСТИК В
КОНЦЕПТ-АРТІ**

Арсеній ПОЛЯХ, Наталя ЖИТЕНЬОВА..... 96

ДИЗАЙН БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Наталя РИШКЕВИЧ, Данило КОСЕНКО..... 98

**ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ПАТЕРНІВ У UI/UX-ДИЗАЙНІ
ВЕБСТУДІЇ ЯК ВАЖЛИВОГО ЧИННИКА ПІДВИЩЕННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ**

Станіслав САМУЛІНАС, Наталя ЖИТЕНЬОВА..... 100

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ГРАФІЧНОМУ ДИЗАЙНІ

Анна СЕХІНА, Олександр ШАНСЬКИЙ..... 103

**РІЗНОВИДИ ІНТЕРАКТИВНОЇ ДИТЯЧОЇ ПАПЕРОВОЇ
КНИГИ**

Олександра СОЛОБАЄВА, Анна БЛИК..... 105

**ІЛЮСТРАЦІЯ В ДИТЯЧИХ КНИГАХ: ВПЛИВ КОЛЬОРУ,
ФОРМИ, ОБРАЗІВ НА УЯВУ ТА ЕМОЦІЇ ЧИТАЧІВ**

Євгенія СОРОКА, Марія КУРАТОВА..... 108

**ШРИФТИ ЯК НОСІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО КОДУ:
УКРАЇНСЬКА КИРИЛИЦЯ ХХ СТОЛІТТЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА
СУЧАСНІСТЬ**

Олександра СТАНКО, Ліанна БОКОТЕЙ..... 110

**СМАРТ – ОСВІТЛЕННЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ ДЛЯ
ПІДКРЕСЛЕННЯ ІНТЕР'ЄРУ**

Юлія СТЕЦЕНКО, Мекурія ДЕМЕССІЄ..... 113

СХІДНІ ТА ЗАХІДНІ ТРЕНДИ У ВЕБ-ДИЗАЙНІ: ДІАЛОГ КУЛЬТУР У ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ	
Артем ТАРАСОВ, Михайло ОПАЛЄВ.....	114
ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ШКОЛИ БАУГАУЗ. СУЧАСНІ ОСВІТНІ ПІДХОДИ	
Леся ТАРАХТІЙ, Наталія РОМАНЕНКО.....	117
ТРЕНДИ ЛАНДШАФТНОГО ДИЗАЙНУ У ФОРМУВАННІ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА	
Наталія ТАЦУЛЯ, Ольга РАЗУМОВА.....	119
ПОП-АП КНИГИ ЯК ІНСТРУМЕНТ НАВЧАННЯ ЧЕРЕЗ ГРУ	
Дар'я ТРИГУБ, Ольга ГАНОЦЬКА.....	122
ЗМІНИ В ДИЗАЙНІ ПІД ВПЛИВОМ ПРОЦЕСУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	
Діана ТРОФИМЕНКО, Олександр ШАНСЬКИЙ.....	124
ІНКЛЮЗИВНИЙ ДИЗАЙН ІНТЕРЕСУ: ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ КОМФОРТНИХ ПРОСТОРІВ ДЛЯ ЛЮДЕЙ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ	
Юлія ТРОФИМЛЮК, Олексій ФЕДОР.....	126
ВИКОРИСТАННЯ БІОМЕХАНІКИ РУХУ ПТАХІВ ДЛЯ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ТА РОЗВІДКИ	
Юрій ФІЛІМОНОВ, Наталія ЧУГАЙ.....	129
ЕТИЧНІ ВИКЛИКИ ВИКОРИСТАННЯ ГЕНЕРАТИВНОГО ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ВІЗУАЛЬНОМУ МИСТЕЦТВІ	
Ніколетта ФТЕМА, Наталя ДОЧИНЕЦЬ.....	131
ВИКОРИСТАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ МОТИВІВ ХУДОЖНИКА ІВАНА МАРЧУКА В ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ ОБРАЗОТВОРЧОМУ МИСТЕЦТВІ	
Інесса ЦВЄЧКОВСЬКА, Олександр ЛУГОВСЬКИЙ.....	133
ДИЗАЙН АЛЬБОМІВ МЕТАЛ-ГУРТІВ СЬОГОДЕННЯ	
Дмитро ЧЕХУНІН, Анна БЛИК.....	135

**РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ В
УКРАЇНСЬКОМУ ГРАФІЧНОМУ ДИЗАЙНІ: ПРОБЛЕМИ,
ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

Яна ЧУМАЧЕНКО, Ганна ПОЛЕТАЄВА..... 139

**КОНСТРУКТИВНИЙ АНАЛІЗ ФОРМИ У ПРОЄКТНІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ ХУДОЖНИКА ТА ДИЗАЙНЕРА**

Олександра ЧУРІКОВА, Юлія МАЛЕЖИК..... 143

**ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОСТОРУ В
РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ЦЕНТРАХ ДЛЯ ДІТЕЙ ІЗ РОЗЛАДОМ
АУТИЗМУ**

Марійка ШЕВЕРЯ, Оксана ГАВРОШ..... 146

**ОСОБЛИВОСТІ ДИЗАЙНУ КОНЦЕРТНИХ ЗАЛІВ ТА
МУЗИЧНИХ ТЕАТРІВ У СУЧАСНІЙ КУЛЬТУРІ**

Софія ШЕСТОПАЛ, Руслана ТКАЧЕНКО..... 148

РОЛЬ ДИЗАЙНУ У ЗБЕРЕЖЕНІ ОКЕАНУ

Оксана ЯСТРЕБОВА, Ганна ПОЛЕТАЄВА 150

Варвара АГАФОНОВА, здобувачка 2 курсу

Хмельницький національний університет

Олена ЛУЩЕВСЬКА, кандидат технічних наук

доцент кафедри технології і конструювання швейних виробів

Хмельницький національний університет

ОСОБЛИВОСТІ ДИЗАЙН-ПРОЄКТУВАННЯ АДАПТИВНОГО ОДЯГУ ДЛЯ ЛЮДЕЙ ІЗ ВТРАЧЕНИМИ КІНЦІВКАМИ

Адаптивний одяг – це спеціально розроблений одяг, який полегшує життя людям з обмеженими можливостями, зокрема тим, хто втратив кінцівки. Він враховує їхні особливі потреби, щоб зробити процес одягання, носіння та догляду за собою простішим і комфортнішим. За рахунок використання зручних застібок (липучки, магніти, великі гудзики, тасьма-блискавка), розширених форм, функціональних конструктивних елементів такий одяг легко одягнути самостійно навіть однією рукою. Спеціальні конструктивні рішення одягу полегшують використання протезів, щоб вони добре фіксувалися і не натирали шкіру.

Дизайн-проекткування адаптивного одягу для людей з втраченими кінцівками вимагає врахування ряду специфічних аспектів, щоб забезпечити зручність, функціональність та естетику. Зокрема це врахування анатомічних особливостей, ергономічної відповідності, забезпечення легкості одягання та знімання, обслуговування протезу, а також підвищений комфорт виробу. Вибір м'яких, еластичних матеріалів, допоможе забезпечити комфорт при контакті з шкірою, а також не створюють тертя або дискомфорт при носінні протезів. Важливо використовувати тканини з високими гігієнічними властивостями (повітропроникністю) для запобігання перегріванню або пітливості, що особливо важливо для людей з обмеженою здатністю рухатися.

При проектуванні адаптивного одягу дуже важливо співпрацювати з людьми, які мають досвід використання протезів або інших пристроїв, щоб створювати дійсно зручний та функціональний одяг, який задовольняє їхні потреби. На основі нашого досвіду спілкування з пораненими, можна сказати, що для людей із втраченими кінцівками не менш важливим є і психологічний комфорт адаптивного одягу. Дизайн такого одягу повинен мати на меті підвищення впевненості користувача. Це включає в себе не тільки практичність, але й можливість виразити себе через одяг, щоб людина не почувалася обмеженою або стигматизованою через свій стан. Оскільки багато людей прагнуть зберігати власний стиль і не хочуть, щоб їх одяг нагадував лише про обмеження, дизайн має бути стильним та універсальним, з можливістю вибору серед різних моделей. Адаптація стилю адаптивного

одягу до потреб людини, яка використовує протези рук або ніг, допоможе виглядати більш впевнено, бути соціально активним членом суспільства. Дизайн такого одягу може мати окремі елементи, що дозволяють краще інтегрувати протези у загальний вигляд.

Ще одним напрямком забезпечення психологічного комфорту є використання національного символізму для адаптивного одягу людей із втраченими кінцівками. Національний символізм для поранених українських військовослужбовців має велике значення, оскільки він не тільки виконує практичну функцію, але й має глибокий емоційний та патріотичний контекст. Візуальна присутність національних символів гербу, кольорів прапору України може допомогти пораненим відчувати, що вони не тільки боролися за свою країну, але й є її важливою частиною, і ця підтримка не припиняється навіть після травм.

Одяг з національними символами допомагає зберегти відчуття ідентичності. Для українських військових адаптивний одяг із мотивами національної культури може стати потужним виявом гордості за свою країну, навіть коли вони переживають фізичні труднощі. Візуальні елементи, такі як вишиванка, традиційні орнаменти або стилізовані елементи національної культури, мотиваційні фрази рідною мовою, створюють відчуття належності до великої спільноти, яка підтримує їхній шлях.

Для поранених військових одяг з національними символами підкреслює важливість національної єдності та спільної боротьби. Це важливо для формування почуття зв'язку з народом, що відчуває підтримку своїх героїв. Тому важливо, щоб дизайн адаптивного одягу ніс посилення того, що навіть у тяжких умовах поранені військові продовжують бути частиною нації, що цінує їхній героїчний внесок у визвольну боротьбу українського народу за незалежність і свободу.

Українські сакральні символи, що використовують у вишивці мають прихований інформаційний та енергетичний зміст. Тому застосування у дизайні адаптивного одягу символів, що мають оберігове значення, сприяють посиленню зв'язку із силою роду, із стихіями (сонцем, землею), допоможуть відновленню фізичного здоров'я та підтримають внутрішню силу, дух і моральний стан пораненого. Оскільки кожен символ вишивки має свою енергетичну силу, такий адаптивний одяг може стати важливим психологічним та духовним оберегом, допоможе зберегти почуття гідності, підвищити патріотизм і відчуття національної єдності, підтримуючи поранених на їхньому шляху до відновлення та реабілітації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Lebedinska O. The strategy of ensuring the psychological comfort of adaptive rehabilitation garments / O. Lebedinska, S. Kuleshova, O. Lushevskaya, L. Bukhantsova, T. Vladyslava. *ARTTE*. 2024. Vol 12. №2. P. 94-101.

2. Засорнова І., Засорнов О. Інноваційний спосіб оздоровлення етно-елементами сучасного жіночого одягу. Етнодизайн у контексті українського національного відродження та європейської інтеграції : зб. наук. праць : матеріали III Міжнародного конгресу, (Полтава, 4-6 листоп. 2015 р.), 2019. Кн. 3. С. 369–375. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/15401>

Аліна АНДРЕЄВА, здобувачка 3 курсу першого (бакалаврського) рівня
Національний університет «Одеська Політехніка»

Руслана ТКАЧЕНКО, кандидат мистецтвознавства, доцент
Національний університет «Одеська Політехніка»

СТИЛЬОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОКОКО У СУЧАСНОМУ FASHION-ДИЗАЙНІ

Сучасні дизайнери звертаються до епохи рококо через соціокультурні, естетичні та економічні чинники, що визначають розвиток модної індустрії. Рококо виникло як реакція на барокову розкіш, пропонуючи ескапізм, культ краси та театралізацію життя. У сучасному світі, що переживає соціальні й економічні кризи, спостерігається подібна тенденція до створення фантазійної реальності через моду. Дизайнери використовують стилістику рококо як засіб відходу від прагматизму й мінімалізму, пропонуючи вишукані деталі, пастельні кольори, складні силуети та декоративні елементи. Це відображає зміну культурних пріоритетів, де увага зміщується на індивідуальність, естетичне самовираження та мистецьку складову моди. Театралізація одягу, як і в XVIII столітті, стає не просто трендом, а способом конструювання особистості через візуальні символи, це робить тему дослідження актуальною та значущою.

Епоха рококо це час, коли жіноча краса ставала центром уваги, а сама жінка сприймалася як витвір мистецтва, ніби порцелянова статуетка. Одяг виконував роль не лише покриву, а й був засобом гри, в якій переважали театральність і надмірна розкіш. Головні риси стилю – пастельні кольори, складні зачіски, прикрашені пір'ям та перлинами, багат шарові спідниці та корсети, що підкреслювали фігуру.

Сучасні fashion-дизайнери активно звертаються до ідеалів рококо, використовуючи його ключові стилістичні прийоми як засіб естетизації жіночого образу та ідеалізації краси. Показ Moschino Fall Winter 2020/2021 [1] є яскравим прикладом такого звернення. Джеремі Скотт створює образи, що буквально відтворюють концепцію "жінки-тістечка", використовуючи принципи іронічного переосмислення. Його роботи нагадують театральні костюми, що підкреслюють жіночність, але водночас демонструють її як

об'єкт естетичної гри. Це чітка алюзія на культ розкоші та показної насолоди, що був притаманний епосі рококо. Посилання на Марію Антуанету та її знамените висловлювання: "Якщо у них немає хліба, нехай їдять тістечка" розкриває ідею поверхневого сприйняття моди як сфери ескапізму та епатажу.

Ще одним втіленням естетики рококо у сучасній моді є показ Venezia 2021: the Dolce&Gabbana Alta Moda Fashion Show in Piazzetta San Marco [2]. У цій колекції спостерігається розкіш оздоблення, що нагадує інтер'єри Версая: використання золота, пастельних відтінків, вишуканих орнаментів і текстильних композицій, які відтворюють живописні традиції рококо. Франсуа Буше, з його сценами безтурботного аристократичного життя, також надихнув Dolce&Gabbana на створення образів, що нагадують придворних дам XVIII століття. Зачіски моделей, прикрашені діадемами та квітами, повторюють структуру перук тих часів, демонструючи, як мода може бути засобом історичної рефлексії та перевтілення. У цьому випадку одяг не лише виконує декоративну функцію, а й стає символом соціокультурного феномену.

Паралелі між ідеологією рококо та сучасністю простежуються не лише в естетиці, а й у соціальному значенні моди. XVIII століття було періодом гедонізму, культу краси та мистецтва як способу вираження індивідуальності, що перегукується із сучасною fashion-індустрією, де акцент робиться на унікальність та самовираження. Особливо це помітно у високій моді, що є вищою формою дизайнерського мистецтва, яка охоплює ексклюзивний пошив одягу вручну з використанням високоякісних матеріалів. Такі колекції, як, наприклад, Christian Dior Haute Couture Осінь-Зима 2007/2008 [3], є не просто одягом, а справжніми арт-об'єктами, що відображають складність текстур, витончені силуети та майстерність ручної роботи. Жінка у цій концепції виступає не лише як об'єкт захоплення, а й як самостійна фігура, що грає власну роль у суспільстві. Одяг стає засобом трансформації, де межа між реальністю та театром розмивається, що робить моду не просто індустрією, а засобом художнього вистовлення.

Таким чином, звернення сучасного fashion-дизайну до естетики рококо є наслідком глибинних соціокультурних процесів, що актуалізують концепцію моди як засобу рефлексії й візуальної комунікації. У контексті мінливих суспільних настроїв та зростаючої ролі естетики у формуванні ідентичності, відбувається відродження стильових кодів XVIII століття, адаптованих до сучасних потреб. Це доводить, що мода функціонує не лише як система трендів, а як явище, що взаємодіє з історичними парадигмами, інтерпретуючи їх відповідно до нових культурних запитів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Показ Moschino Fall Winter. URL: <https://youtu.be/vMfxKeBwqOk> (дата звернення 16.02.2025)
2. Показ Venezia 2021: the Dolce&Gabbana Alta Moda Fashion Show in Piazzetta San Marco. URL: <https://youtu.be/9b18CY75nls> (дата звернення 16.02.2025)
3. Показ Christian Dior Haute Couture Осінь-Зима 2007/2008. URL: <https://youtu.be/2ckliR-kZMM> (дата звернення 16.02.2025)
4. Зайцева К. Мистецтво та мода рококо в українською сучасному та історичному контекстах. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2022. № 3-4 (154-155). С. 24-27. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/istoriya_154-155_2022.pdf#page=24 (дата звернення 16.02.2025)

Антоніна АНДРУЩАК, здобувачка 2 курсу

Черкаський державний технологічний університет

Олександр ЛУГОВСЬКИЙ, кандидат мистецтвознавства, доцент

доцент кафедри дизайну

Черкаський державний технологічний університет

ВПЛИВ СУЧАСНИХ ФОТОГРАФІЧНИХ ТРЕНДІВ НА ДИЗАЙН

Фотографія як явище та вид діяльності стала невід'ємною частиною життя сучасної людини. За короткий проміжок часу вона глибоко інтегрувалася у повсякденне та суспільне життя, а також стала важливим елементом віртуальної реальності. Фотографія значною мірою впливає на наше сприйняття навколишнього світу, суспільства та інших людей. Сьогодні важко уявити світ без цього мистецтва [1, 2]. Саме тому фотографія привертає увагу дослідників у різних гуманітарних галузях. Вона є потужним засобом комунікації, здатним передати цілу історію та широкий спектр емоцій.

Сучасна художня фотографія, перетинаючи межі традиційного підходу, перетворює звичайний знімок у витвір мистецтва. Вона експериментує з новими методами та технологіями, включаючи комп'ютерну графіку. Фотографія стала не тільки невід'ємною частиною сприйняття світу вже протягом багатьох десятиліть, а й набула популярності ще до настання епохи Інтернету.

На основі проведеного дослідження можна сміливо назвати фотографію класикою візуалу для веб-сторінок. Вони використовуються для різноманітних цілей, зокрема: тематичні фото, демонстраційні фото, фото

продуктів та товарів, фото-обкладинки для статей у блозі, фото для банерів та секцій тощо. Розглянемо детальніше основні прийоми використання фотографії у веб-дизайні.

Великі фотографії. Цей підхід поширений у веб-дизайні, де фотографії великого формату використовуються як фонові зображення. Це ефективний спосіб привернути увагу користувача та передати повідомлення з максимальним впливом. Таке використання фотографій значно підвищує візуальну привабливість сторінки, створює атмосферу та передає емоції, а також сприяє підтримці відчуття цілісності всіх елементів верстки. Однак, варто зауважити, що цей підхід вимагає глибокого і ретельного опрацювання контрастності та розбірливості всіх елементів. В порівнянні з однотонним фоном, досягнення необхідного рівня контрастності та чіткості може бути складнішим завданням.

Передній план. Використання великих фотографій як фону та елементу переднього плану в дизайні є дуже ефективним прийомом. У такому дизайні фотографія може не лише заповнювати фон, але й виконувати декоративну функцію, дозволяючи елементам сторінки виглядати цілісно та привабливо. Деякі частини фотографії можуть бути перенесені на передній план, що часто поєднується з використанням ефекту глибини, де об'єкти першого плану знаходяться у фокусі. Таке поєднання планів створює враження стилю та дозволяє акцентувати увагу на важливих елементах контенту веб-сайту.

Це вимагає від дизайнера та фотографа планування та координації. Важливо, щоб зображення було гармонійно вписане у загальний стиль та концепцію веб-сайту. Таке рішення відкриває нові можливості у галузі дизайну, підігруючи інтерес користувача та дозволяючи підтримувати корпоративний стиль компанії навіть у вузькоспрямованому контексті.

Знебарвлені фотографії. Ще одним популярним способом використання фотографій є застосування "бляклого" ефекту. Цей стиль надає веб-сайту практично вінтажний вигляд і часто поєднується з білим текстом поперх фотографії.

Атмосфера і тон. Також дизайнери часто використовують декоративні фотографії, які можуть не бути прямо пов'язані з контентом веб-сайту, але створюють певну атмосферу та настрій. Це може бути ефективним способом привернути увагу користувачів та підвищити їхню концентрацію.

Монохромні фотографії. Використання яскравих кольорів у дизайні сайту завжди буде вдалим вибором, якщо вони відображають загальну ідею проекту. Кольори є потужним засобом передачі емоцій, а саме емоції важливі для взаємодії з користувачем. Яскраві та насичені кольори, які гармонійно поєднуються між собою, здатні привернути увагу цільової аудиторії. Побачивши такий вибір кольорів, користувачі будуть зацікавлені

і продовжать перебувати на сайті, оцінюючи його яскравість і привабливість. Використовуючи один колір, дизайнер може передати певну емоцію в дизайні. Наприклад, синій колір може створювати відчуття стабільності та спокою, тоді як червоний – енергії та емоційності. Монохромний стиль дозволяє фотографії комунікувати за допомогою кольору.

Таким чином, використання фотографій у веб-дизайні є надзвичайно потужним засобом комунікації. Воно викликає у людей різноманітні асоціації, сприяє розвитку творчої уяви, формує нові уявлення про себе та оточуюче середовище. Фотографії відкривають безмежні можливості для дизайнера, дозволяючи йому розширити свої творчі та професійні горизонти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Batchen Geoffrey. Each Wild Idea: Writing, Photography, History/ Geoffrey Batchen. – Cambridge, London: MIT Press, 2002. 236 p.
2. Bazin A. The Ontology of the Photographic Image. In What Is Camera? Volume 1, trans. Hugh Gray. Berkeley and Los Angeles: University of California Press, 1967. P. 9–16
3. Мистецтво в кадрі. URL: <https://design4users.com/uk/typy-zobrazhen-u-web-interfejsah/> <https://www.arthuss.com.ua/books-blog/mystetstvo-v-kadri-vidomi-fotohrafy-ta-yikhniy-vplyv-na-svitovu-kulturu> (дата звернення 16.03.2024).

Владислава АНІСІМОВА, здобувачка 1 курсу

другого (магістерського) рівня

Херсонський національний технічний університет

Анна БЛІИК, кандидат мистецтвознавства, доцент

Херсонський національний технічний університет

НАЇВНЕ МИСТЕЦТВО ЯК ПРОЯВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

У сучасному світі, де глобалізація впливає на всі сфери життя, особливо важливим стає питання збереження національної ідентичності. Культура кожного народу унікальна, і одним із способів її вираження є мистецтво. Саме у цьому контексті відіграє важливу роль наївне мистецтво як показник національної ідентичності, адже воно є прямим відображенням традицій, світогляду та цінностей. Воно позбавляє академічних канонів, вражає своєю ширістю, спрощеною формою, яскравістю кольору і багатством

символів [1]. Проте в умовах глобалізації наївне мистецтво водночас надає і виклики, і нові можливості.

Українське наївне мистецтво вирізняється своєю яскравою кольоровою гамою, символікою та вираженням. За допомогою нього майстри передавали свої уявлення про світ, красу природи та духовні цінності. Колорит, тематика та емоційність цього мистецтва мають виразні національні особливості. Колір у наївному українському мистецтві має символіку і глибоку традиційність. Зазвичай яскраві, чисті кольори (червоний, жовтий, зелений, синій) – відображають радість життя, сонце, небо, родючі землі або ж поєднання контрастних кольорів, які надають творам виразності та святковості. Наприклад, у творах Марії Приймаченко червоні квіти та фантастичні істоти створюють відчуття тепла й сили [3], а у Катерини Білокур часто можна побачити сині та зелені кольори, які показують небо та землі, гармонію і спокій. Чорний, який в цьому напрямі вважається не завжди трагічним, а може підкреслювати силу, таємничість, контраст [2]. Частина тематики українського наївного мистецтва показує тісне пов'язання з життям села, природою, міфологією та народними традиціями.

Сільські хатки, тварини та квіти вважаються одними із головних сюжетів. Наприклад, Катерина Білокур майже у всіх своїх роботах зображала квіти, які символізували безмежну любов до рідної землі [3]. Також в сюжетах наївного мистецтва часто можна побачити фантастичні істоти – це є особливістю творчості Марії Приймаченко. Її «звірина серія» наповнена уявними створіннями, що поєднують у собі риси реальних тварин та міфічних персонажів.

Наївне мистецтво характеризується своєю емоційністю, безпосередністю та оптимізмом. Радість життя, мрійливість проявляється у творах Приймаченко, а саме в роботі «Звір гуляє», який схожий на міфічну істоту, а фонове сонячне світло створює теплу атмосферу безтурботності або у Білокур, де видно натхненний, піднесений світогляд. Саме ця емоційність робить мистецтво живим і зрозумілим для кожного, незалежно від віку та освіти. У творчості художників-наївців можна побачити духовні складові – радість, віру в добро. Кожен колір, кожна лінія передає почуття художника, його світосприйняття, віру та радість життя [1].

Це проявляється в розписах Поліни Райко, чия творчість стала яскравим явищем у світі наївного мистецтва. Її роботи вражають своєю ширістю, емоційністю та глибоким зв'язком з українською культурою. Хоча до мистецтва вона прийшла у віці 70 років, її творчість швидко здобула визнання як в Україні, так і за її межами. Творчість, яке відрізняється простотою форм, яскравими кольорами та глибоким символізмом. В її зображеннях і любов до природи, родини та українських традицій,

використовування яскравих, насичених кольорів, роблять її роботи живими та емоційними.

Українське наївне мистецтво стало унікальний культурним феноменом, який поєднує в собі народні традиції, індивідуальний художній погляд та глибокий зв'язок із природою та духовністю. Воно з'явилося поза академічними канонами і є виразом внутрішнього світу художників, які часто не мали професійної освіти, але володіли величезним талантом і щирістю. Наївне мистецтво надихає сучасних митців і показує, що мистецтво може бути доступним для кожного, незалежно від освіти чи соціального статусу. Воно нагадує про те, що найголовніше в творчості – це щирість, любов до життя та зв'язок із своїми коренями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Наївне мистецтво: глибоке розуміння та усвідомлений вибір у світі сучасного мистецтва. 2023 р. URL: <https://kyiv.gallery/statii/naivne-mystetstvo-hlyboke-rozuminnia-ta-usvidomlenyi-vybir-u-sviti-suchasnoho-mystetstva>.
2. Наївне мистецтво. URL: <https://drukarnia.com.ua/articles/nayivne-mistectvo-bsUJn>.
3. Наївне мистецтво: від традицій до сучасності. URL: <https://novadoba.kiev.ua/archives/7341>.

Юлія БАБІЙЧУК, здобувачка 1 курсу другого (магістерського) рівня

Херсонський національний технічний університет

Анна БЛІК, кандидат мистецтвознавства, доцент

Херсонський національний технічний університет

КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ АДАПТИВНОГО ДИЗАЙНУ ІНТЕРФЕЙСІВ ДЛЯ СУЧАСНИХ ВЕБ-РЕСУРСІВ ЗАКЛАДІВ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У сучасному цифровому середовищі якісний дизайн веб-ресурсів стає важливим елементом забезпечення ефективної комунікації між школами, учнями, батьками та вчителями. Веб-сайти навчальних закладів повинні не лише надавати інформацію, а й бути інтуїтивно зрозумілими, доступними для різних категорій користувачів та адаптивними до різних пристроїв. Зважаючи на стрімкий розвиток мобільних технологій, особливу увагу варто приділяти адаптивному дизайну, який дозволяє забезпечити коректне відображення та зручність взаємодії незалежно від розміру екрану та платформи.

Ключовими аспектами адаптивного дизайну освітніх платформ для шкільних закладів, з урахуванням потреб різних категорій користувачів, є:

1. Гнучка верстка та медіазапити – використання CSS Grid та Flexbox для побудови інтерфейсів, які коректно змінюють структуру залежно від розміру екрану.

2. Мобільна оптимізація – зручний перегляд контенту та навігація на смартфонах та планшетах, що особливо важливо для сучасних користувачів.

3. Доступність (Accessibility, WCAG) – дотримання стандартів доступності для користувачів із вадами зору чи моторики, зокрема застосування контрастного дизайну, альтернативного тексту для зображень та голосового супроводу.

4. Простота та інтуїтивність UX/UI – мінімалістичний інтерфейс, що дозволяє легко знаходити необхідну інформацію та швидко взаємодіяти з ресурсом.

5. Оптимізація швидкості завантаження – використання ефективного коду, стиснення зображень та адаптивного завантаження контенту для швидкої роботи сайту навіть на слабких пристроях.

Особливості користувацького досвіду (UX/UI) для учнів, вчителів та батьків.

Учні мають інтуїтивно зрозумілий інтерфейс із простим доступом до розкладу занять, домашніх завдань, навчальних матеріалів та інтерактивних елементів. Важливе значення мають кольорова гама, типографіка та гейміфікація, що сприяють залученню до навчання.

Для вчителів бажано створити оптимізовані інструменти для публікації матеріалів, комунікації з учнями та перевірки завдань. Інтерфейс має бути мінімалістичним, з логічною структурою та можливістю швидкої навігації.

Батьки повинні мати простий доступ до успішності дитини, розкладу та повідомлень від школи. Зручний дизайн повинен включати адаптивні графіки, повідомлення та можливість зв'язку з адміністрацією.

Оцінка ефективності адаптивних рішень у шкільних веб-ресурсах.

Для глибшого розуміння особливостей веб-сайтів навчальних закладів доцільно розглянути приклади сайтів навчальних закладів.

Дослідження сайтів навчальних закладів

Критерій	Ліцей №7 м.Вінниця	Школа №16 м. Одеса	St. Andrew's College (Канада)	The Perse School (Велика Британія)
Дизайн	Застарілий, статичний	Застарілий, мінімалістичний	Сучасний, стильний, адаптивний	Сучасний, адаптивний, з мультимедійним контентом
Адаптивність	Відсутня	Відсутня	Повністю адаптивний	Повністю адаптивний
Навігація	Логічна, але незручна	Недостатньо структурована	Інтуїтивно зрозуміла	Інтуїтивно зрозуміла
Мультимедійний контент	Відсутній	Відсутній	Відео, інтерактивні елементи	Відео, інтерактивні елементи
Розділи для користувачів	Є розділи для усіх груп користувачів	Є розділи, але слабка структуризація	Є чітко розділені розділи для усіх користувачів	Є чітко розділені розділи для усіх користувачів
Оновлення контенту	Регулярне	Нерегулярне	Регулярне	Регулярне
Доступність (WCAG)	Відсутня	Відсутня	Присутня	Присутня
Загальна оцінка	Середній рівень, потребує покращення	Низький рівень, потребує значного оновлення	Високий рівень, сучасні стандарти	Високий рівень, сучасні стандарти

Проведений аналіз існуючих шкільних платформ виявив, що не всі ресурси відповідають сучасним вимогам адаптивності. Основними проблемами є неузгодженість мобільної версії з настільною, складна навігація, недостатня інтеграція з електронними щоденниками та погана доступність для користувачів з особливими потребами. Водночас освітні платформи, що впроваджують адаптивний дизайн та UX/UI-орієнтовані рішення, демонструють вищий рівень залученості учнів та кращу взаємодію між учасниками навчального процесу.

Застосування цих принципів та адаптація веб-ресурсів відповідно до потреб користувачів сприяє підвищенню ефективності освітнього процесу та комунікації у шкільному середовищі.

Застосування цих принципів у веб-дизайні дозволяє покращити користувацький досвід, зробити веб-ресурси навчальних закладів більш доступними та функціональними.

Адаптивний дизайн є ключовим аспектом створення сучасних шкільних веб-ресурсів, що забезпечує зручність використання, доступність для широкого кола користувачів та відповідність сучасним технологічним стандартам. Врахування UX/UI принципів, мобільної оптимізації та стандартів доступності сприяє покращенню взаємодії учнів, батьків та педагогів з освітнім контентом, що позитивно впливає на навчальний процес та ефективність комунікації у сфері освіти.

Артем БЕЗУГЛИЙ, аспірант

Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Богдан БОНДАРЕНКО, кандидат мистецтвознавства, доцент

Харківська державна академія дизайну і мистецтв

РОЗВИТОК ОРГАНІЧНОГО ДИЗАЙНУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Анотація. У доповіді розглянуто розвиток і значення напрямку органічного промислового дизайну в умовах глобалізації, зокрема в контексті сталого розвитку та адаптації до культурних традицій.

Ключові слова: органічний дизайн, промисловий дизайн, глобалізація, сталий розвиток.

Органічний дизайн виник на початку XX століття як відповідь на домінуючі в той час напрямки конструктивізму та функціоналізму. Він протиставляв строгим прямолінійним геометричним формам плавність, природність і м'якість ліній. Органічний дизайн базується на ідеях і принципах органічної архітектури, а саме - на створенні синтезу між штучним середовищем існування людини та природним простором. Це також включає створення єдиної системи сприйняття, де архітектурний об'єкт і навколишнє середовище перебувають у тісній взаємодії. Естетика органічного дизайну черпає своє натхнення з природних форм, структур та матеріалів.

Принципи формотворення в органічному дизайні вперше були сформульовані в роботах Френка Ллойда Райта у 1920–1950-ті роки, а пізніше отримали розвиток у роботах таких відомих архітекторів, як А. Аалто, Р. Нойтра, Л. Фьюмара та інших.

Сучасне захоплення біоформами серед архітекторів і дизайнерів не ослабло з роками, а навпаки - поглибилося. Новий виток в розвитку цього напрямку дало впровадження цифрових технологій в процес проєктування. Наприклад, поява 3D-друку дала можливість відтворювати складні природні форми, котрі раніше було практично неможливо реалізувати традиційними методами. Додатково, такі технології як генеративний дизайн і параметричне моделювання відкривають нові можливості для створення форм, що зберігають природну естетику, але при цьому ефективно використовують ресурси.

У глобалізованому світі органічний дизайн має особливу значущість, оскільки має на меті нагадати людині, що все, що її оточує, включаючи створені нею предмети, є частиною глобальної екосистеми і не повинно порушувати її гармонію. Тому одним із його ключових сучасних принципів є відповідність глобальним вимогам сталого розвитку. У світлі глобальних екологічних проблем, архітектори та дизайнери зосереджуються на використанні відновлюваних і природних матеріалів, зменшенні екологічного впливу та розвитку технологій, що мінімізують використання ресурсів. Цей підхід дозволяє створювати не лише естетично привабливі, але й функціональні вироби та споруди, які відповідають сучасним вимогам щодо екологічної безпеки.

Великі меблеві компанії, такі як IKEA, Vitra чи Moooi, активно інтегрують органічні форми у свої колекції, відповідно до новітніх тенденцій сталого розвитку. Вони використовують органічний дизайн для того, щоб задовольнити глобальні вимоги до естетики, якості та екологічної безпеки продуктів.

Глобалізація в сфері дизайну не тільки сприяє популяризації органічних форм, але й стимулює їх адаптацію до локальних традицій та культур. Меблі та інші предмети дизайну можуть поєднувати світові тенденції з власними культурними особливостями, що дозволяє створювати нові форми, які відображають культурну ідентичність та традиції. Завдяки цьому органічний дизайн набуває нових значень у різних країнах, при цьому відповідаючи світовим трендам. Напевно, найвідомішим прикладом поєднання природної естетики і національного колориту є скандинавський дизайн, що став популярним по всьому світу.

Таким чином, органічний дизайн в умовах глобалізації є потужним інструментом для збереження природних ресурсів, зменшення негативного впливу на навколишнє середовище і розвитку нових форм, які гармонійно поєднують природу, технології та культуру.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Олійник О. Органічний напрям в архітектурі та дизайні. *Українська академія мистецтва*. 2023. № 33. С. 60–69. URL:

<https://doi.org/10.32782/2411-3034-2023-33-7> (дата звернення: 01.03.2025).

2. Папета О. В., Згалат-Лозинська Н. О. Принципи формотворення в органічному дизайні в контексті розвитку сучасної архітектури. *Теорія та практика дизайну*. 2022. № 25. С. 158–166. URL: <https://doi.org/10.18372/2415-8151.25.16792> (дата звернення: 07.03.2025).
3. Третяк Ю. В., Корпусова О., Клещова Анастасія А. Основні закономірності формоутворення в органічному дизайні. *Теорія та практика дизайну*. 2016. № 10. С. 189–197. URL: <https://doi.org/10.18372/2415-8151.10.10548> (дата звернення: 09.03.2025).

Вероніка БИЦЕНКО, здобувачка 3 курсу

Житомирський фаховий коледж культури і мистецтв імені Івана Огієнка

Аліна ШАНСЬКА, викладачка вищої категорії

Житомирський фаховий коледж культури і мистецтв імені Івана Огієнка

ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ТРАДИЦІЙ В ЕПОХУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЇХ ВІДОБРАЖЕННЯ У ГРАФІЧНОМУ ДИЗАЙНІ

У сучасному світі глобалізація значно впливає на культуру та традиції народів. Вона сприяє інтеграції, взаємопроникненню ідей та стилів, проте також може призводити до втрати автентичних національних особливостей. Графічний дизайн відіграє важливу роль у збереженні та популяризації культурної спадщини, оскільки він є потужним засобом візуальної комунікації.

Основні тенденції збереження і популяризації національних традицій включають:

1. Вплив глобалізації на національні традиції.

Глобалізація призводить до уніфікації культурних символів, стилів і підходів у дизайні. Західні тенденції часто домінують у сфері графічного мистецтва, що може витіснити локальні традиції. Проте, багато дизайнерів сьогодні намагаються інтегрувати національні мотиви у свою творчість, створюючи баланс між традицією та сучасністю.

2. Використання національних елементів у графічному дизайні.

Використання національних елементів у графічному дизайні є ключовим для збереження та популяризації культурної ідентичності. Інтеграція традиційних орнаментів, стилів і технік народного мистецтва дозволяє створювати унікальні візуальні образи, що відображають історичні та культурні особливості нації.

Український графічний дизайн активно використовує елементи народного мистецтва, такі як вишивка, петриківський розпис, гуцульська орнаментика та витинанка. Ці елементи не лише прикрашають дизайн, але й несуть глибокий символічний зміст, сприяючи формуванню національної ідентичності та підвищенню національної свідомості. Наприклад, петриківський розпис, з його яскравими квітковими мотивами, часто використовується в сучасних графічних проєктах для додання автентичності та зв'язку з українською культурою. Витинанка, традиційне українське мистецтво вирізання з паперу, також знаходить своє відображення в сучасному дизайні. Складні візерунки та мотиви витинанки використовуються для створення оригінальних графічних рішень, що поєднують традицію та сучасність. Інтеграція національних елементів у графічний дизайн сприяє збереженню та відродженню традиційних ремесел, таких як вишивка, гончарство та ткацтво. Це дозволяє передавати майстерність з покоління в покоління, підтримуючи живий зв'язок з культурною спадщиною.

3. Приклади успішної інтеграції традицій у сучасному графічному дизайні.

Інтеграція національних мотивів у сучасний графічний дизайн є важливим засобом збереження та популяризації культурної спадщини. Світові бренди та незалежні дизайнери активно використовують етнічні елементи для створення унікальних проєктів, що підкреслюють культурну ідентичність.

В Україні прикладом успішної інтеграції традицій у сучасний дизайн є бренд «Etnodim», який поєднує старовинні народні традиції з символами новітньої історії України. У їхніх колекціях представлені вишиті сорочки, ляльні сукні, жилети та хустки з автентичним дизайном, що відображають багатство української культури.

Інші українські бренди, такі як «Varenyky Fashion» та «Foberini», також активно впроваджують етнічні мотиви у свої колекції, поєднуючи традиційні орнаменти з сучасними фасонами. Це дозволяє створювати одяг, який є одночасно модним та глибоко вкоріненим у національній культурі.

Важливо зазначити, що ефективна інтеграція етнічних елементів у сучасний дизайн потребує балансу між традицією та інновацією. Це сприяє збереженню культурної спадщини та розвитку конкурентоспроможного візуального брендингу.

Таким чином, використання національних мотивів у графічному дизайні не лише збагачує візуальну мову брендів, але й сприяє збереженню та популяризації культурної ідентичності нації.

4. Виклики та перспективи збереження традицій у дизайні.

Збереження національних традицій у сучасному дизайні стикається з низкою викликів, серед яких комерціалізація культури, адаптація традиційних елементів до сучасних стилів без втрати автентичності та пошук нових форм вираження. Комерціалізація може призводити до поверхневого використання культурних символів, що спотворює їхнє справжнє значення. Адаптація традиційних елементів вимагає делікатного підходу, щоб зберегти їхню сутність, одночасно вписуючи в сучасний контекст. Пошук нових форм вираження потребує творчого осмислення культурної спадщини та її інтерпретації в нових форматах.

Перспективним напрямом є цифровізація культурної спадщини та її популяризація через мультимедійні платформи, вебдизайн і соціальні мережі. Цифрові технології дозволяють зберігати, відновлювати та поширювати культурні артефакти, роблячи їх доступними для широкої аудиторії. В Україні цей процес набуває особливого значення в контексті збереження національної ідентичності та інтеграції у світовий культурний простір. Однак для ефективної цифровізації необхідно оновлювати освітні програми, підвищувати кваліфікацію фахівців та забезпечувати належну технічну базу.

Графічний дизайн є потужним інструментом збереження національних традицій в умовах глобалізації. Використання традиційних елементів у сучасних візуальних проєктах допомагає не лише зберігати культурну спадщину, а й розвивати національну ідентичність у глобальному контексті. Важливою задачею дизайнерів є пошук балансу між автентичністю та сучасними тенденціями, щоб традиції залишалися живими й актуальними.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Глобалізаційний і національний вектори розвитку графічного дизайну України. Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/16835/10-Gladun.pdf> (дата звернення: 05.03.2025).
2. Мотиви етнотришки в сучасній візуальній культурі. URL: https://journals.urau.ua/visnyknakkim/article/download/308373/300024?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 28.02.2025).
4. Удріс-Бородавко Н. Графічний дизайн з українським обличчям / Наталя Удріс-Бородавко. Київ : ArtHuss. 2023. С. 204.
5. Художні образи української витинанки як джерело натхнення в графічному дизайні. URL: https://er.knutt.edu.ua/bitstream/123456789/21087/1/APSD_2022_V2_P050-053.pdf?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 01.03.2025).

Monika Malgorzata BIALOSZYCKA

Warmińsko-Mazurski Uniwersytet, Olsztyn, Polska

Валерій ІСТОШИН, кандидат біологічних наук

доцент кафедри біохімії ім. професора О.О.Пентюка

Вінницький національний медичний університет імені М.І.Пирогова

НАЦІОНАЛЬНІ КУЛЬТУРИ В ЕПОХУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Процеси, що відбуваються в сучасному світі, призводять до більшої інтеграції та економічної, політичної і соціальної взаємозалежності. Глобалізація, що триває, викликає численні дискусії в країнах та їхніх суспільствах, у яких бачать як позитивні наслідки цього процесу, так негативні не тільки в економічній сфері, а й в інших. Змінюється також роль і значення національних культур та виховання. Багатозначність поняття «культура» унеможливорює використання одного, універсального його визначення. Це підтверджується, серед іншого, типологією культур, запропонованої А. Л. Кребером і С. Kluckhohn, які розрізняли історичні, нормативні, психологічні, структуралістичні та генетичні ознаки, що базується на аналізі 168 антропологічних досліджень тлумачення терміна «культура» [1]. Серед противників глобалізації існує занепокоєння і щодо суверенітету національних держав, і щодо майбутнього їхніх культур. В епоху глобалізації зростає значення національної культури, яка набуває іншого виміру. Так само, як змінюється функціонування наддержавних корпорацій, сфера діяльності яких виходить за національні кордони, так само трансформується культурна площина. Отже, глобалізація пропонує зміну сприйняття і місця національної культури. Виникають сумніви щодо того, чи світ стане, цитуючи слова Маклюєна, «глобальним селом» у кожному вимірі, а отже й культурному. Їх ефект видно в різних тенденціях боротьби з наслідками глобалізації. Цей унікальний історичний момент є результатом поєднання двох надзвичайно важливих обставин: по-перше, завершення холодної війни, яка півстоліття розділяла світ і охолоджувала його відносини. Завершення цієї війни започаткувало новий етап у сучасній історії світу та відкрило шлях до демократії та свободи для всієї людської родини, а отже й можливість майбутнього глобального порозуміння та співпраці. У той же час цей процес загального відкриття і зближення супроводжувався великою і все ще супроводжується великою цифровою революцією, яка, зруйнувавши два бар'єри, що заважали міжособистісному спілкуванню, тобто бар'єр часу і простору, зробила світ більш одночасним, сприятливим і доступнішим для всіх [2]. Саме з поєднання цих двох фактів – відкриття світу після холодної війни та інтенсивного розвитку комунікації та планетарних комунікацій народилося нове явище, яке дедалі більше впливає на долю всіх нас, незалежно від країни та континенту, а саме –

явище глобалізації. Дискусія про глобалізацію особливо загострилася в останнє десятиліття і зараз точиться в усьому світі. Глобалізм – це явище, яке охоплює та все більше проникає в усі сфери життя – політичну, економічну та культурну. Є теоретики, які стверджують, що тут немає нічого нового під сонцем, що глобалізм — це явище багатовікове, що сягає щонайменше часів, коли Колумб відкрив новий континент, а ще дві з половиною тисячі років тому Анаксимендр з Мілету створив першу карту світу (на ній було зображене плоске коло землі, оточене водою з дельфінами посередині). Але така теза обтяжена великою свободою і фантазією. Концепція глобалізації часто зводиться до боротьби великих, транснаціональних корпорацій за доступ до всіх ринків збуту, за право на необмежену свободу руху капіталів і товарів через державні та регіональні кордони. Але таке суто економічне визначення є надто поверховим і вузьким. Ця концепція містить важливу культурну складову, вона включає пропозицію та практику ставлення до культури як об'єкта ринку. А оскільки, згідно з ідеологією глобалізму, закони ринку вирішують усе, то вони мають керувати й сферою культури. Це вводить нові критерії оцінювання. Ніхто не питає, чи хороша книга, чи видатний даний фільм. Важливо те, скільки глядачів його подивилося і скільки він заробив. Ми продовжуємо використовувати ті самі критерії, не завжди усвідомлюючи, наскільки глибокими є їхні наслідки для значення та місця культури. Багато непорозумінь і помилок походить від різного розуміння культури в англосаксонській традиції, особливо американській – адже Америка є основною рушійною силою глобалізму – і розуміння цієї культури в європейській традиції, особливо нашій сильній романтичній традиції. Якщо говорити простіше: в американському досвіді твір культури – це продукт людської праці, цінність якого оцінюється реципієнтом через акт купівлі або відмову від нього, тоді як у Європі твір культури ставився до плоду натхнення, що містить сакральний елемент, тому ринкова вартість тут відігравала другорядну роль. З розвитком глобалізму перший варіант – англосаксонський – отримує все більш явну перевагу. Різниця між цими моделями культури не лише філософська. Це також має практичні наслідки. Існує загальна згода, що 21 століття буде століттям культури. Якщо в стародавніх цивілізаціях найбільшою цінністю була земля, а в сучасній цивілізації – машина, то в майбутній цивілізації найбільшою цінністю є розум людини, її пізнавальні та творчі здібності. Щоб цей розум мав усі умови для розвитку, він повинен дозрівати і вдосконалюватися в культурному середовищі найвищої якості, яке постійно його надихає і збагачує [3]. Одразу постає питання – яким буде це нове суспільство? Його смаки та культурні уподобання, безумовно, будуть такими ж, як і у більшості людей. Триває суперечка про те, якими будуть відносини між

різними культурами. Одні вважають, що ми будемо жити в злагоді в мультикультурному світі, інші вірять, що культури будуть конфліктувати одна з одною, стикатися і воювати. Проте багато хто вважає, що стандартизація планетарної культури прогресує такими темпами, що всі ми станемо схожими один на одного, навіть ідентичними. Зовні це вже навіть сталося. У всьому світі люди носять кросівки, сині джинси, сорочки поло. Ці основні предмети одягу стали настільки поширеними і дешевими, що навіть у бідних країнах зник традиційний символ бідності – ганчірки. Тут і там ще можна зустріти жебрака, але одягнений він буде цілком пристойно. Тому що глобалізація – це також велике множення дешевизни та кітчу, що, однак, у різних випадках покращило рівень життя багатьох людей. Проте слід скептично ставитися до міфу, нової утопії, яку проголошують ентузіасти глобалізму, а саме, що глобалізація та поширення комунікаційних технологій, таких як супутниковий зв'язок чи Інтернет, самі по собі вирішать проблему поглиблення соціальної нерівності, яка є бідою сучасного світу. Глобалізація, її інтенсивне, динамічне розширення, її яскравий, підприємницький дух викликають різні реакції в усьому світі. Нова комунікаційна ситуація у світі означає, що в межах досяжності сучасної людини опинилася не лише одна національна культура, а й десятки інших культур, іноді потужних і багатих, і що вона може, і навіть повинна постійно робити вибір, тим більше, що можливості сприйняття людського розуму мають свої непереборні межі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Hofstede G., Hofstede G. J. *Kultury i organizacje*. Zaprogramowanie umyslu, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne. Warszawa 2007. s. 17.
2. Mole J., *W tyglu Europy. Wzorce i bariery kulturowe w przedsiębiorstwach*, Prószyński i S-ka. Warszawa. 2000.
3. Krzysztofek K. *Globalna kultura i globalne zarządzanie*, „Sprawy Międzynarodowe” 2000. nr 1.

Олександр ВЕЛИЧКО, здобувач

*Кременчуцький національний університет імені Михайла
Остроградського*

Лариса БУТКО, кандидат філологічних наук, доцент

*доцент кафедри гуманітарних наук, культури і мистецтва
Кременчуцький національний університет імені Михайла
Остроградського*

КНИГА ЯК АРТ-ОБ'ЄКТ У СУЧАСНОМУ КУЛЬТУРНОМУ КОНТЕКСТІ

Сучасність висуває нові вимоги до книги як видавничого продукту, концептуально змінюючи її форму та спосіб подачі інформації, у тому числі й зображальної, перетворюючи книгу на повноцінний арт-об'єкт.

Важливо, що сучасний інструментарій дозволяє дизайнерам та видавцям реалізувати будь-які творчі задумки. Завдяки цифровим технологіям, програмам для 3D-моделювання, високоякісному цифровому друку та широкому асортименту матеріалів процес оформлення книги стає максимально комфортним і гнучким. Це відкриває можливості для експериментів з формою, кольором та візуальними ефектами [1, с. 260].

У той же час, цифровізація зробила доступ до інформації набагато зручнішим. Придбати електронну книгу дешевше, ніж отримати фізичний примірник. Однак саме матеріальний носій набуває додаткової цінності завдяки розкішному оформленню, обмеженим тиражам та унікальним дизайнерським рішенням.

Візьмемо, наприклад, видавництво Folio Society. Їхні книги – це не просто носії інформації, а справжні витвори мистецтва. Ретельно продумана палітурка, висока якість матеріалів та обмежені тиражі створюють неповторний сенсорний досвід: тактильність, аромат паперу, блиск тиснення дає змогу читачеві насолоджуватися не лише змістом, а й візуальними та тактильними аспектами, які не можуть бути відтворені в цифрових форматах. Крім того, завдяки своїй естетичній привабливості, видання Folio Society стають елементом інтер'єру, підкреслюючи смак власника.

«Дерево кодів» Джонатана Сафрана Фоера являється яскравим прикладом того, як нестандартне оформлення перетворює книгу на арт-об'єкт. Це видання не просто передає текст, а радикально змінює його фізичну форму. Шляхом вирізання частин сторінок з оригінального твору Бруно Шульца «Вулиця крокодилів» створюється новий, унікальний твір. Техніка «розрізання» тексту відкриває нові сенсорні виміри, робить читання неповторним, що важко відтворити в цифровому форматі.

Крім того, книга як символ знань, може бути не лише як традиційний носій текстової інформації, але й як матеріал для створення арт-об'єктів. Її унікальна форма, матеріальність та насиченість символами створюють ідеальну основу для арт-інсталяцій, де книга може функціонувати як самостійний об'єкт або інтегруватися в композицію, будучи прив'язаним до свого символічного значення, або виконувати роль матеріалу у розриві зі своїм символічним підґрунтям [2, с. 245].

Таким чином, книга як арт-об'єкт у сучасному культурному контексті є результатом довготривалого історичного розвитку – від первинних носіїв знань, створених у стародавніх цивілізаціях, до розкішних колекційних видань сучасних видавництв. Цей процес трансформації відображає не лише зміну технологічних можливостей, але й глибоку культурну еволюцію, коли традиційний носій інформації набуває нових сенсорних, естетичних і символічних вимірів.

Сучасний інструментарій дозволяє дизайнерам і видавцям реалізувати найсміливіші творчі задумки, перетворюючи книги на унікальні арт-об'єкти, здатні викликати емоційний відгук та стати важливими елементами інтер'єру. Поєднання традиційних ремесел з інноваційними технологіями не лише збагачує літературну спадщину, а й відкриває нові горизонти для культурної самовираженості, роблячи книгу символом знань, мистецтва та індивідуального стилю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Матвійчук Л. О. Книжкова ілюстрація ХХІ століття: від традицій до сучасності. *Інноваційні тенденції сьогодення в сфері природничих, гуманітарних та точних наук*. 17 березня 2023 р, Дніпро. С. 260–261. URL: [матвійчук_кротевич_тези_конф_дніпро_260-261.pdf](#) (дата звернення: 09.03.2025).
2. Чепелюк О. В., Жуков І. О., Шахман М. І. Книга як інспірація арт-об'єктів. Теорія і практика дизайну. Мистецтвознавство. Вип. 12. 2017. С. 245–257. URL: <https://jml.nau.edu.ua/index.php/Design/article/view/12671> (дата звернення: 09.03.2025).

Дар'я ГАВЛОВСЬКА, здобувачка гр. 3531

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Наталя ДАНИЛЬЧЕНКО, викладач кафедри дизайну

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

ДИЗАЙН ПЛАВУЧИХ БУДИНКІВ, ЯК ОБ'ЄКТІВ ТУРИЗМУ

Плавучі будинки, або хаусботи, стають все більш популярними у сфері туризму, пропонуючи унікальний відпочинок на воді та поєднуючи комфорт традиційного житла з атмосферою морських і річкових подорожей. Сучасні хаусботи використовуються не тільки як житлові приміщення, а і як готелі, ресторани та рекреаційні комплекси, що приваблюють туристів своєю екологічністю, мобільністю та нестандартним дизайном. Завдяки розвитку технологій, вони можуть бути енергоефективними, автономними та гармонійно інтегрованими у природне середовище.

Такі домівки мають довгу історію, починаючи від невеликих простеньких човнів, у яких могли жити рибаки, у країнах Азії та Європи й закінчуючи сучасними розкішними яхтами, обладнаними за останнім словом техніки. Ще у давні часи люди використовували човни не тільки як простий транспортний засіб, а і як місце для відпочинку знаті під час подорожей. Наприклад, човни «дохабія», які використовували ще у Стародавньому Єгипті для перевезення еліти по ріці Ніл у максимально комфортabelних та розкішних умовах [1]. Це свідчить про зацікавленість людей, навіть того часу, у створенні зручних і функціональних плавучих конструкцій, які поєднували б у собі транспортні можливості та комфортне житло.

У наші часи хаусботи вже є невіддільною частиною туристичних цікавинок, яка зростає у своїй популярності з кожним роком. Дизайн плавучих будинків базується на створенні комфортного та функціонального житлового простору, який адаптується до умов водного середовища. Основні принципи розробки хаусботів передбачають ергономічне планування, використання легких і міцних матеріалів, а також інтеграцію сучасних технологій для автономного проживання. Компактність та багатофункціональність простору відіграють ключову роль у забезпеченні зручності, особливо в обмежених площах.

Плавучі будинки бувають різних типів, залежно від їхньої мобільності та технічних характеристик. Сучасні хаусботи можуть бути повністю автономними, частково залежними від зовнішніх комунікацій або ж стаціонарними, встановленими на понтонах. Самохідні, несамохідні, стаціонарні хаусботи - у кожному варіанті є свої переваги та недоліки.

В незалежності від конструктивних особливостей, завдяки поєднанню сучасних матеріалів та технологій хаусботи стають не лише комфортним, а й стійким до змін клімату та екологічно безпечним житлом, і розглядаються як для постійного проживання, так і для туризму. У сучасному туризмі хаусботи мають все більшу популярність, адже їх різноманітність дозволяє задовольнити як любителів розкоші, так і прихильників екологічного відпочинку, пропонуючи широкий спектр варіантів.

Плавучі готелі можуть бути як невеликими бутік-готелями, так і розкішними багатопалубними комплексами зі спа-зонами, ресторанами та басейнами. Вони відрізняються різноманіттям стилів, які визначають їхній екстер'єр і внутрішній простір. Найпоширенішими є модерн, мінімалізм, скандинавський стиль, лофт, екодизайн та футуризм, кожен із яких має свої характерні особливості та функціональні рішення [1]. Мінімалізм у дизайні хаусботів орієнтований на простоту, чистоту форм і максимальне використання функціонального простору. Відсутність зайвих деталей дозволяє створювати просторі, легкі інтер'єри, які доречні при відпочинку. Скандинавський стиль додає хаусботам затишку та природності. Біофільний, або екодизайн, дизайн став особливо популярним серед хаусботів, що розташовані в природних місцевостях. У таких плавучих будинках активно використовуються озеленені дахи, стіни з вертикальним озелененням, тераси з живими рослинами та великі панорамні вікна, що з'єднують внутрішній простір із навколишнім середовищем [2]. Матеріали є максимально природними.

Плавучі будинки використовуються також в якості ресторанів і кафе. В такому разі, гастрономічні хаусботи стають не просто місцем для приймання їжі, а справжніми туристичними атракціями, які приваблюють унікальною атмосферою та незвичайним досвідом. Дизайнерські рішення в таких закладах можуть бути адаптованими до традицій регіону, де розташований ресторан, можуть варіюватися від сучасного мінімалізму до розкішних інтер'єрів у стилі історичних пароплавів або традиційних човнів. Деякі гастрономічні хаусботи мають відкриті палуби, що створює додатковий простір. Ще одним цікавим рішенням може бути аналогії між загальною концепцією дизайну ресторану та його меню, наприклад, морська тематика – морські страви.

Плавучі будинки пропонують унікальний досвід для мандрівників, особливо для прихильників екотуризму. В такому разі в оформленні і екстер'єру і інтер'єру плавучого будинку доречно буде використати елементи стилю «екодизайн», який підкреслить єднання з природою.

Загалом, хаусботи в туризмі мають низку переваг, серед яких екологічність та ефективне використання простору. Сучасні технології

дозволяють створювати енергоефективні та екологічні хаусботи, сприяючи їх популяризації в туристичній сфері та інтеграції у міське середовище.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. 10 Modern Floating Homes That Offer an Aquatic Lifestyle. Dwell: Вебсайт. URL: <https://www.dwell.com/article/modern-floating-homes-60807c42> (дата звернення 02.03.25).
2. Floating House. Friday SA. Archdaily: Вебсайт. URL: <https://www.archdaily.com/776059/floating-house-friday-sa> (дата звернення 01.03.25).

Ангеліна ГАГУЛІНА, здобувачка 1 курсу другого (магістерського) рівня
Херсонський національний технічний університет

Ганна ПОЛЕТАСВА, кандидат технічних наук, доцент
Херсонський національний технічний університет

АРТ-ПРОСТОРИ УКРАЇНИ: СУЧАСНЕ МИСТЕЦТВО ЯК МОВА ГЛОБАЛЬНОГО ДІАЛОГУ

Сучасне українське мистецтво є відображенням нашої епохи разом із її суперечностями та проблемами. Зокрема, воно реагує на такі виклики як: війна, політика, розвиток технологій, глобалізація, зміни у суспільстві та інші. Визначення «сучасне мистецтво» стало широко відомим завдяки відкриттю музеїв сучасного мистецтва та міжнародних виставок.

Проаналізуємо будівлі, в яких розміщені музеї, їх експозиції та взаємодію із світовими музеями провідних музеїв сучасного мистецтва України.

Музей сучасного мистецтва Одеси засновано у 2008 році із метою поширення сучасного одеського мистецтва на всеукраїнському та міжнародному рівні. Бізнесмен В. Морховський, його засновник, викупив та передав музею цінну колекцію робіт митців «другої хвилі одеського авангарду», створену у 60-80-х роках минулого століття, згодом було створено розділи музейного Фонду, які орієнтовані на основні течії сучасного художнього мистецтва Одеси: трансавангард, концептуалізм 80-х та 90-х р., неоконцептуалізм, Нове мистецтво 2000-х, твори сучасних художників м. Одеси, відео-арт [2].

Через повномасштабну війну музей залишився без постійного приміщення, а його колекція вивезена у спеціальні склади в західних областях. Із 2023 року за допомогою колег із музею Одеського Західного та Східного мистецтва, виставкова діяльність МСМО була відновлена. Також

архів та майже вся колекція музею доступні для перегляду онлайн за посиланням на сайті [2].

За роки свого існування музеєм було проведено важливі виставкові проєкти. Найважливішим із них було проведення п'яти бієнале сучасного мистецтва, причому три із них – міжнародного формату. Це дозволило створити платформу творчої співпраці із культурологами та митцями із понад 30 країн світу. У 2014-2017 роках у МСМО функціонувала творча лабораторія «Артерія», що відкривала простір для юних творців. Згодом, у 2019 році музей відкрив експериментальний центр *Muzeon* – нову структуру для молоді та відкрити бібліотеку. Через воєнні дії вони тимчасово припинили свою діяльність [2].

Харківська міська художня галерея, заснована у 1996 році, є однією із перших українських галерей, націлених на популяризацію сучасного мистецтва. Галерея має у своєму розпорядженні виставковий зал площею 100 квадратних метрів, а також майданчик АРТ підвалу (140 квадратних метрів). Галерея не має постійної експозиції, її діяльність спрямована на змінні виставки майстрів традиційного живопису, фотографії, графіки, скульптури, а також на проєкти сучасного мистецтва, нових медіа [4].

На сьогодні Харківська міська художня галерея провела сотні виставок, акцій, і фестивальних програм. Було здійснено ряд важливих міжнародних проєктів, а також було проведено співпрацю із художниками та галереями США, Франції, Німеччини, Польщі, Молдови, Узбекистану, Сербії, Намібії [4].

Одним із найбільш популярних українських музеїв сучасного мистецтва є **PinchukArtCentre** в Києві, відкритий у 2006 році. Французький архітектор Філіп Кіамбератт працював над розробкою його внутрішнього простору. Музей розташований на шести поверхах, на яких розміщено приміщення для виставок, освітні кімнати, кафе та адміністративну частину. У спеціальному художньому просторі проводять виставки молодих художників, екскурсії, заняття із дітьми з особливими потребами, працює освітня кімната. Загалом, площа арт-центру – більше трьох тисяч квадратних метрів[5].

Музей націлений на створення можливостей вільного доступу до нових ідей, та емоцій, підтримання молодого творчого покоління. Експозиції зосереджені на сучасному мистецтві ХХІ століття, в яких представлено як роботи українських, так і закордонних художників. [5].

PinchukArtCentre був учасником 52, 53 та 54 програми «Венеційська бієнале», представивши такі проєкти як «Степи мрійників», «Поема про внутрішнє море», що зміцнило його зв'язки із глобальним арт-середовищем[5].

Арт-центр сучасного мистецтва М17 було засновано у Києві в 2010 році. Розташований за адресою: вул. Антоновича, 102-104, його загальна площа становить більше тисячі квадратних метрів. Експозиції арт-центру охоплюють період від 80-х років минулого століття до сьогодення, включаючи такі жанри мистецтва як: живопис, скульптура, інсталяції та відео-арт [5].

Арт-центр М17 націлений на виховання нового, нестандартно мислячого покоління. На регулярній основі проводяться освітні програми, майстер-класи, лекції, кіноперегляди, групові та персональні кураторські проекти. Мистецький простір арт-центру М17 активно взаємодіє із художниками із закордону, а також із посольствами Грузії та Франції, з культурним форумом Австрії. Він заохочує до колаборацій, художніх експериментів, обмінів для експертів та творців із різних напрямків із метою інтеграції сучасного українського мистецтва на міжнародний простір [5].

У 2018 році у Луцьку було відкрито музей сучасного мистецтва України **Корсаків**. Він розташований на території розважального центру «Адреналін Сіті». Ціллю створення музею був духовний розвиток, поширення українського мистецтва закордоном за допомогою демонстрації яскравих творчих надбань, ознайомлення відвідувачів із сучасним мистецтвом за допомогою авторських інсталяцій, проектів, перформансів. [3].

Загальна площа музейного комплексу Корсаків становить приблизно п'ять тисяч квадратних метрів, розміщено багато виставкових залів. Одна лише площа постійної експозиції займає три тисячі квадратних метрів. У музеї можна побачити роботи понад ста видатних митців із різних жанрів: живопис, скульптура, інсталяція, графіка, відео-арт. Експозиція складається із робіт найкращих авторів України ХХ-ХХІ століття [3].

Музей Корсаків представляє унікальні проекти світового масштабу та активно співпрацює із світовими музеями. Наприклад, у 2019 році Віктор Корсак повідомив про початок діалогу із музеєм у Нью-Йорку для розширення міжнародного партнерства [1].

Львівський арт-центр «Дзига» є легендарним осередком сучасного мистецтва, заснованим у 1997 році. У експозиції галереї представлено різні жанри мистецтва нашого часу: сучасний живопис, пластика, графіка, медіа, перформанс, інсталяція, декупаж, фотомистецтво, текстильні проекти, та навіть такі незвичні та дивовижні види мистецтва як паперова архітектура [5].

В культурно-художньому центрі «Дзиги» часто проходять презентації книг та покази фільмів. Тут цінують найбільш актуальні та складні

напрямки у мистецтві, проходять різноманітні мистецькі фестивалі, лекції, майстер-класи, мультидисциплінарні проєкти [5].

Масштаби креативних проєктів «Дзиги» із кожним разом зростають, оскільки її творче середовище налічує не лише значну кількість митців із України, а й багато сильних партнерів, наприклад польський «PLACEID» – фонд розвитку територіального маркетингу, Музей театрального, музичного та кіномистецтва України [5].

Отже, взаємодія українських музеїв сучасного мистецтва із світовими музеями та іншими мистецькими організаціями, а також іноземними авторами є надзвичайно важливою для міжнародного визнання України та її культурного розвитку. Низка українських музеїв, арт-центрів та галерей активно працюють у цьому напрямку, а ще організовують різноманітні культурні заходи, що сприяє вихованню нового покоління із нестандартним мисленням.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Віктор Корсак: «завдання простору МСУМК– в тому, щоб люди комунікували із сучасним мистецтвом». URL: <https://antikvar.ua/viktor-korsak-zavdannya-prostoru-msumk-v-tomu-shhob-lyudy-komunikuvaty-z-suchasnym-mystetstvom>.
2. Про музей – МСМО – Музей сучасного мистецтва Одеси. URL: <https://msio.com.ua/about-museum/>.
3. Про нас – msumk. URL: <https://msumk.com/about/>.
4. Про нас – муніципальна галерея. URL: <https://mgallery.kharkov.ua/pro-nas/>.
5. ТОП 10 музеїв сучасного мистецтва України. URL: <https://zruchno.travel/News/New/4926?lang=ua> (дата звернення: 31.01.2025).

Богдана ГОРБАЧУК, здобувачка 1 курсу другого (магістерського) рівня
Херсонський національний технічний університет
Анна БІЛИК, кандидат мистецтвознавства, доцент
Херсонський національний технічний університет

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ДИЗАЙН: МОЖЛИВОСТІ Й ВИКЛИКИ В КУЛЬТУРНОМУ, ЕКОНОМІЧНОМУ ТА ЕКОЛОГІЧНОМУ АСПЕКТАХ КРЕАТИВНОЇ ІНДУСТРІЇ

Глобалізація та дизайн глибоко взаємодіють, формуючи сучасний креативний простір. Вони впливають на соціальні, культурні та економічні аспекти життя. Розглянемо дизайн і глобалізацію, аналізуючи позитивні та негативні сторони кожного аспекту для більшого розуміння можливостей та викликів цього явища.

Одним з важливих впливів глобалізації на культуру є інтеграція, уніфікація. Так, у статті «Історія глобалізації дизайну та історія глобального дизайну» автор Дж. Гуппац (D. J. Huppertz) робить висновок, що дослідження історії дизайну потребує глобального підходу, аби вийти за межі європоцентричних та американських моделей. Він вважає, що важливо враховувати внесок різних культур і регіонів для кращого розуміння розвитку дизайну як глобального явища [1].

Отже, можна зазначити, що інтеграція культур допомагає створювати проекти, які поєднують різні культурні елементи та стилі. Наприклад, анімаційний фільм «Коко» (Coco) від Pixar, який вдало інтегрує мексиканську культуру і традиції Дня Мертвих, зберігаючи при цьому їхню автентичність. Це не лише розважає глядачів, але й популяризує та інформує про культурні особливості.

Однак, є і ризик поверхового використання культурних елементів. Наприклад, дії кампанії від Dolce & Gabbana, спрямована на китайський ринок, викликали обурення через стереотипні зображення китайської культури, що сприймалося як неповага. Це приклад того, як невідповідна інтеграція культурних символів може призвести до негативного сприйняття.

Ще одним відбиттям глобалізації в культурі, зокрема в дизайні, є стандартизація контенту. З одного боку, стандартизація сприяє тому, що креативний контент може бути зрозумілим для глобальної аудиторії. Наприклад, інтерфейс користувача у продуктах Windows розроблений так, щоб бути зрозумілим у всьому світі, завдяки лаконічному дизайну й уніфікованим значкам. З іншого боку, уніфікація стилю може призвести до втрати локальної індивідуальності. Наприклад, у соціальних мережах,

таких як Instagram, контент різних користувачів часто виглядає схожим через стандартизацію фільтрів і шаблонів, що знижує різноманітність.

Розглядаючи вплив глобалізаційних процесів на соціокультурну сферу М. Парашевін у статті «Глобалізація і культура: гомогенізація чи дифузія?» приходить до висноку, «що на сьогодні тенденції гомогенізації культур існують паралельно із збереженням, або навіть інтенсифікацією культурної гетерогенності. Звичайно, процеси культурної уніфікації, такі як глобалізація певних стилів споживання, відбуваються й набирають сили. Але стає все більш зрозумілим, що спроби такої уніфікації ведуть і до актуалізації культурних відмінностей. Нерідко процеси глобалізації зумовлюють посилення культурних контрастів» [2].

Без сумніву, глобалізація не оминула економіку. Вона відкриває доступ до міжнародних ринків, що дозволяє дизайнерам працювати з клієнтами з різних країн та культур. У свою чергу, міжнародна співпраця сприяє обміну передовими технологіями та методиками, що підвищує якість дизайну. Що призводить до збагачення культурного контексту, створенню інноваційних рішень, які поєднують елементи різних традицій та стилів. Наприклад, рекламна кампанія «Share a Coke» Coca-Cola друкувала найпопулярніші імена різних країн на етикетках пляшок, що зробило бренд ближчим до споживачів у кожній культурі. Успіх кампанії пояснювався особистим підходом до кожного ринку, завдяки чому бренд міг залишатися глобальним, але водночас здаватися локальним і «своїми».

Утім, зростання конкуренції може змушувати дизайнерів знижувати вартість своїх послуг, що впливає на якість роботи. Також завжди існує ризик використання елементів інших культур без належного розуміння, що може призвести до культурної апропріації та негативної реакції. Наприклад, рекламна кампанія Pepsi в Китаї, де слоган «Pepsi brings you back to life» був перекладений як «Pepsi повертає ваших предків з могил», що викликало негативну реакцію через культурні особливості сприйняття смерті.

Глобалізація сприяє поширенню ідей екологічної стійкості, що мотивує дизайнерів створювати екологічно чисті продукти та використовувати відновлювані матеріали. А доступ до сучасних технологій дозволяє розробляти екологічні процеси виробництва, зменшуючи шкідливі викиди та споживання ресурсів. Наприклад, «Зелені» будівлі, як-от The Edge в Амстердамі (офіс Deloitte), спроектовані для мінімального енергоспоживання. Цей офіс оснащений системами, що оптимізують використання світла та вентиляції, використовуючи штучний інтелект для управління енергоресурсами.

Аналізуючи позитивні сторони, варто назвати і негативні. Масове виробництво призводить до збільшення кількості відходів, що може мати

негативний вплив на навколишнє середовище. Такий підхід часто продукує використання дешевих матеріалів, що призводить до скорочення терміну служби продуктів. Це може сприяти формуванню культури «швидкого споживання». Наприклад, багато глобальних брендів, таких як Apple, мають виробничі потужності в різних країнах, що вимагає складної логістики та значного енергоспоживання для транспортування матеріалів і готової продукції. Це призводить до високого вуглецевого сліду при глобалізації виробництва.

Отже, глобалізація суттєво впливає на розвиток сучасного дизайну, відкриваючи нові можливості та породжуючи значні виклики в культурній, економічній та екологічній сферах. Вона сприяє інтеграції різних культур, що дозволяє поєднувати унікальні стилі та традиції, але водночас несе ризики поверхового використання культурних символів, що може сприйматися як неповага. Стандартизація полегшує розуміння контенту для глобальної аудиторії, проте часто веде до втрати локальної ідентичності. Економічна глобалізація відкриває дизайнерам доступ до міжнародних ринків, але посилює конкуренцію, що інколи впливає на якість роботи. В екологічному плані глобалізація стимулює впровадження сталих практик, проте масове виробництво сприяє зростанню кількості відходів та виснаженню ресурсів. Отже, для успішного розвитку дизайну в умовах глобалізації важливо знайти баланс між глобальними трендами та локальною унікальністю, зважати на культурні особливості, економічні та екологічні наслідки для всіх регіонів світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Huppertz D. Globalizing Design History and Global Design History+ *Journal of Design History*. 2015. Vol. 28. Issue 2. P. 182–202. URL: <https://doi.org/10.1093/jdh/epv002>.
2. Паращевін М. Глобалізація і культура: гомогенізація чи дифузія? Соціальні виміри суспільства. *Інститут соціології НАН України*. 2006. Вип. 9. С.223-232. URL: <https://i-soc.com.ua/assets/files/book/parashhevin/svs-2006parashchevin.pdf>.

Вікторія ДАНИЛЮК, здобувачка 1 курсу другого (магістерського) рівня
Херсонський національний технічний університет

Анна БІЛИК, кандидат мистецтвознавства, доцент
Херсонський національний технічний університет

УНІВЕРСАЛЬНИЙ МЕСЕДЖ ВЕЛИКОДНІХ ЛИСТІВОК

Великдень є центральним святом у християнській традиції, що має глибоке релігійне та культурне значення. У зв'язку з цим комунікація через великодні привітання має особливе значення. Великодні листівки відіграють роль носія традиційних символів та побажань, що мають універсальний характер. Дослідження цієї теми дозволяє визначити сталі елементи великоднього меседжу та їхню культурну адаптацію в різних країнах.

Перші друковані великодні листівки з'явилися в Європі у XIX столітті. Вони швидко набули популярності як засіб поширення святкових привітань та широко розповсюдилися. В Україні традиція передавання великодніх привітань простежується ще в рукописних листах, що супроводжували дарунки до свята. У XX столітті українські листівки відзначалися національною символікою, народними орнаментами та духовними елементами. Також на їх оформлення впливали історичні процеси на території тодішньої України та видавців.

Листівки друкувалися у Львові, Перемишлі, Коломиї, Жовкві, Станіславові (нині Івано-Франківськ), Чернівцях, а також Києві, Харкові, Полтаві, Одесі й Кам'янець-Подільському. За вибором сюжетів, художнім оформленням, якістю поліграфічного друку українські листівки не поступалися закордонним відкритим листам.

Навіть перебуваючи за межами своєї історичної Батьківщини, українці зберігали традиції, звичаї, обряди святкування, що знайшли своє відображення у гаївках, віршах, святкових зверненнях, у художніх творах із Великодньою атрибутикою, до якої належать і мініатюрні витвори мистецтва – вітальні листівки.

Характерними християнськими, народними та традиційними символами, які зображали на вітальних листівках були: Воскреслий Христос, храми, свічки, ангели, писанки, паски, вербові гілки, квіти, сонце, свіже листя, великодні кролики, кошки з яйцями. Відображення символів враховувало регіональні особливості та міжнародний контекст країн. Так, в Україні використовували традиційні орнаменти, релігійні гасла («Христос Воскрес!»), народні мотиви; а в Європі та США популярні листівки із зображенням великодніх кроликів, кошків з яйцями, квіткових композицій. Попри регіональні відмінності, ключовий меседж листівок

залишається універсальним: це символ надії, добра, здоров'я, радості, любові та нового початку. Єднання родини та суспільства через святкування. Оптимістичне бачення майбутнього, що характерне для різних культур.

У сучасному світі традиційні друковані листівки поступово поступаються місцем цифровим аналогам. Використання анімації, інтерактивних елементів та персоналізованих дизайнів стає актуальною тенденцією. Водночас класичні елементи, такі як писанки та паски, залишаються важливими складовими святкового візуального образу.

Графічне втілення цифрових великодніх листівок повинно враховувати сучасні вимоги зі створення дизайну. Наприклад, це розробка унікального дизайну, зі стилізацією ключових образів; використання шрифтів, що передають святковий настрій, зокрема каліграфічних та декоративних для передачі релігійного та святкового характеру послання; використання гармонійних комбінацій традиційних кольорів (золотий, білий, червоний, зелений, чорний) та сучасних пастельних відтінків для підсилення візуального ефекту.

Враховуючи різноманіття, за допомогою яких можна втілювати дизайнерські рішення, можна обрати будь-які варіанти модернізації народних символів. Наприклад, інтеграція сучасних flat-дизайнів, 3D-рендерингу, динамічної графіки, відео візуалізації та ін. Вдала інтерпретація традиційного змісту в сучасні тенденції, може популяризувати цифрові листівки як способу зменшення використання паперу та глибшого інтересу до символіки свята.

Великодні листівки є важливим елементом культурної спадщини, що поєднує релігійні, народні та сучасні мотиви. Універсальний меседж великодніх привітань полягає у побажанні миру, добра та відродження, що є спільним для багатьох народів. А методи графічного дизайну дозволяють адаптувати листівки відповідно до сучасних естетичних і технологічних вимог залишаючи їхній зміст сталим. Поєднання традиційних символів та цифрових технологій сприяє збереженню культурної спадщини, її актуалізації у сучасному суспільстві.

Антон ДЕНИСЕНКО, здобувач 1 курсу магістратури
спеціальність 022 Дизайн.

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Наталія ЖИТЕНЬОВА, доктор педагогічних наук, професор
професор кафедри дизайну

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

СУЧАСНІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ДИЗАЙНУ ПЕРСОНАЖІВ ВІДЕОІГОР

Актуальність дослідження. На сучасному етапі розвитку індустрії відеоігор зростає потреба в оптимізації та прискоренні робочих процесів, що зумовлено як високою конкуренцією на ринку, так і постійним підвищенням очікувань гравців. Одним із ключових аспектів розробки є візуальна складова, адже якісний дизайн напряму впливає на сприйняття гри користувачами. Важливу роль у цьому відіграє концепт-художник, який створює початкові візуальні ідеї та розробляє матеріали, що слугують основою для інших спеціалістів – 3D-модельєрів, аніматорів та художників з візуальних ефектів. Саме від швидкості та якості його роботи залежить ефективність подальшого процесу виробництва гри. Тому сучасний концепт-художник стикається з викликом – необхідністю створювати високоякісні дизайни в стислий термін і у вирішенні цього завдання сучасні інструменти для розробки персонажів відеоігор набувають особливого значення. Вони дозволяють не лише прискорити процес створення концептів, а й підвищити їхню якість завдяки потужним функціям для роботи з формою, текстурою та анімацією.

Мета дослідження. Дослідити сучасні інструменти для дизайну персонажів відеоігор, визначивши їхню ефективність та доцільність у процесі створення візуальних образів, а також оптимальні програмні засоби для концепт-художників.

Результати дослідження. У статті було розглянуто найпоширеніші програмні засоби та інструменти, що використовуються в індустрії розваг для створення концепт-арту персонажів. Аналізовано, які саме унікальні функції цих програм сприяють вирішенню специфічних проблем, що виникають під час розробки концептів персонажів.

Традиційні художні інструменти, такі як олівці, лінери, маркери, є ефективними на початкових етапах концептуалізації, дозволяючи швидко зафіксувати ідеї без детального занурення в нюанси. Після цього начерки зазвичай скануються або фотографуються для подальшої обробки в цифрових редакторах. Такі інструменти забезпечують ефективне збереження ідеї при мінімальних втручаннях на етапі первинного ескізу.

2D-редактори, зокрема Alchemy, Photoshop та Clip Studio Paint, відіграють ключову роль на етапах уточнення та деталізації зображень. Програма Alchemy [1] забезпечує ефективну генерацію силуетів випадковим або контрольованим способом, що є корисним на ранніх етапах створення концептів, надаючи виразну основу для подальших доопрацювань. Photoshop пропонує гнучкі функції для точного виділення елементів, тонких налаштувань накладання шарів і фото-редагування, що сприяє реалізації техніки «фото-баш», для досягнення високого рівня реалістичності зображень. Clip Studio Paint [3] дозволяє маніпулювати 3D-манекенами, що значно прискорює створення анатомічно правильних персонажів, а також включає інструменти для створення чітких лінійних малюнків, в тому числі в стилях, близьких до традиційного коміксу, завдяки фільтрам для перетворення 3D в 2D та векторним пензлям.

3D-редактори, такі як Blender 3D, 3D Coat та Plasticity, рекомендується використовувати, коли потрібно створити моделі зі складною геометрією або для спрощення малювання персонажів в складних ракурсах. Blender 3D надає повний набір інструментів для полігонального моделювання, скульптингу, текстурювання та рендерингу, що дозволяє значно прискорити процес створення концептів завдяки використанню модифікаторів та плагінів. Ця програма підходить для розробки як твердих елементів (роботи, зброя), так і органічних форм. 3D Coat, що працює за іншими принципами, дозволяє швидше створювати моделі завдяки скульптурним та живописним підходам, хоча точність моделювання є меншою. Plasticity є висококласним CAD-інструментом, що забезпечує точне, але гнучке моделювання, що робить його ідеальним для створення елементів техніки.

Окрему категорію інструментів становить використання технологій віртуальної реальності (VR) для створення 3D-концептів. Використання таких програм, як Gravity Sketch та Oculus Medium, дозволяє художникам створювати концепти в просторі, що робить цей процес органічнішим і точнішим, а також забезпечує більшу мобільність і можливості для командної роботи. Gravity Sketch працює без підключення до ПК, що робить його зручним для роботи в польових умовах, а Oculus Medium є оптимальним для швидкого скульптингу органічних форм.

Найновіші методи створення концептів включають використання штучного інтелекту, який, хоча й не здатен згенерувати повноцінний дизайн, але є потужним інструментом для пошуку ідей і елементів для подальшого доопрацювання. Сервіси, як Midjourney, Artbreeder [2] та OpenAI, пропонують широкі можливості для генерації зображень в різних стилях, а також дозволяють створювати нові образи на основі текстових описів і наявних зображень, що спрощує пошук натхнення та інтеграцію ідей.

Розглянуті аспекти допоможуть молодим спеціалістам під час вибору сучасних цифрових інструментів для створення концептів, що відповідають конкретним задачам, та полегшують процес досягнення якісного результату.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. AlchemyOrg. Andrew Jones Alchemy Demo - Shanghai, 2008. *YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=zYYSxZZzgjc> (дата звернення: 02.03.2025).
2. Imad Awan. I Tried Creating Concept Art using AI., 2021. *YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=CSH2T6uKb1o> (дата звернення: 02.03.2025).
3. Zúñiga D. Introductory Guide to Concept Art. *Clip Studio Paint*. URL: <https://www.clipstudio.net/en/conceptart/beginners-guide/> (дата звернення: 02.03.2025).

Олег ДМИТРУК, аспірант

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

Олександр ПАЩЕНКО, кандидат технічних наук, доцент

доцент кафедри НГІБ

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

ЗАГРОЗИ ТА МОЖЛИВОСТІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Штучний інтелект (ШІ) стрімко трансформує сучасне суспільство, впливаючи на всі аспекти життя — від медицини та освіти до промисловості та оборони. Його потенціал безмежний: він здатен прискорити наукові дослідження, оптимізувати бізнес-процеси та навіть вирішувати складні соціальні проблеми. Проте, разом із можливостями, ШІ несе низку загроз, які вимагають ґрунтовного аналізу та розробки нових підходів до регулювання. Новизна цієї статті полягає в розгляді не тільки традиційних ризиків і переваг ШІ, але й у висвітленні малодосліджених аспектів, таких як психологічний вплив ШІ на суспільство та емерджентні властивості розподілених ШІ-систем.

ШІ відкриває значні можливості для підвищення ефективності в різних сферах. У медицині алгоритми глибинного навчання успішно використовуються для діагностики захворювань, аналізу геномів та розробки нових ліків. В аграрному секторі ШІ допомагає прогнозувати врожаї та оптимізувати використання ресурсів. У транспорті автономні системи управління знижують кількість аварій та оптимізують трафік у містах. В освітній сфері персоналізовані платформи навчання на основі ШІ

дозволяють враховувати індивідуальні потреби студентів, підвищуючи ефективність засвоєння матеріалу [1].

Особливо варто відзначити роль ШІ у вирішенні глобальних викликів, таких як зміна клімату та боротьба зі світовими пандеміями. Завдяки аналізу великих обсягів даних ШІ здатен прогнозувати екологічні катастрофи та допомагати в розробці стратегій їх запобігання. Також значний потенціал має застосування ШІ у державному управлінні для оптимізації процесів прийняття рішень, що сприяє більш ефективному використанню ресурсів та зниженню рівня корупції.

Проте, попри широкі можливості, ШІ несе і серйозні загрози. Однією з основних є втрата робочих місць через автоматизацію. Особливо це стосується працівників із низькою та середньою кваліфікацією в таких галузях, як логістика, виробництво та навіть фінансовий сектор. За прогнозами, у найближчі десятиліття мільйони людей можуть залишитися без роботи, що загрожуватиме соціальною нестабільністю та зростанням нерівності.

Ще однією значною загрозою є зловживання ШІ з боку урядів та корпорацій. Технології розпізнавання обличчя та аналізу поведінки вже використовуються для масового стеження та контролю громадян у деяких країнах. Небезпеку становлять також автоматизовані системи прийняття рішень, які можуть містити вбудовані упередження та дискримінацію через некоректні дані, що використовувалися для навчання. Це особливо небезпечно у сферах правосуддя, кредитування та працевлаштування.

Серйозним викликом є також проблема так званих «чорних скриньок» — відсутність прозорості в роботі складних алгоритмів. Якщо навіть розробники не можуть пояснити, як саме ШІ дійшов до того чи іншого рішення, це унеможливляє ефективний контроль над його роботою. Особливо це стосується високоризикових сфер, таких як медицина та оборона.

Окремо варто розглянути психологічні загрози ШІ. Масове використання чат-ботів і віртуальних помічників здатне змінити сприйняття реальності та вплинути на соціальні взаємодії. Наприклад, підроблені новини та глибинні фейки (deepfakes), створені за допомогою ШІ, можуть маніпулювати громадською думкою та спричиняти політичні конфлікти [2]. Існує також небезпека «розумного контролю» — використання персональних даних для впливу на поведінку людей через соціальні мережі та цифрову рекламу.

Одна з малодосліджених загроз полягає в емерджентних властивостях розподілених ШІ-систем. Взаємодія окремих алгоритмів у глобальних мережах може призвести до появи непередбачуваних ефектів, які неможливо контролювати. Це може спричинити системні збої або навіть

формування автономних надсистем із власними цілями, що вже сьогодні є предметом досліджень у галузі безпеки штучного інтелекту.

Для мінімізації ризиків необхідно впроваджувати етичні та правові норми. Прозорість алгоритмів, незалежний аудит та відповідальність розробників мають стати обов'язковими вимогами. Міжнародні угоди щодо обмеження використання автономної зброї та захисту персональних даних можуть запобігти найгіршим сценаріям [3]. Важливим є також розвиток критичного мислення у громадян, щоб вони могли адекватно оцінювати інформацію та протистояти маніпуляціям.

Штучний інтелект відкриває перед людством безпрецедентні можливості, але також ставить складні етичні та безпекові питання. Його вплив на суспільство залежатиме від того, наскільки швидко й ефективно будуть розроблені механізми регулювання та контролю. Лише збалансований підхід, який враховує як можливості, так і загрози, дозволить максимально використати потенціал ШІ без шкоди для суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Haller, K. Managing AI in the Enterprise: Succeeding with AI Projects and MLOps to Build Sustainable AI Organizations. 2022. P. 1–214.
2. Sathyajith, S., Raj, S., Rahul Varma, U. A Review on Enhancement of Psychological Study using AI. 15th International Conference on Advances in Computing, Control, and Telecommunication Technologies, ACT 2024. 2024. T. 2. P. 1942–1950.
3. Wirth, C.T., Maftei, M., Martín-Peña, R.E., Merget, I. Towards Trusted AI: A Blueprint for Ethics Assessment in Practice. OpenAccess Series in Informatics. 2025. № 126. P. 7.

В'ячеслав ЖУКОВ, здобувач 1 курсу другого (магістерського) рівня

Херсонський національний технічний університет

Ганна ПОЛЕТАЄВА, кандидат технічних наук, доцент

Херсонський національний технічний університет

ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА АНІМАЦІЙНИЙ ДИЗАЙН В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Сучасне анімаційне середовище стрімко змінюється завдяки впровадженню штучного інтелекту (ШІ) та інших цифрових технологій, які стають потужним каталізатором інноваційних зрушень у творчих процесах. Глобалізація сприяє швидкому обміну технологічними та культурними

знаннями, що дозволяє українським фахівцям інтегрувати передові рішення у виробництво анімації та позиціонувати себе на світовій арені.

Одним із ключових напрямків розвитку є використання алгоритмів машинного навчання та генеративних нейромереж, таких як GANverse3D та Open AI DALL-E, які дозволяють не лише автоматизувати рутинні завдання, але й створювати унікальні дизайн-образи. Ці технології відкривають можливості для розширення творчого потенціалу митців, дозволяючи генерувати нові стилі, реалістичні рухи персонажів та оптимізувати виробничі процеси.

За даними дослідження ITU [1] розширення доступу до високошвидкісного інтернету та розвиток сучасних інформаційно-комунікаційних технологій створюють передумови для впровадження інновацій у традиційні галузі, зокрема, в анімаційному дизайні. Дослідження, опубліковане в Korean Science [2], підтверджує, що інтеграція алгоритмів машинного навчання сприяє не лише підвищенню точності виробничих процесів, а й розвитку нових форм цифрового нарративу, що є надзвичайно актуальним для сучасного мистецтва.

Незважаючи на економічні труднощі та військові події, українська анімаційна індустрія демонструє великий потенціал, активно впроваджуючи сучасні технології. Прикладом можуть слугувати студії, такі як Animagrad Animation Studio та Darvideo Animation Studio [3], які вже успішно працюють як на внутрішньому, так і на міжнародному ринку, використовуючи новітні методи рендерингу та анімації. Одночасно українські IT-компанії та стартапи, наприклад, Reface, Zibra AI та DeepBrain AI Ukraine, розробляють інноваційні рішення, що дозволяють створювати високоякісний контент та оптимізувати виробничі процеси.

Не можна оминати увагою і негативний аспект впровадження ШІ: технології deepfake можуть використовуватися для створення маніпулятивних матеріалів із зловмисними цілями. Такі технології можуть застосовуватися для поширення дезінформації, створення підроблених відео та аудіозаписів, що може мати серйозні наслідки для суспільної думки та безпеки. Українські спеціалісти в галузі кібербезпеки активно працюють над розробкою систем для виявлення та нейтралізації таких зловживань, використовуючи методи машинного навчання та ШІ для аналізу відео та аудіоконтенту.

У контексті глобалізації українська анімаційна індустрія має всі шанси стати частиною світового ринку, враховуючи високий рівень кваліфікації фахівців та доступність технологій. Зокрема, українські аніматори можуть використовувати ШІ для створення контенту, який відображає національну культуру та ідентичність, що є важливим у контексті популяризації України на міжнародній арені. Наприклад, застосування ШІ для створення

анімаційних фільмів, заснованих на українському фольклорі чи історичних подіях, може стати унікальним продуктом, який зацікавить глобальну аудиторію.

Однак для успішного розвитку необхідно враховувати етичні та правові аспекти використання ШІ [4]. Зокрема, важливо розробити чіткі стандарти щодо застосування алгоритмів для створення контенту, щоб уникнути порушень авторських прав та маніпуляцій. Українські фахівці також повинні активно брати участь у міжнародних дискусіях щодо регулювання ШІ, аби забезпечити захист інтересів країни на глобальному рівні.

Таким чином, впровадження штучного інтелекту у процес створення анімації відкриває нові перспективи для української індустрії в умовах глобалізації. Сучасні технології не лише стимулюють творчість і оптимізують виробничі процеси, а й створюють можливості для формування інноваційного наративу, який може відображати як культурну спадщину, так і сучасні виклики суспільства. Українські фахівці, орієнтуючись на міжнародні тренди та активно протидіючи зловживанням технологіями, мають всі перспективи для зайняття провідних позицій на світовому ринку анімації, сприяючи зростанню економіки та культури країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. ITU. ICT Discoveries: Special Issue on Multidisciplinary Research and Publications in ICT. 2018. URL: https://www.itu.int/dms_pub/itu-s/opb/journal/S-JOURNAL-ICTF.VOL1-2018-1-P01-PDF-E.pdf (дата звернення: 15.02.2025).
2. Kim Y., Park S. A Study on the Convergence of Artificial Intelligence in the Animation Industry. KoreaScience, 2021. URL: <https://koreascience.kr/article/JAKO202121055719019.pdf> (дата звернення: 15.02.2025).
3. Darvideo Animation Studio. 360 Animation: майбутнє іммерсивного контенту. LinkedIn, 2023. URL: <https://www.linkedin.com/feed/update/urn:li:activity:7295450996141445121/> (дата звернення: 15.02.2025).
4. Королкова М. MCO: Human Rights and Media and Ukraine. Association for Progressive Communications (APC), Swedish International Development Cooperation Agency (Sida), 2019. URL: <https://gala.gre.ac.uk/id/eprint/27733/> (дата звернення: 15.02.2025).

Свєнїй КІЖАПКІН, здобувач 1 курсу другого (магістерського) рівня
Херсонський національний технічний університет
Ганна ПОЛЕТАЄВА, кандидат технічних наук, доцент
Херсонський національний технічний університет

ЕКОЛОГІЧНІ ЗЛОЧИНИ РОСІЇ В РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКІЙ ВІЙНІ ТА СПОСОБИ ВІДОБРАЖЕННЯ ЇХ У ДИЗАЙНІ

Процес війни завжди включає в себе велику кількість негативних процесів, убивства людей, знищення міст, розповсюдження хвороб через антисанітарію. Одним із найважливіших процесів є знищення екологічного стану в зоні бойових дій. З розвитком технологій вплив на природу через війни став ще більше, а тому більшість екологічних злочинів вносяться до реєстрів для відстеження.

Росія, станом на жовтень 2023 року, на території України спричинила понад 2500 тисячі екологічних злочинів різних видів, забруднення повітря, ґрунтів, водних ресурсів, руйнування природно-заповідних територій, знищення тварин тощо. Наймасштабнішими в Херсонській області були: знищення Каховської ГЕС, Кінбурнського півострову, Чорнобаївської птахофабрики та заповідника Асканія-Нова.

Оскільки зараз ми живемо в епоху розвинутих технологій, то потрібно інформувати суспільство про якомога більше скоєних злочинів, а найкращим методом для запам'ятовування інформації є візуальне зображення, фото, картинки, плакати та художні ініціативи, що допомагають залученню суспільства до наявних проблем. З початку повномасштабної війни Укрпошта почала випускати марки воєнного часу, які направлені на освітлення злочинів росії, проєкт «Design Majsternya» створює витвори мистецтва, що зачіпають питання війни і зокрема екології, а у межах проєкту «En WAR_mental» створено комікс, який розповідає про екологічні злочини росії. Також активісти Причорноморського центру політичних та соціальних досліджень, провівши інтерв'ю та опитавши жителів громад та живих свідків злочинів окупантів, створили інтерактивну карту екозлочинів на території Херсонської області.

Під час воєнних дій питання екології здається другорядним, але саме вони часто стають причинами для воєн, і під час боїв як можуть допомогти так і стати перешкодою. Також, якщо бої будуть довго проходити на одній території, то вона може стати непридатною для життя на довгі роки, забруднення земель, нестача чистої води, радіаційне та хімічне забруднення є довгостроковими загрозами для здоров'я населення та економічного розвитку. Створення програм для відстеження екологічного відновлення та покарання винних є невід'ємною частиною післявоєнного відновлення України.

Вікторія КНЯЗЬВА, здобувачка першого курсу
факультет “Дизайн середовища” кафедри дизайну тканин і одягу
Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Тетяна МАЛІК, старший викладач
кафедри дизайну тканин і одягу
Харківська державна академія дизайну і мистецтв

СТИЛЬ КОНСТРУКТИВІЗМ В СУЧАСНОМУ ДИЗАЙНІ КОСТЮМУ

Конструктивізм – це не зовсім стиль. Це більш мистецька програма, до якої долучилися художники-авангардисти, які на хвилі революції зайняли свою домінуючу нішу і підключилися до революційних перетворень.

Конструктивізм зародився наприкінці XIX сторіччя, коли прихильники популярного на той час напрямку арт-нуво обрали за основу базової форми хвилясту лінію, а представники модерну з Англії та Австрії — квадрат і прямокутник. Саме в той момент виникли нові виробничі технології та матеріали. У цей час сформувався функціональний метод проектування, в основі якого лежав ретельний аналіз функціонування, а під кожен функцію добиралося найбільш раціональне рішення.

Цей стиль розробляє свою власну мову – мову матеріалу, мову конструкції. Художники-конструктивісти долучаються до виробничого процесу, починають використовувати нові матеріали, наголошуючи на правдивості самого матеріалу. Відбувається майже істеричне самозречення професії «художник». Художники стають виробниками та конструкторами.

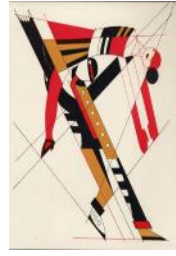
З’являється нова форма візуальної культури, яка має амбіцію оформити життя нової людини. В 1919 році виникає виробничо-творче об’єднання художників-конструктивістів Товариства молодих художників на чолі з Олександром Родченком. Художники створювали трафарети для плакатів, значків, брали участь в оформленні вулиць і площ, театральних постановок. В цей період зароджується щось нове в напрямку театру. Наші українські конструктивісти такі як: Олександра Екстер (а), Петрицький Анатолій Галактіонович (б) та інші. надихають і зараз молодих дизайнерів на створення незвичайних, цікавих, дивних в своєму розумінні колекцій.

а

б

Передбачалося, що конструктор сцени, що змінив театрального художника, створює "матеріальне оформлення вистави", вільне від образотворчих завдань. У театрі вперше почали здійснюватися мрії конструктивістів про цілісне, доцільно організоване матеріально-предметне середовище.

Багато сучасних дизайнерів костюму були натхнені творами українських конструктивістів. Це компанія Comme des Garçons, Рей Кавакубо, засновник і креативний директор бренду, є джерелом натхнення для інших дизайнерів, таких як Мартін Маргієла, Гельмут Ланг та інші. Джерелом надхнення слугували картини Малевича, які авторка взяла за основу, додавши своє власне бачення.

У 2014 році Селін і Ролан Муре надихнулися для колекції тією ж картиною Малевича (1915), як і Рей Кавакубо. Дизайнери трансформували картину супрематизму в модні сукні, повторивши кольори, прямокутні форми та геометричну композицію.

Втім, Малевич міг і не створювати окремих фешн-ескізів – донині дизайнери черпають натхнення прямо з його полотен. Ось кілька прикладів з показу італійця Габрієля Коланджело (Gabriele Colangelo) сезону весна-літо - 2013. Модний дизайнер запозичує у Малевича не тільки техніку роботи з кольором, але і "фасон" - округлу лінію плеча.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. <https://history-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/2721>
2. <https://www.platfor.ma/topic/konstruktyvizm-vs-baugauz/>
3. https://arthive.com/ru/publications/2103~Malevich_i_predmetnoe#google_vignette
4. <https://dianaaleksenkosite.wordpress.com/2016/01/25/pop-art/>

Анастасія КОБЕРНИК, здобувачка

Національний університет «Львівська політехніка»

Юлія СТЕМПІЦЬКА, старший викладач

кафедри графіки та мистецтва книги

Інститут поліграфії та медійних технологій

Національний університет «Львівська політехніка»

СУЧАСНІ НАПРЯМИ ДИЗАЙНУ: АРТБУК НА ПРИКЛАДІ ВИТВОРУ «УКРАЇНСЬКА МУЗИЧНА АБЕТКА» АВТОРКИ АНАСТАСІЇ КОБЕРНИК

Актуальність теми. Артбук — предмет сучасного графічного дизайну, за основу якого взята книга у формі кодексу. Дана конструкція дозволила поєднати традиційні та інноваційні засоби виразності. Створюючи артбук дизайнер дозволяє глядачу не лише користуватись даним виданням, а розкриває зміст концепції та послідовність зчитування усього нашарування інформації. В даному випадку елементи конструкції стають водночас

витвором мистецтва. В умовах глобалізації та розвитку цифрових технологій друкована книга трансформується, відкриваючи нові можливості для взаємодії з читачем та споглядачем, розширюючи межі традиційного друкованого формату.

Серед студентських робіт кафедри графіки та мистецтва книги НУ «Львівська політехніка» хочемо виокремити проєкт артбуку Анастасії Коберник «Українська музична абетка». Даний мистецький проєкт, не обмежений чіткими видавничими стандартами, тут відчутна креативність автора: від унікальності ідеї вишитої абетки посторінково до вибору матеріалів та засобів творчої реалізації проєкту. Кожна сторінка у такій книзі має самостійне значення, адже презентує окрему літеру абетки поруч із презентацією гурту, а форма та зміст створюють нову реальність для читача.

Проєкт «Українська музична абетка» є прикладом сучасного артбуку, який поєднує традиційні елементи виготовлення та оздоблення книги з цифровими технологіями. Особлива виразність цього видання досягається за рахунок поєднання тактильного досвіду, візуальної виразності та інтерактивності, що дозволяє читачеві зануритися в культурний контекст та дослідити українську сучасну музичну спадщину через дизайн.

2. Концепція артбуку «Українська музична абетка».

2.1. Ідея та зміст «Української музичної абетки» полягає у тому, що це — це збірка-альбом, у якому пісні розміщені за порядком українського алфавіту. Кожна літера представлена на окремій сторінці у вигляді вишитого акцидентного авторського шрифту, що додає тактильності та візуальної привабливості. В середині кожної сторінки, оформленої у вигляді конверта, розміщені листівки з QR-кодами, які ведуть до музичних майданчиків із відповідними композиціями. Такий підхід поєднує традиційні книжкові техніки з сучасними технологіями, що створює новий рівень взаємодії між читачем і матеріалом.

2.2. Конструкція та особливості оформлення. Формат: блокнот квадратної форми 15×15 см модульної структури. Обкладинка: знімна рамка, що дозволяє регулювати вміст. Книжковий блок: сторінки конверта, розділені за кольором (фіолетовий — голосні, бежевий — приголосні). Матеріали: картон, офсетний та декоративний папір, муліне, клей. Деталі навігації: кожна картка містить імена виконавців, а QR-коди можна сканувати через вирізане віконце.

Візуальне рішення було натхненне альбомами-гербаріями 1980-х років, що надає артбуку стилістичної унікальності, але водночас дозволяє виглядати сучасно та інтерактивно. Цей формат поєднує класичні елементи візуального мистецтва з функціональними технологіями.

3. Засіб культурної комунікації. Артбук «Українська музична абетка» є не лише дизайнерським експериментом, а й інструментом культурної дипломатії. Така співпраця між дизайнерами сприяє розвитку нового підходу до створення національно орієнтованих, але всесвітньо визнаних робіт.

Важливі особливості: популяризація української музики через інтерактивний формат. Поєднання традиційних ремесел з сучасним дизайном. Залучення аудиторії через тактильні та цифрові елементи. Ці особливості підкреслюють важливість артбуків як культурних предметів, що зберігають національні традиції та збагачують світову культурну спадщину. У сучасному видавничому просторі артбуки стають не просто носіями інформації, а важливими частинами національної ідентичності.

Висновки. Артбук є актуальним об'єктом сучасного дизайну, який не лише розширює межі традиційної книжкової графіки, а й інтегрує нові технології для глибшої взаємодії з читачем. Витвір «Українська музична абетка» демонструє новий підхід до створення книжкового мистецтва, поєднуючи традиційні техніки, типографіку, верстку та цифровий контент. Дизайн може бути не лише естетичним, а й культурно значущим, зберігаючи національні традиції, розвиваючи нові види мистецтва та підтримуючи інтерес до української музики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Андрейчук Н. Культурний семіозис: до поняття візуальної книги. URL: <http://studiap.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/173/164#.XFGittIzbDd> (дата звернення: 10.03.2025).
2. Kyiv Post. Культурна дипломатія від Kernel: книга «Шлях зерна» розповідає світові про виклики агроекспортерів України. URL: <https://www.kyivpost.com/uk/post/47353#> (дата звернення: 10.03.2025).
3. Skvot. Артбуки та як їх розпізнати, URL: <https://skvot.io/uk/blog/artbooks-and-how-to-recognize-them> (дата звернення: 10.03.2025).

Ольга КОВАЛЬЧУК, здобувачка 4 курсу
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Херсонський національний технічний університет
Ганна ЧОРНОСТАН, старший викладач
кафедри дизайну
Херсонський національний технічний університет

ЕКОЛОГІЧНИЙ ДИЗАЙН У СВІТОВОМУ МАСШТАБІ

Сучасний світ стикається з екологічними викликами, спричиненими надмірним споживанням ресурсів, забрудненням довкілля та зміною

клімату. У відповідь на ці проблеми екологічний дизайн стає трендом та необхідністю. Основною метою такого підходу є розробка продукції, архітектурних об'єктів та інтер'єрів, які мінімізують негативний вплив на природу та сприяють сталому розвитку.

Екологічний дизайн охоплює кілька ключових напрямів. По-перше, це використання відновлюваних і вторинних матеріалів, що знижує кількість відходів. У модній індустрії все більше фірм переходять на біорозкладні тканини та матеріали з переробленого пластику. Відомі бренди, зокрема Stella McCartney та Adidas, активно впроваджують екологічні ініціативи, застосовуючи синтетичні матеріали, виготовлені з океанічного пластику, а також текстиль із вторинної сировини. Так, Adidas у співпраці з екологічною організацією Parley for the Oceans розробив колекцію взуття FUTURECRAFT LOOP (Рис. 1) [1]. Це перші моделі бренду, які повністю підлягають переробці. Для їх виготовлення використовують пластик, рибальські сітки та інші відходи, зібрані на узбережжях та островах океану [2].

Рис. 1. Взуття бренду Adidas, виготовлене з переробленого пластику та повторно використаних рибальських сіток

По-друге, принципи енергоефективності набули великого значення в архітектурі та промисловому виробництві. Використання енергоощадних технологій, таких як сонячні панелі, системи рекуперації тепла, «розумні» вікна з терморегуляцією та LED-освітлення, допомагає значно скоротити витрати енергії. У промисловому дизайні впровадження концепції енергоефективності проявляється у створенні екологічно безпечних матеріалів, розумному плануванні виробництва та зменшенні відходів. Наприклад, данська компанія JYSK отримала сертифікацію GRS (Global Recycled Standard, переклад з англ. Глобальний стандарт вторинної сировини), що підтверджує її прагнення розширювати асортимент продукції, виготовленої повністю або частково з перероблених матеріалів.

Останніми роками компанія активно впроваджує вторинну сировину у виробництво різноманітних товарів - від подушок до скляних ваз. Водночас автомобільні компанії активно працюють над впровадженням електродвигунів та використанням легких, але міцних матеріалів, що знижують споживання пального.

Такі підходи дозволяють не лише зменшити негативний вплив на природу, а й зробити виробництво більш рентабельним і стійким.

Світовий досвід показує ефективність екологічного дизайну. Так, концепція «зелених міст» активно розвивається в країнах Європи, Азії та Північної Америки. В архітектурі впроваджуються вертикальні сади, дахові екосистеми та технології розумного управління енергією.

Таким чином, екологічний дизайн – це не просто тренд, а стратегія, яка дозволяє створювати гармонійний баланс між естетикою, функціональністю та відповідальністю перед природою. Його впровадження в різних сферах дизайну та виробництва є ключем до стійкого майбутнього.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Adidas створив кросівки з океанічного пластику: їх можна повторно перепробити URL: <https://www.village.com.ua/village/service-shopping/style-news/284171-adidas-stvoriv-krosivki-z-okeanichnogo-plastiku-yih-mozhna-povtorno-pererobiti>
2. Білик І, Кіндій М, Подарин В. Екологічна відповідальність: свідомі мода у контексті глобальної тенденції, її українська та світова практика. *Ефективна економіка*. Дніпро: ДСК-центр. 2021. № 11.

Анна КОСТЮК, студентка третього курсу

Житомирський фаховий коледж культури і мистецтв імені Івана Огієнка

Аліна ШАНСЬКА, викладач вищої категорії

Житомирський фаховий коледж культури і мистецтв імені Івана Огієнка

АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ДИЗАЙНУ

У 2025 році світ дизайну переживає динамічне поєднання ностальгії та інновацій. Нові тренди відображають як технологічні досягнення, так і прагнення до минулого.

Як професійний графічний дизайнер, слідкувати за тенденціями – це не просто спосіб оновлювати свої роботи. Це можливість зрозуміти, як змінюється візуальна мова, що впливає на бренди, цифрові продукти та взаємодію з аудиторією. Сьогодні дизайн – це не лише естетика, а й історія, доступність та інтерактивність. У 2025 році ми маємо такі тенденції у дизайні:

1. Вплив технологій на графічний дизайн.

Графічний дизайн зазнає кардинальних змін завдяки новим технологіям. Алгоритми штучного інтелекту аналізують величезні масиви даних, створюючи унікальні дизайнерські рішення, а технології віртуальної та доповненої реальності відкривають нові можливості для інтерактивних візуальних проєктів. ШІ революціонує робочі процеси дизайнерів. Генеративний ШІ допомагає автоматизувати рутинні завдання, створювати унікальні візуальні елементи та прискорювати творчі експерименти. Однак, замість заміни дизайнерів, ШІ стає інструментом, що розширює їхні можливості.

2. Мінімалізм із яскравими акцентами.

Мінімалізм залишається ключовим трендом, але сучасна його версія включає сміливу типографіку, яскраві колірні акценти та асиметрію. Замість повністю приглушених тонів і строгих композицій дизайнери додають контрастні елементи, щоб зробити проєкти динамічнішими та виразнішими.

3. 3D та реалістичні елементи.

Завдяки розвитку технологій 3D, дизайнери отримують нові інструменти для створення приголомшливих візуальних ефектів, що роблять контент більш динамічним, глибоким та виразним. Реалістичні візуалізації, ізометричні ілюстрації та глибокі ефекти в UI створюють занурюючий досвід. Цей тренд активно використовується в веб-дизайні, брендингу та рекламі. У графічному дизайні 3D дозволяє досягти унікальних ефектів, які привертають увагу та викликають захоплення. Завдяки сучасним технологіям та програмному забезпеченню, можливості дизайнерів постійно розширюються, відкриваючи нові горизонти у створенні візуального контенту.

4. Екологічність у дизайні.

Зростаюча екосвідомість впливає на дизайнерські рішення. Використання природних кольорів, органічних форм і екологічних матеріалів у пакуванні стає нормою. У цифровому дизайні оптимізація контенту допомагає зменшити споживання енергії.

5. Експериментальна типографіка.

Шрифти перестають бути статичними. Дизайнери грають зі спотвореними формами, рукописними шрифтами та плавними лініями для створення унікальних айдентик. Також популярності набирають змінні шрифти, що адаптуються до різних екранів.

6. Сталий розвиток та інклюзивність.

Соціальні тренди також впливають на дизайн, спрямовуючи його до більшої екологічності та доступності. Все більше споживачів обирають еко-френдлі продукти, що сприяє розвитку сталого дизайну. Крім того, зростає

увага до створення інтер'єрів та графічних рішень, які враховують потреби різних соціальних груп. Графічний дизайн може бути потужним інструментом для досягнення сталого розвитку та соціальної рівності. Дизайнери мають можливість впливати на світ не лише через красу своїх робіт, а й через їхню екологічну та соціальну відповідальність. Впровадження принципів сталого розвитку та інклюзивності не лише робить дизайн етичнішим, а й розширює аудиторію та створює позитивний імідж брендів та компаній.

Дизайн 2025 року – це унікальне поєднання минулого й майбутнього. Від середньовічної естетики до технологічних інновацій, сучасні дизайнери продовжують експериментувати, створюючи простори та візуальні образи, що одночасно викликають ностальгію та виглядають абсолютно новими. Сучасний дизайн – це поєднання інновацій, ностальгії та технологій. Використання ШІ, експерименти з типографікою, екологічний підхід – усе це формує новий візуальний світ. Головне – не просто слідувати трендам, а розуміти їхній глибший сенс і вплив.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Сбітнєва Н. Ф. Тенденції розвитку сучасного графічного дизайну: повернення до рукотворності. Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. 2015. № 4. С. 60-66.
2. Сергєєва Н. В. Постіндустріальні тенденції трансформації поняття цінності дизайн. Графічний дизайн; історія, сучасність та перспективи розвитку : Всеукраїнська науково-практична конференція. Харків : 17 жовтня 2012 року Харків ХДАДІМ. 2012. С. 73-75.
3. Тренди графічного дизайну 2025. URL: https://vdovtsova-design.com/ua/blog/trendy-hrafichnoho-dyzainu-2025?utm_source (дата звернення: 26.02.25).
4. Netpeak – Тенденції дизайну в Україні та світі на 2025 рік. URL: <https://netpeak.net/uk/blog/tendentsii-dizaynu-v-ukraini-ta-sviti-na-2025-rik> (дата звернення: 04.03.25).

Василь КОЦЮБЧИК, здобувач 1 курсу другого (магістерського) рівня

Херсонський національний технічний університет

Анна БІЛИК, кандидат мистецтвознавства, доцент

Херсонський національний технічний університет

ЕКОЛОГІЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ДИЗАЙНІ

Екологічні проблеми, з якими зіткнулося людство, створило безліч викликів. Багато сфер – від політичної до соціальної – не лишилися осторонь розробки стратегій та рішень, які можуть покращити екологію

планети. Саме тому такі проблеми як брак чи вичерпання ресурсів, забруднення довкілля, глобальне потепління та надмірне споживання вплинули і на дизайн. Як наслідок, з'явився окремий напрям – екологічний дизайн (або еко-дизайн). Незважаючи на те, що еко-дизайн не є новим явищем, цей напрямок став актуальним як ніколи.

Основним завдання екологічного дизайну є створення середовища побутування, яке відповідатиме основним засадам екологічності. Вони, в свою чергу, були запозичені з таких дисциплін як ландшафтний дизайн, архітектура, екологія тощо [1]. Для всіх них ключовими є енерго- та матеріалоефективність, на основі яких сформовано основні засади, а саме:

- взаємодія об'єктів: елементи розміщені в такий спосіб, що кожен буде взаємодіяти з іншим;
- якісне енергопланування;
- багатофункціональність елементів дизайну;
- використання природних форм та моделей;
- зменшення використання природних ресурсів;
- мінімізація шкоди довкіллю;
- підвищення екологічної грамотності [2].

Ці засади мають на меті створення найбільш оптимальних умов, за яких людина зможе задовольнити свої першочергові потреби та звести до мінімуму шкоду для довкілля.

Варто зазначити, що екологічний дизайн набуває все більше обертів у сучасному суспільстві та бізнесі, який використовує цю концепцію для популяризації своїх товарів. Завдяки такій популярності, еко-дизайн призвів до багатьох позитивних тенденцій у суспільстві. Одним з таких є заохочення дизайнерів шукати способи використовувати відновлювані або перероблені матеріали, які мають менший екологічний слід, а також прагнення створювати продукти, що можуть бути повторно використані або легко перероблені, що сприяє переходу до більш екологічної, так званої "циркулярної" економіки.

Більше того, у цифровому дизайні екологічні тренди сприяють оптимізації процесів, зокрема в дизайні продуктів, веб-дизайні та програмному забезпеченні. Системи, що споживають менше енергії та оптимізують роботу серверів, допомагають зменшити вуглецевий слід. Не менш важливим результатом появи екологічного дизайну є те, що компанії все частіше використовують екологічність як частину своїх брендів, створюючи продукти і сервіси, які приваблюють споживачів, занепокоєних станом довкілля. Наприклад, Ecosia — це екологічна пошукова система, яка використовує прибуток від реклами для фінансування проєктів з висаджування дерев. Заснована в 2009 році Крістіаном Кроллом, Ecosia вирізняється серед інших пошукових систем тим, що 80% або більше своїх

прибутків спрямовує на екологічні ініціативи. Основна мета компанії — боротися зі змінами клімату через глобальне озеленення та створення більш стійкого майбутнього[6].

Кожен раз, коли користувачі використовують Ecosia для пошуку інформації, рекламні оголошення генерують прибуток, який інвестується в посадку дерев у різних куточках світу. Пошукова система прозоро звітує про фінансові результати та кількість висаджених дерев. Станом на 2023 рік Ecosia профінансувала висадку понад 150 мільйонів дерев по всьому світу, включаючи країни Африки, Південної Америки та Азії. Тому можна стверджувати, що екологічний дизайн сприяє створенню не лише екологічного, а й успішного бізнесу. Ще одним прикладом позитивного впливу є бренд одягу Adidas, який співпрацює з ініціативою Parley for the Oceans для створення взуття з переробленого пластику, виловленого в океанах. Це гарний приклад того, як глобальна компанія використовує дизайн для вирішення глобальної екологічної проблеми. Їхня стратегія поєднує екологічну відповідальність із глобальним підходом до розвитку продуктів.

Однак, існують певні проблеми пов'язані з еко-дизайном. У своєму дослідженні Фредрік Паульсон дослідив основні виклики, які стосуються практичних аспектів цього напрямку. На його думку екологічний дизайн не має достатньої кількості інструментів, які забезпечили б належне створення та впровадження екологічності, адже у цій ситуації більшість існуючих інструментів, як технологічних так і цифрових, є енергозатратними, що суперечить основним засадам. Нетривіальним завданням лишається також розуміння потреб кінцевого споживача та можливості заохочувати його до екологічної поведінки. Усі ці проблеми тісно пов'язані одна з одною, адже створення нових продуктів передбачає відповідність одночасно довколишнім, соціальним і економічним вимогам, адже ізолювати екологічність товару від інших аспектів є неможливою. Також серйозним викликом лишається законне урегулювання використання тієї чи іншої сировини для створення архітектурних об'єктів, одягу [3].

У результаті наведених вище викликів, а також різкої популярності еко-дизайну з'явилися певні негативні тенденції як-от «грінвошинг» (англ. greenwashing), також відомий як «зелений камуфляж». Деякі компанії можуть використовувати екологічні тренди тільки як маркетингову стратегію, не роблячи реальних кроків для зниження негативного впливу на довкілля [4]. Серед компанії, які скористалися популярністю «зелених» трендів, але не втілили такі плани, є такі відомі компанії, як Nestle, Coca Cola, H&M, Zara та багато інших. Наприклад, в 2018 році Starbucks почав застосовувати кришечки власного виробництва, які не потребували використання соломинки, що мало на меті зменшення кількості

одноразових пластикових соломинок. Однак пізніше було з'ясовано, що їхні кришечки містили більше пластику ніж попередні разом з соломинками, що значно спричинило ще більше пластикових відходів [5].

Отож можна підсумувати, що глобальні проблеми надихнули дизайнерів створювати екологічніші продукти. Однак у результаті екологічного «буму» цей напрям дизайну призвів як до позитивних змін у суспільстві, так і до негативних. Тому вирішення пов'язаних з цим проблем лишається ключовим для екологічного дизайну.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Близнюк М. М. Екологічний напрям дизайнерської творчості / Художній авангард: пошук нової мистецької парадигми : матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції (8–10 квітня 2015 р.), ХНТУ / за ред. Білик А. А. Херсон : ХНТУ, 2015. (дата звернення: 31.10.2024)
2. Shu-Yang, F., Freedman, B., & Cote, R. Принципи та практика екологічного проектування. *Environmental Reviews*. 2004. № 12. DOI: 10.1139/a04-005.
<https://journals.indexcopernicus.com/issues/130094/362820> (дата звернення: 31.10.2024).
3. Fredrik P., Sundin, E. Challenges and trends within eco-design. *International conference on EcoDesign*. 2015. <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:902157/FULLTEXT01.pdf> (дата звернення: 31.10.2024)
4. Greenwashing. https://jfin-swufe.springeropen.com/special-issue--greenwashing-and-fintech-in-the-digital-age--chal?utm_source=sn_RM&utm_medium=referral&utm_campaign=HSSR_JRNLS_AWA1_GL_PMLS_025D6_HLT24-LP-J_ECONO (дата звернення: 31.10.2024).
5. Greenwashing companies and corporations. URL: <https://earth.org/greenwashing-companies-corporations/> (дата звернення: 31.10.2024).
6. Дизайн на службі екології. UX-республіка. URL: <https://www.ux-republic.com/uk/> (дата звернення: 31.10.2024).

Юлія КРАВЕЦЬ, здобувач 2 курсу, першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальності 022 Дизайн

кафедри образотворчого мистецтва

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Юлія МАЛЕЖИК, кандидат педагогічних наук, доцент

доцент кафедри образотворчого мистецтва

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ВИКОРИСТАННЯ ВІЗУАЛЬНИХ ЗАСОБІВ ВЕБ-ДИЗАЙНУ У СУЧАСНИХ МИСТЕЦЬКИХ ПРАКТИКАХ

Веб-дизайн сьогодні став не лише інструментом для створення функціональних інтерфейсів, а й важливою складовою сучасного мистецтва. Ця дисципліна, яка спочатку фокусувалася на технічних аспектах і зручності користування, поступово перетворилася на потужний канал для художнього самовираження. Завдяки новітнім технологіям та можливостям інтерактивного дизайну, веб-дизайн сьогодні є вкрай важливим елементом сучасної культурної практики, де мистецькі ідеї знаходять своє місце на цифрових платформах. Зміни й у парадигмі дизайну відбувається відповідно до розвитку суспільства, його інтересів, задовольняючи смаки людей й реалізації актуальних для соціуму естетичних ідеалів, цінностей тощо, оптимізуючи процес вдосконалення способу життя, соціально-екологічних, духовно-практичних функцій предметного середовища та пов'язаних з ним цінностей [1, 42].

Сучасний веб-дизайн є не лише технічною дисципліною, а й важливим інструментом візуальної комунікації, що здобув визнання в рамках сучасних художніх практик. Веб-дизайн на перший погляд може здатися обмеженим лише створенням функціональних інтерфейсів для користувачів, але насправді він є потужним середовищем для реалізації новаторських художніх ідей. Переосмислення візуальних засобів веб-дизайну дозволяє їм не лише вирішувати практичні завдання, а й виступати важливими елементами творчого самовираження.

Веб-дизайн завжди балансуватиме між естетичними вимогами та функціональністю. Однак на сучасному етапі розвитку інтернету все частіше спостерігається тенденція до виведення естетичних критеріїв на перший план. Художники, дизайнери та креативні агенції активно використовують можливості веб-технологій для створення нових візуальних форм, які надають відвідувачам не тільки зручність у користуванні, але й емоційне враження, яке можна порівняти з мистецькими творами.

Традиційно веб-дизайн розглядався як інструмент для оптимізації взаємодії користувача з інформацією. Проте з появою сучасних технологій (HTML5, CSS3, JavaScript) та їх широким використанням у створенні анімацій, інтерактивних елементів і складних візуальних ефектів, веб-сайти набули здатності втілювати концептуальні й емоційні художні ідеї.

На початку розвитку Інтернету веб-дизайн був значно більш лаконічним, з акцентом на швидкість завантаження та простоту. Пізніше з появою широкосмугового Інтернету та потужних браузерів веб-дизайн почав розвиватися в бік інтерактивності та багатих графічних можливостей.

Одним із перших візуальних інструментів, що змінив веб-дизайн, стали флеш-анімації, котрі дозволили додавати динамічні елементи до сайтів. Хоча флеш поступово вийшов з ужитку, він став своєрідним «першим кроком» до того, щоб веб-дизайн став не просто функціональним, але й візуально виразним. З появою CSS3 та JavaScript стали можливими складні анімації, інтерфейсні ефекти та інтерактивні елементи, які стали важливими інструментами для художників і дизайнерів.

Сьогодні веб-дизайн займає унікальне місце у світі мистецтва, інтегруючи в себе як традиційні елементи графічного дизайну, так і інноваційні методи, доступні завдяки цифровим технологіям. Художники використовують веб-дизайн як платформу для вираження своїх творчих концепцій через інтерактивні сайти, анімовані інтерфейси та інтеграцію цифрових медіа.

Особливу роль у цьому відіграють технології віртуальної та доповненої реальності (VR, AR), які з кожним роком стають все більш доступними та інтегрованими у веб-дизайн. Застосування VR і AR у веб-дизайні дозволяє створювати не лише інтерфейси, але й повноцінні художні простори, у яких відвідувач може безпосередньо взаємодіяти з мистецьким об'єктом або занурюватися в цифрові світи, що відкривають нові можливості для художників.

Веб-дизайн сьогодні активно використовує принципи мінімалізму, абстракції та експериментальних форм. За допомогою складних анімацій, графічних елементів і нетипових композицій художники створюють інтерактивні простори, які відтворюють ефект повного занурення. Веб-арт, зокрема, проявляється у вигляді віртуальних галерей, інтерактивних експозицій та анімацій, що відповідають сучасним тенденціям у мистецтві.

Висновки. Історія веб-дизайну свідчить про постійну еволюцію, яка перетворила його з інструменту для створення функціональних сайтів у важливий елемент сучасного мистецтва. Завдяки розвитку нових технологій художники та дизайнери здобули нові інструменти для самовираження, перетворивши веб-дизайн на платформу для реалізації складних і креативних ідей. У майбутньому можна очікувати подальшого

злиття веб-дизайну і мистецтва, що відкриє нові горизонти для творчих практик та інновацій у сфері візуальної комунікації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Єпик Л. Дизайн у контексті сучасної культури. Функції дизайну в сучасному світі: виміри 2019: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., 22–23 березня 2019 р. Суми: ФОП Цьома С.П., 2019. С. 42.
2. Шиман К.А. Використання сучасних технологій у процесі мистецького творення у віртуальній реальності. URL: <https://artdesign.knutd.edu.ua/wp-content/uploads/sites/33/2023/08/22-AD-2-2023.pdf> (дата звернення: 09.03.2025).

Ірина КРАЙНИК, здобувачка гр. АРХ-22-5П

Придніпровська державна академія будівництва та архітектури

Ольга РАЗУМОВА, кандидат технічних наук, професор

Придніпровська державна академія будівництва та архітектури

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ЛАНДШАФТНОМУ ДИЗАЙНІ

Анотація. *Постановка проблеми.* Війна України з росією має негативний вплив на навколишнє середовище протягом десятиліття. У 2022 році через повномасштабний наступ російських військ світ зіштовхнувся з однією з найбільших екологічних катастроф [1]. Постійні руйнування та небезпека не дають шансу на повноцінне відновлення, тож ми вимушені шукати рішення, спираючись не лише на надійність, а також і на швидкість.

Мета статті – розгляд сучасних трендів у ландшафтному дизайні, котрі будуть ефективними, враховуючи стан екосистеми. **Висновок.** Надзвичайно важливим є пошук стратегій відновлення та пристосування до суворих умов уже зараз. Це стане підґрунтям для подальшої післявоєнної відбудови, котра відбудуватиметься більш глобально.

Ключові слова: ландшафт, екосистема, руйнування, відновлення, насадження, середовище, багаторічні рослини, збереження.

Основна частина: Нова хвиля активних бойових дій на території України у 2022 році мала набагато більші масштаби впливу на довкілля, ніж попередня, спричинивши у наслідку екологічну катастрофу. Постійні бомбардування та обстріли завдали значної шкоди екосистемі, у наслідку багато видів рослин і тварин були змушені покинути свої домівки. Це значною мірою вплинуло на біорізноманіття регіону та життєдіяльність місцевих громад, котрі залежать від лісу як джерела ресурсів [1]. Знищені природні ресурси, понівечена земля, замінювані території є тяжкими наслідками бойових дій. Значна частина ландшафтних зон східних областей України знищена, ці зруйновані зелені зони потребують швидкого та

ефективного відновлення, аби запобігти потенційному забрудненню на рівні екосистеми. Внаслідок катастрофічного впливу війни на клімат ландшафтні архітектори повинні більше зосереджуватися на адаптації та стійкості.

Нідерландський архітектор Піт Удольф протягом останніх 25 років є взірцем сучасних рішень у ландшафтному дизайні. Напрямок “Нова хвиля”, започаткований ним, зосереджений на інтеграції багаторічних рослин у сади та надання переваги не кольорам рослин, а в першу чергу формі й структурі насаджень [2]. Створені композиції не потребують ретельного догляду та водночас є гармонійними завдяки фокусу на комбінації різних видів рослин, створенні спокійної атмосфери.

У соціальних мережах набуває популярності тренд “Old money”. Концепція полягає у створенні стриманих, мінімалістичних, та водночас вишуканих просторів. Підхід концентрується на якості та довговічності, тож у таких дизайнах зберігаються старі дерева, котрі розглядаються як цінний спадок. Обмежені палітри кольорів квітів надають розкоші, а облаштування просторів для проведення часу на природі – наслідування традицій предків [3]. Похідний напрям “Quiet luxury” у свою чергу орієнтований на невибагливість, цінування наявного і насолоди ним. Багатство у цьому тренді – це прості, але і благородні речі.

Золоті призери “Chelsea 2023” також можуть стати натхненням для створення зелених зон [4]. Наприклад, “Centerpoint garden” зберігає зруйновану будівлю, що стала частиною ландшафту і підкреслює її змішаними насадженнями та впалим деревом, створюючи природне середовище процвітання, яке розвивається. Іншим прикладом є “A letter from a million years past” – колонія лікарських трав та рідкісних рослин, що знаходяться під ризиком зникнення. Велике каміння відтворює рельєф гір, захищає маленькі рослини та створює основу складної екосистеми у сухий сезон. Дизайнерські рішення також мають бути адаптовані до місцевих факторів [5]. Важливим є підхід, що враховує специфіку регіону і висуває проєктні рішення на основі наявної бази. Розглянемо на прикладі Дніпра, як особливості міста були враховані.

Вулиця Яворницького – одна з найкрасивіших і найпопулярніших вулиць Дніпра, розташована в історичному центрі міста. У 2020 році було проведено масштабну її реконструкцію. Чарівний вигляд міського простору створюють живописне поєднання дерев, каменю та металу, сім терас із зонами для відпочинку, оновлене архітектурне освітлення, комфортні лапочки та крісла [6].

Проєкт реконструкції Успенської площі є одним із п’яти фіналістів премії “ArchDaily 2025 Building of the Year Awards” у категорії “Громадська та ландшафтна архітектура”. Площа є однією з найдавніших у Дніпрі, була

розроблена в XIX столітті, за радянських часів вона втратила свої значення, оскільки примикала до собору. Завданням архітекторів було відродити її як частину пішохідного каркаса міста та зробити її інклюзивною та якіснішою з точки зору соціальних взаємодій [7]. Було влаштовано двосторонню велосипедну смугу, пішохідні переходи розміщено на одному рівні з тротуаром. Кожен вид пішохідного сполучення підкреслено окремим типом мощення, а вночі пішохідні напрямки додатково підсвічуються світлим мощенням.

Набережна довжиною 30 км, що проходить вздовж правого берега річки Дніпро від житлового масиву Парус на заході до Південного мосту на півдні, є найдовшою у Європі. Вона складається з трьох частин: Заводська набережна, Січеславська набережна та набережна Перемоги [8]. Також тут розташовується яхт-клуб “Січ”. Комплекс будують на території колишніх боліт вже майже десять років, останнім часом штучна коса серйозно збільшилася. У водойми запустили цінні породи риб, та території клубу можна зустріти багато птахів і тварин. Також можна взяти напрокат яхти, каное тощо [9]. Простір створений для відпочинку на природі.

Остання стратегія є набагато масштабнішою за попередні, але саме завдяки своїй глобальності вона може почати реалізовуватися першочергово задля подальшого розвитку та розширення. Це розвиток малих міст, оскільки на відміну від великих міст вони безпечніші. Великим містам притаманні: щільність забудови, високий антропогенний тиск на територію, руйнування природних екосистем для заміни їх на урбоекосистеми, котрі значно відрізняються від природного довкілля [10]. Завдяки трансформації малих міст в екологічні осередки, де водночас є перспективи кар’єрного зросту та розвитку малого бізнесу, ми станемо на крок ближче до вирішення проблеми концентрації населення в обласних та міжобласних центрів. Ця складна урбаністична програма націлена до довгострокову реалізацію, але охоплює не лише створення “зелених” малих міст, а й передумови для розвитку економіки країни.

Висновки. Незважаючи на війну, важливо реагувати якнайшвидше, починати пошук стратегій вже зараз та знаходити індивідуальне рішення для кожної зеленої зони, враховуючи її особливості. Але водночас особлива увага має бути приділена ефективності та швидкості у виконанні та реконструкцій, аби ми мали змогу відновлювати знищені ландшафти якнайскоріше. Ми можемо почати з простого - висаджувати дерева самостійно. Якщо кожен посадить принаймні одне, то скільки мільйонів ми отримаємо в кінці? Зосередивши зусилля, ми продемонструємо єдність українського народу, нашу стійкість та готовність відбудовувати нашу країну.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Вплив війни на екологію: веб-сайт. URL: <https://eco.aep.kiev.ua/novini/vpliv-vijni-na-ekologiyu/>
2. Сади “Нової хвилі” і квітники Піта Удольфа: веб-сайт. URL: <https://larossa.net.ua/sady-novoy-volny/>
3. How To Achieve The Old Money Aesthetic In Your Backyard: веб-сайт. URL: <https://www.housedigest.com/1743105/achieve-old-money-aesthetic-backyard/>
4. Awards at RHS Chelsea 2023: веб-сайт. URL: <https://www.rhs.org.uk/shows-events/rhs-chelsea-flower-show/history/2023/awards-at-rhs-chelsea-2023>
5. Landscape Architecture Trends for 2024: веб-сайт. URL: <https://worldlandscapearchitect.com/landscape-architecture-trends-for-2024/?v=b870c45f9584>
6. Дніпро з висоти пташиного польоту: як виглядає унікальна вулиця Дмитра Яворницького: веб-сайт. URL: <https://nashemisto.dp.ua/2024/03/08/dnipro-z-vysoty-ptashynoho-polotu-ia-k-vyhliadaie-unikalna-vulytsia-dmytra-iavornytskoho/>
7. Reconstruction Uspenska Square in Dnipro / Architectural Team of Dmytro Volyk and Ksenia Donetska: веб-сайт. URL: <https://www.archdaily.com/1021574/reconstruction-uspenska-square-in-dnipro-architectural-team-of-dmytro-volyk-and-ksenia-donetska>
8. Набережна міста Дніпро: веб-сайт. URL: <https://discover.ua/locations/naberezhna-dnipro>
9. Яхт-клуб «Січ»: спортивно-парусний і культурно-етнографічний клуб Дніпра: веб-сайт. URL: https://www.dnipro.lib.dp.ua/Yacht_club_Sich
10. Разумова О. В., Большаков В. І., Савицький Н. В., Бондаренко О. І., Котов М. А., Шаріна Т. О. / Сучасні напрями сталого містобудування : колективна монографія /; під загальною редакцією д-ра Техна. Н. Савицький. Дніпро, ФОП Власов В. А., 2020. 259 с.

Дарія КРИВИЦЬКА, студентка третього курсу
першого (бакалаврського) рівня

Волинський національний університет ім. Лесі Українки

Катерина СМІКАЛО, доктор філософії з технологій легкої
промисловості

Волинський національний університет ім. Лесі Українки

ГЕНЕЗИС УКРАЇНСЬКОЇ АНІМАЦІЇ

Анотація. У роботі показаний історичний розвиток української анімації, її становлення у міжнародному культурному просторі. Проаналізовані знакові роботи та надані прогнози (рекомендації) розвитку галузі анімаційного мистецтва в Україні

Ключові слова: українська анімація, телесеріали, культурна спадщина, сучасні технології.

Вступ. Анімація як культурне явище має значний вплив на суспільство, оскільки вона поєднує такі елементи мистецтва та технологій, що створюють потужний інструмент для передачі ідей, емоцій та цінностей. В мультиплікації часто відображаються культурні і національні особливості певного регіону, характеризуються важливі риси суспільства, висвітлюються звичаї та традиції, що дозволяє розвинути у глядачів національну ідентичність. Успіх українського анімаційного 3D-мультфільму «Мавка. Лісова пісня» студії «Animagrad» 2023 року показав, що вітчизняна анімація може бути не просто якісною, але і відрізнятися на технічному рівні серед інших візуальних творів. Однією з можливих причин успіху національного анімаційного продукту може бути те, що анімація в Україні має довгу, багаторічну історію. Ще до набуття незалежності, в Україні функціонували студії, митці, які створювали різні за жанром і стилем мультфільми.

Історія України буремна, проте навіть у найскладніші часи мистецтво анімації знаходило шляхи для свого розвитку. Знаючи способи реалізації творчого задуму у важкі історичні періоди, стає можливим імплементація цього досвіду у контексті сучасної України.

Виклад основного матеріалу

Анімація як вид кіно була започаткована у 1892 році, після того як Еміль Рейно провів подію “Оптичний театр” у Парижі, продемонстрував свій винахід – праксиноскоп, який дозволив створювати рухомі зображення [1]. В Україні анімація з’явиться лише через 150 років зі створенням першого мультфільму «Солом’яний бичок» у 1927 році (рис.1). Його автором є киянин, випускник Академії мистецтв В’ячеслав Левандовський, якого називають батьком української мультиплікації [2]. Він організував власну анімаційну майстерню, сконструював необхідне приладдя і самостійно

створив 15 тисяч кадрів, які вилились в екранізацію народної казки з хронометражем в 10 хвилин. Після того Левандовський створює ряд робіт, більшість з яких було заборонено до показу через «неправильну політичну позицію».

Рис. 1. Кадр з мультфільму «Солом'яний бичок» 1927 рік

В 30-х роках анімацію все ще не вважають самостійною галуззю, яка б мала вагу в українському мистецтві. На цей період припадає чимало «політ коректних» робіт, зокрема «Політогляд» і «Друга колгоспна». Анімація переживає важкі часи через недостатню кількість обладнання та фінансів, брак спеціалістів, усунення досвідчених кадрів від роботи та придушення творчості зі сторони влади. Попри тяжкі обставини, аніматори знаходять нові техніки та стилі зокрема варто згадати «Мурзилка в Африці» та «Тук-тук та його приятель Жук» де на заміну шарнірній анімації (яка тоді була єдиною використовуваною технологією) прийшов «перекидний» метод, який схожий на класичну мальовану покадрову анімацію [2].

40-ві - 50-ті роки були неплідними для українських аніматорів через масові репресії, війну та політичну ситуацію в країні. Нечисленні мультиплікаційні студії, що створювались у той період, не мали шансу на розвиток і становлення, через що швидко розпадались. Поодинокі митці працювали на владу і створювали переважно науково-популярне та навчальне кіно.

1959 рік стає початком відродження української анімації. Іполит Лазарчук випускає «Пригоди Перця» в знак повернення до своїх витоків; досвідчені аніматори, які будували фундамент мультиплікації в Україні об'єднуються разом з молодими митцями і тепер вони випускають по 15 робіт в рік. Починається ера дитячого педагогічного кіно, де повчальні

уроки для найменших доносять звірі та рослини. Засновницею стала Алла Грачова з мультфільмом «Ведмедик і той, що живе у річці» (1966). З цього напрямку можна виділити: «Тигреня в чайнику», «Лелеченя», «Бегемот та сонце», «Була у слона мрія». У період розквіту української культури та привиття національної приналежності, у 1967 році Володимир Дахно повертається до історії та створює культову серію мультфільмів про козаків. Перший мультфільм «Як козаки куліш варили» отримує надзвичайну популярність, тому вже через 2 роки виходить «Як козаки щастя шукали», а ще через рік – «Як козаки в футбол грали». «Як козаки наречених визволяли» у 1973 році отримує премію «Срібний сестерцій» у Швейцарії, після цього виходить ще дві картини [2]. Серія має популярність і за кордоном.

Окрім дитячого кіно, активно створюються картини і для більш зрілої аудиторії. Визначним діячем цього напрямку є Давид Черкаський з своїм особливим сатирично-несерйозним стилем і карикатурною подачею. Він дебютував з фільмом «Таємниця чорного короля» (1964), створює «Містерія-буф», «Чарівник Ох», але найбільшу славу йому приносять «Пригоди капітана Врунгеля», «Доктор Айболит» та «Острів скарбів». Черкаський також вводить у використання поєднання анімації та реальних зйомок для створення атмосфери і економії часу. Загалом, у цей період Україна зробила неймовірний розвиток індустрії попри репресії та заборони, створила власну плеяду спеціалістів та робила сміливі стилістичні пошуки, і як доказ цьому, від 1927 р. до 1991 р за участю українських митців-аніматорів була створена 221 картина.

З розпадом Радянського Союзу перед молодого Україною стає велика кількість викликів не тільки економічного та політичного характеру, а й творчого. Більшість студій та творчих угруповань спонсорувались за рахунок державного бюджету, тому в період з 1991-2000-х років різко скорочується їхня кількість [3]. Однією з головних студій залишається «Україніфільм», в творчості переважають артхаусні та експериментальні короткометражні роботи. З цього періоду варто виділити «Енеїду» 1991 року, авторства Володимира Дахна, як перший повнометражний фільм незалежної України, «etc.» (1993) та авангардний твір «День народження Юлії» (1994) [4].

У 2000-х роках на заміну великим студіям з державним фінансуванням приходять незалежні аніматори та камерні ініціативні угруповання. Попри це, ситуація в країні та криза не дає достатньо міцної основи для виготовлення робіт на вітчизняну аудиторію, тому митці шукають творчого потенціалу на закордонному ринку. Таким чином, пластилінова анімація Степана Коваля «Йшов трамвай №9» (2003) та мультфільм «Засипле сніг дороги...» (2004) Євгена Сивоконя отримують низку міжнародних нагород,

зокрема від Берлінського кінофестивалю, та неймовірну популярність за межами України [3].

Досвід попередніх десятиліть стає важливою сходинкою у розвитку, що у 2010-х роках виливається у друге відродження анімації на теренах України. Збільшується кількість незалежних студій, все більше митців виробляє мультфільми на західну аудиторію, аніматори повертаються до народних мотивів, казок та легенд, що посприяло популяризації національної спадщини. Однією з таких картин є серіал «Моя країна - Україна» 2010 року, де кожна серія натхнена історіями про українські міста та села, про народ та побут [5]. Серед візуальних експериментів слід виділити «№201» (2013), «Крамниця співочих пташок» (2014), «Кобзар-2015», «Кохання» (2019) та успішне поєднання 2Д- і 3Д-графіки у повнометражному мультфільмі «Віктор Робот» (2020). Неабиякої популярності набувають анімаційні музичні кліпи, зокрема відеоряд з слов'янськими мотивами «Карпатський реп» гурту «ДахаБраха» (2012), «Регі» (2013, гурт «Морж») [6] та робота на замовлення американського музиканта Метью Купера «Елювіум – Регенеративна істота» (2017) [4]. Також 2012 році було засновано студію «Animagrad», що принесла Україні міжнародну впізнаваність.

Беручи до розгляду початок у 1980-90-х роках, 3Д-анімація є відносно новою галуззю мистецтва, яка на даний час має стрімку експоненту розвитку через активну імплементацію нових технологій, їх вдосконалення та створення відповідного програмного забезпечення, що дозволяє знизити поріг вступу для звичайних користувачів, а отже зробити цю галузь доступнішою у використанні для широких кіл населення. Попри велику популярність 3Д-анімації закордоном з 2000-х років, в Україні першим мультсеріалом, що використав дану технологію став «Ескімоска» аж у 2012 році. Його представила вже згадана вище студія «Animagrad», які є першопроходьцями у вітчизняному анімаційному кіно з домінантним використанням 3Д-графіки. Своїми численними роботами студія завоювала популярність не лише на теренах України, а й змогла позмагатися на міжнародному ринку. Яскравим прикладом успішної роботи стала «Мавка. Лісова пісня» 2023 року, що була показана на широкому екрані у 140 країнах світу і стала найкасовішим проєктом за всю історію українського кінопрокату – з кошторисом в 187 млн гривень, касовий збір картини становив 668 млн гривень [7].

За даними 2024 року, на широкий прокат було випущено 5 повнометражних 3Д-мультфільмів та 2 телесеріали вітчизняного виробництва, а саме: «Ескімоска» (2012-2016), «Казкова Русь» (2012-2016), «Микита Кожум'яка» (2016), «Викрадена принцеса: Руслан і Людмила»

(2018), «Клара та чарівний дракон» (2019), «Гулівер повертається» (2021), «Мавка. Лісова пісня» (2023).

Висновок. Анімація може слугувати ефективним засобом відображення дійсності, соціальних проблем та моральних дилем. Завдяки використанню легкої для сприйняття графічної візуалізації, аніматор може піднімати актуальні теми, спонукати до дискусій та доносити власні роздуми ефективніше, ніж текстові види медіа. До цього ж варто додати, що вона, як і інші види мистецтв, має функцію збереження та популяризації культурної спадщини, фольклору, історичних подій на міжнародні аудиторії.

Попри довгий шлях становлення та розвитку анімаційного кіно, складну історію і політичні обставини, Україна показала, що може не лише створювати якісний продукт, а й займати конкурентне місце серед закордонних картин, отримувати міжнародні нагороди, премії та гранти. З кожним роком стає помітнішою еволюція та метаморфози в галузі анімації, митці прагнуть створювати роботи для різноманітних аудиторій, доносити весь спектр своїх ідей; вони проводять активні пошуки нових стилістичних рішень і, не зважаючи на виклики сучасної України, продовжують розповсюджувати та популяризувати напрацювання минулих десятиліть.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Мультиплікація та анімація: у чому різниця? URL: <https://www.based.ua/uk/animacziya-multiplikacziya-u-chomu-rizniczya/> (дата звернення 20.11.2024)
2. Брюховецька Л., Канівець А. Українська анімація: збірник статей – 2018 р.
3. Мультиплікація від «Енея» до «Кохання» URL: <http://www.golos.com.ua/article/349407> (дата звернення 04.12.2024)
4. Як робили українську анімацію в 1991-му і потім? Досліджуємо з фестивалем LINOLEUM. URL: <https://pryvit.media/article/ukr-animation-since-1991/> (дата звернення 26.11.2024)
5. Шаповал, О. (2022). Українська сучасна анімація: досягнення, проблеми і перспективи. *Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені ІК Карпенка-Карого*, (31), 95-101. DOI: 10.34026/1997-4264.31.2022.267529
6. Іволга Л. В. Український музичний анімаційний кліп на рубежі XX-XXI століть. Художня специфіка *Проблеми сучасності: мистецтво, культура, педагогіка. Збірника наукових праць. №27-28* (2014). Луганськ 2014 с. 69-76 ISSN 2077-9542
7. Магія Мавки. За рахунок чого український мультфільм зачарував світ і чому - це лише початок. URL: <https://www.rbc.ua/rus/stylar/magiya-mavki-rahamok-chogo-ukrayinskiy-multfilm-1704297089.html> (дата звернення 05.12.2024.)

Ангеліна КУЧМА, студентка

Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Тетяна МАЛІК, старший викладач

Харківської державної академії дизайну і мистецтв

ДЖИНСИ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

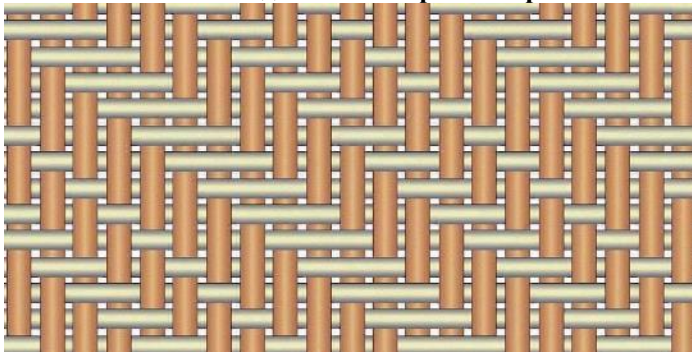
Джинси – найбільш популярний предмет жіночого, чоловічого та дитячого гардеробу. Це звичний і зручний одяг, який чудово підходить для прогулянок по місту, а також щоденного носіння. Комфортні джинсові брюки і комбінезони, привабливі сарафани та спідниці, утеплені куртки і жилети, на сьогодні, вибір одягу з цього матеріалу не має кордонів.

Основна сировина, яка застосовується в процесі виробництва джинсової тканини – це натуральна бавовна. Щоб виготовити міцне джинсове полотно, застосовують саржеве плетіння, в результаті чого, тканина виходить з чітким рельєфом в діагональний рубчик. Часто матеріал не фарбують повністю. В якості основи для виготовлення полотна використовуються пофарбовані нитки. Щоб отримати більш м'який і еластичний джинсовий матеріал, в нього додають трохи синтетичних ниток: віскозу, лайкру, еластан.

Якість тканини багато в чому залежить від виду бавовни, що застосовується при її виготовленні. З мексиканської бавовни, що має довгі волокна, виготовляють гладку тканину без рубчика. Найпоширенішими варіантами бавовни є індійська і азійська. Джинсова тканина з цих видів бавовни доступна за ціною і зустрічається найчастіше.

Гідною заміною бавовняним джинсовим тканинам є джинсова тканина з матеріалу тенсел, який виробляється з целюлози. Одяг з цього матеріалу виходить більш м'яким та легким, приємним на дотик.

Звичайна тканина джинс має саржеве переплетення:

Основні властивості тканини :

- простота в догляді,
- гігроскопічність,
- підвищена міцність,
- сполучуваність з іншими видами текстилю
- універсальність використання.

Незалежно від складу, тканина джинс надовго зберігає свою міцність і довговічність. Чудові характеристики і якість дозволяють використовувати її для виготовлення практично будь-яких речей, завдяки чому джинсовий одяг, вже більше 150 років не виходить з моди. Але, одна з головних переваг – доступна ціна на джинсовий одяг, в результаті чого, вона користується широким попитом у всіх верств населення.

Дизайнерський джинс містить безліч видів декору. Він може бути з жакардовим малюнком, містити написи.

Різновиди джинсової тканини :

- Денім.
- Саржева тканина.
- Джин.
- Стрейч.
- Джинс-шовк.

Денім – тканина, яка широко використовується для шиття комбінезонів і робочого одягу, декоративних і дорогих штанів. Є досить грубою і дуже щільною, має яскравий синій колір зовні й світла з внутрішньої сторони.

Саржева тканина – відрізняється особливим плетінням у вигляді «ялинки». За рахунок змін у напрямку, тканина стає більш щільною і міцною.

Джин – однотона тканина, за рахунок невисокої вартості використовується для пошиття джинсового одягу в середній ціновій категорії.

Стрейч – це котон з додаванням синтетичного матеріалу (лайкри). Стрейч найбільш часто використовується для виготовлення жіночих штанів.

Джинс-шовк – Дуже гладкий матеріал, який має приємний блиск, що і нагадує шовк. Ця тканина застосовується для виготовлення декоративних елементів одягу.

Українські бренди :

- Ksenia Schnayder
- KLAPTYK fashion
- PULZ JEANS

Висновок: джинсовий одяг – це вигідне і якісне рішення для всіх членів сім'ї. На сьогодні, це тканина, яку можна не тільки носити в класичному

вигляді, а й по-різному стилізувати та створювати унікальні речі, додаючи різні цікаві елементи декору, також можна експериментувати з формами, фасоном, створюючи різні рішення свого стилю.

Маргарита ЛІТТІХ, студентка 1 курсу магістратури ОНП «Психологія» факультету психології, бакалавр психології

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Лариса ТЕРЛЕЦЬКА, кандидат психологічних наук, доцент

доцент кафедри загальної психології

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ СПРИЙНЯТТЯ ДИЗАЙНУ, СТВОРЕНОГО ШТУЧНИМ ІНТЕЛЕКТОМ

Сучасний розвиток штучного інтелекту (ШІ) спричинив глибокі зміни у сфері дизайну, що, своєю чергою, впливає на когнітивне та емоційне сприйняття візуальних образів. Унікальність проблематики полягає у взаємодії двох факторів: алгоритмічно створеного дизайну та людської психіки, яка еволюційно сформувалася в умовах сприйняття естетичних продуктів, створених людиною.

Процес обробки візуальної інформації включає кілька етапів: сенсорне сприйняття, категоризацію, розпізнавання патернів і оцінку естетичної привабливості [7]. Дослідження показують, що дизайн, створений ШІ, нерідко відзначається високим рівнем симетрії, передбачуваності та математичної гармонії [2]. Це може знижувати когнітивне навантаження, але водночас обмежувати активізацію механізмів новизни, що є ключовими для залучення уваги [1].

Згідно з концепцією «емоційного дизайну» [6], сприйняття візуального контенту нерозривно пов'язане з емоційною реакцією. Дизайн, створений ШІ, часто характеризується стерильністю та відсутністю суб'єктивного почерку автора, що може сприяти зниженню емпатії та емоційного зв'язку із глядачем. З іншого боку, деякі алгоритми, зокрема генеративні нейромережі (GANs), здатні адаптуватися до людських естетичних уподобань, генеруючи контент із високим рівнем емоційної привабливості [4].

Фактор довіри до дизайну, створеного ШІ, є одним із найважливіших у процесі його оцінки та прийняття [3]. Дослідження показують, що люди схильні менш довіряти продуктам, які асоціюються з алгоритмічною генерацією, ніж тим, що мають чітку людську авторську приналежність [5]. Водночас, коли AI-дизайн поєднує елементи, притаманні людській творчості, рівень довіри зростає.

Таким чином, подальші наукові дослідження можуть мати практичне застосування у сфері UX/UI-дизайну, маркетингу, мистецтва та психотерапії. Насамперед знання про когнітивні особливості сприйняття AI-дизайну можуть допомогти розробникам створювати візуальні інтерфейси, які знижують когнітивне навантаження користувачів та підвищують їхній рівень комфорту при взаємодії з цифровими продуктами. Використання принципів нейродизайну та персоналізованих алгоритмів дозволяє адаптувати AI-генерований контент до індивідуальних естетичних уподобань.

Також дослідження емоційного впливу дизайну, створеного ШІ, може знайти застосування в рекламі та брендингу. Наприклад, AI-генеровані візуальні матеріали можуть бути спрямовані на формування позитивного емоційного стану споживачів та підвищення довіри до бренду. Водночас, необхідно враховувати ризики «емоційної холодності» таких продуктів і можливі способи її компенсації, зокрема через інтеграцію елементів людської творчості.

Окрім цього AI-дизайн може бути корисним у сфері психотерапії та медитації, де візуальні стимули використовуються для регуляції емоційного стану людини. Алгоритмічно створені патерни та кольорові композиції можуть сприяти релаксації або стимуляції творчого мислення, що відкриває перспективи для їх застосування у VR-терапії, арт-терапії та психокорекційних методиках.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Berlyne D. E. *Aesthetics and Psychobiology*. New York: Appleton-Century-Crofts, 1971. URL: <https://psycnet.apa.org/record/1973-00821-000> (дата звернення: 03.03.2025)
2. Boden M. A. Creativity and Artificial Intelligence. *Artificial Intelligence*. 1998. Vol. 103. P. 347–356. URL: [https://doi.org/10.1016/S0004-3702\(98\)00055-1](https://doi.org/10.1016/S0004-3702(98)00055-1) (дата звернення: 03.03.2025)
3. Glikson E., Woolley A. W. Human Trust in Artificial Intelligence: Review of Empirical Research. *Academy of Management Annals*. 2020. Vol. 14, No. 2. P. 627–660. URL: <https://doi.org/10.5465/annals.2018.0057> (дата звернення: 03.03.2025)
4. Hertzmann A. Can Computers Create Art? *Arts*. 2020. Vol. 9, No. 3. Article 94. URL: <https://doi.org/10.3390/arts7020018> (дата звернення: 03.03.2025)
5. Longoni C., Bonezzi A., Morewedge C. K. Resistance to Medical Artificial Intelligence. *Journal of Consumer Research*. 2019. Vol. 46, No. 4. P. 629–650. URL: <https://doi.org/10.1093/jcr/ucz013> (дата звернення: 03.03.2025)
6. Norman D. A. *Emotional Design: Why We Love (or Hate) Everyday Things*. New York: Basic Books, 2004. URL:

<https://www.basicbooks.com/titles/donald-a-norman/emotional-design/9780465051366/> (дата звернення: 03.03.2025)

7. Palmer S. E., Schloss K. B., Sammartino J. Visual Aesthetics and Human Preference. *Annual Review of Psychology*. 2013. Vol. 64. P. 77–107. URL: <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-120710-100504> (дата звернення: 03.03.2025)

Жанна МАНУСКАЙТЕ, здобувачка

Харківський національний педагогічний університет

Марія КУРАТОВА, доцент кафедри дизайну

Харківський національний педагогічний університет

КНИГА ЯК ВИТВІР МИСТЕЦТВА: ЕТАПИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВИРОБНИЦТВА

Процес створення книги є складним і багатоманітним, що виходить за рамки простого написання тексту. Щоб визнати книгу справжнім витвором мистецтва, необхідно глибоко зрозуміти різні етапи її створення, особливості, які роблять її естетично та функціонально привабливою, а також динаміку співпраці, яка веде до її появи. Кожна фаза від концепції до публікації має критичне значення, оскільки вона закладає основу для остаточного успіху книги та її сприйняття читачами. Ілюстрації, створені в особливій художній манері, не лише супроводжують літературний текст, а й значною мірою доповнюють його, розкриваючи основний сюжет [1]. У сучасному світі, де цифрові медіа витісняють традиційні книги, оцінка їх художніх особливостей може знову привернути увагу до паперових видань, показуючи їхню цінність не тільки через зміст.

Значення книги як витвору мистецтва глибоко вкорінене в її здатності служити засобом художнього вираження, подібно до картини чи скульптури. Історично склалося так, що книги прикрашалися складними ілюстраціями, складною каліграфією та декоративними палітурками, причому кожен елемент створював загальне естетичне відчуття. Сьогодні концепція «книги художника» продовжує цю традицію, оскільки вона кидає виклик загальноприйнятим визначенням як книги, так і мистецтва, віддаючи пріоритет візуальному компоненту над текстовим вмістом. Такий підхід дозволяє митцям використовувати книжковий формат як полотно для творчості, стираючи межі між літературою та візуальним мистецтвом [2].

Короткий огляд етапів створення книги розкриває складний процес, який об'єднує різні художні та технічні дисципліни. Спочатку фаза концептуалізації включає вибір літературного змісту та уявлення про те, як

він буде представлений візуально. Далі слідує стадія дизайну, на якій художники та дизайнери книги співпрацюють, щоб розробити макет видання, типографіку та декоративні елементи, гарантуючи, що кожен аспект доповнює зміст і покращує враження читача. Фаза виробництва включає ретельний процес друку та палітурки, де рішення щодо матеріалів і техніки можуть значно вплинути на художню якість кінцевого продукту. Цей етап є вирішальним, оскільки він перетворює концептуальний твір мистецтва на матеріальний об'єкт, втілюючи в життя бачення художника. Розуміння цих етапів не лише висвітлює складне мистецтво, що стоїть за створенням книги, але й підкреслює спільну природу цього мистецького починання, де численні навички сходяться для створення цілісного витвору мистецтва.

Художнє оформлення книги відіграє вирішальну роль у її загальному впливі та сприйнятті, слугуючи мостом між змістом і читачем. Візуальні елементи книги, такі як ілюстрації, шрифти та макет, є не просто прикрасами, а невід'ємними компонентами, які сприяють її ідентичності та привабливості. Художники книги ретельно розробляють кожен аспект, щоб дизайн відображав і підкреслював тему вмісту. Взаємодія між художніми та літературними елементами книги підкреслює її потенціал бути повноцінним витвором мистецтва, де кожна деталь є продуманою та значущою. Саме книжкові видання допомагають «поєднувати людей, сприяти відродженню загальнолюдської історичної пам'яті, духовному взаємозбагаченню культур держав і народів, ствердженню взаємоповаги до їхньої суверенності та самотності» [3].

Зміст книги значною мірою впливає на її візуальне оформлення, визначаючи художні рішення, які формують її остаточний вигляд.

Інтеграція традиційних та інноваційних методів у сучасний книжковий дизайн оживила видавничу індустрію, створюючи книги, які захоплюють як візуально, так і інтелектуально. Це об'єднання дозволяє надзвичайно поєднати перевірену часом майстерність із передовими технологіями, в результаті чого створюються унікальні вироби, які виділяються в епоху цифрових технологій. Традиційні методи, такі як ручна палітурка та високий друк, додають книгам тактильну якість та історичну глибину. Водночас інноваційні технології, такі як цифровий друк і 3D-оздоблення, додають нові текстури й візуальні ефекти, що покращують досвід читача. Це поєднання не лише зберігає традиції, але й розширює їх, створюючи продукти, які поєднують ностальгію з сучасними тенденціями [4].

Вплив технологій та мистецтва на створення унікальних книжкових продуктів глибоко змінює підходи до концептуалізації, дизайну та випуску книг. Сучасні технології дозволяють використовувати потужне програмне забезпечення для створення складних макетів та високоякісних зображень,

що раніше були неможливими. Це відкриває нові горизонти для художнього вираження, даючи дизайнерам можливість експериментувати з формами, кольорами та текстурами в абсолютно нових, незвіданих напрямках. Мистецтво додає креативність і інноваційність у процес, перетворюючи книгу на щось більше, ніж просто носій інформації. Завдяки цьому поєднанню технологій і мистецтва книжковий дизайн отримав нове життя, створюючи продукти, які є не лише візуально вражаючими, а й інтелектуально захоплюючими та культурно значущими.

Можна зробити висновки, що кожен етап, від народження ідеї до кінцевого виготовлення, є важливим для того, щоб перетворити текст на унікальний об'єкт, що вражає не лише змістом, а й формою. Співпраця авторів, ілюстраторів і видавців дозволяє створити гармонійну цілісність, де кожен елемент – від шрифтів до палітурки – працює на загальне враження. Вибір матеріалів і технологій друку вдало підкреслює естетичні та тактильні якості книги, перетворюючи її на справжній арт-об'єкт. Поєднання традиційних методів і новітніх технологій у сучасному видавництві відкриває нові можливості для створення унікальних видань, які захоплюють колекціонерів та натхненням живлять читачів. У результаті, книга стає не просто джерелом знань, а безцінним витвором, що відображає творчість і пристрасть її творців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Зайцева В. І. Українське мистецтво книги: шляхи формування і розвитку. *Мистецтвознавчі записки: зб. наук. праць*. 2021. Вип. 40. С. 51-56. URL: <https://journals.uran.ua/mz/article/view/250334/247803>
2. Бідун А. В. Типологічна специфіка артбуку як особливого виду книжкового контенту. *Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences*. VII(32), 2019. С. 58-61. URL: <https://seanewdim.com/wp-content/uploads/2021/04/The-Typological-Features-of-Art-Book-as-a-Special-Type-of-Book-Content-A.-V.-Bidun.pdf>
3. Шман С. Ю. Друковані видання в системі експертних досліджень культурних цінностей. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*: наук. журнал. 2022. № 1. С. 41-46. URL: file:///C:/Users/user/Downloads/Visnyk_NAKKKIM_1_2022_DOI-41-46.pdf.
4. Здор О. Г. Дизайн книги. Синтез змісту і форми: мистецькі та наукові аспекти. *Ерделівські читання*. 2020. С. 266-267. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/38215/1/ZdorOG_articleErdely2020.pdf

Христина МЕЛЬНИК, здобувачка

Волинський національний університет ім. Лесі Українки

Анастасія МАЛІМОН, здобувачка

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Катерина СМІКАЛО, доктор філософії

з технологій легкої промисловості

Волинський національний університет ім. Лесі Українки

ТРАНСЛЯЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО БРЕНДУ У ВІДЕОМИСТЕЦТВІ

У дослідженні розглядається питання проблематики національного бренду України у відеомистецтві; правильне формування позитивного іміджу країни та його вплив. Проаналізовано характерні ознаки національного брендингу у відеомистецтві, його успішна і невдала реалізація. Показано, що національна ідентичність у мультиплікації, анімації та кіно, може допомогти сформулювати ефективний бренд країни, що відіграє важливу роль в сприйнятті України, як одиниці європейської спадщини.

Ключові слова: національний бренд, відеомистецтво, імідж, сприйняття, стереотипи.

ВСТУП

Формування національного бренду має критично важливе значення для успішності країни на міжнародній арені, при чому як у політичному, так і економічному аспектах. Когнітивні асоціації з країною дозволяють отримати кращі контрактні умови, залучати інвестиції, впливати на якість життя громадян країни тощо.

Україна є молодого державою, яка проходить складний шлях формування, викарбовуючи своє ім'я на політичній арені буквально кров'ю своїх громадян. Будучи тривалий час під контролем зовнішньої політики Російської федерації, Україна зазнала значних культурних втрат і через це, на міжнародній арені, було сформовано негативне ставлення до українців, а також їх ототожненість з росіянами. Наприклад, у фільмі “Перевізник 3” (2008), між головними героями відбувається діалог, де один з них стверджує до іншого, що той бачить тільки жах, бо є росіянином, на що інший заперечує про походження і говорить про те, що росіянки і українки “зовсім різні, різні розумом і серцем”.

Варто зазначити, що і на телебаченні країни агресора, яке також транслювалось на території нашої держави, фігурували персонажі українського походження, і, як правило, вони були першочергово висміяними. Наприклад, Тамара Кожемятько (“Татусеві доньки”), що була родом із Харківської області, няня Віка (“Моя прекрасна няня”), котра

родом із Маріуполя, - ці персонажі були недолугими, що формувало бачення українців як неосвічених, невихованих провінціалів.

Тим не менше, сама Україна не приділяє достатньо уваги для транслявання свого образу. Так, вихід у міжнародний прокат мультфільмів з національними колоритом “Мавка. Лісова пісня” (2023), “Микита Кожум'яка” (2016), “Пригоди Котигорошка і його друзів” (2014), “Козаки. Футбол” (2016), і багато інших не показують нове прочитання України у сучасній парадигмі світу. До слова, “Мавка” вважається найбільш успішним проектом, однак залишається проблематика стереотипності національної ідентичності. Ставлення до України і її культурної спадщини активно переглядається у наш час, але проблема відеомистецтва залишається актуальною.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Національний бренд країни формується на основі когнітивних зв'язків, що охоплюють уявлення та асоціації, які інші країни та громадяни мають про неї. Це сприйняття базується на культурних, історичних, економічних, соціальних та політичних аспектах, а також на ключових цінностях і досягненнях країни. Український уряд визнає важливість формування позитивного національного бренду для підвищення міжнародного іміджу та залучення інвестицій, проте на сьогодні заходи в цьому напрямку є недостатніми. Тому постає проблема визначення, яким саме чином транслювати Україну та які саме риси, особливості варто активно висвітлювати. І мова мистецтва є найкращим засобом для просування національного бренду.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Бренд країни – це сукупність аспектів, що характеризують і представляють країну на міжнародній арені. Він включає такі складові, як культура, історія, економічні досягнення, політична ситуація та характерні риси населення. Ціль національного бренду – зріст привабливості країни для іноземних туристів, та залучення інвесторів. Успішний бренд країни підвищує її репутацію, створює впізнавані асоціації, сприяючи залученню уваги до її цінностей, культури й ресурсів [1].

Відеомистецтво є ключовою частиною для просування національного бренду, оскільки воно здатне передавати візуально привабливі образи швидко і з великим обсягом інформації. Фільми, мультиплікації, реклама, та інші відеоформати здатні викликати інтерес до культури, природи, історії та особливостей менталітету нації. Зокрема, вдало підібрані кінематографічні прийоми, музика, сценарій та персонажі можуть створити образ, що формує національний бренд.

Вдалий відеоролик про країну може показати не тільки відомі пам'ятки, а й повсякденне життя людей, що сприяє створенню іміджу неповторної й

сучасної держави. Наприклад, у серіалі "Шерлок" (Велика Британія, 2010) персонажі носять елегантний класичний одяг і проявляють характерну британську стриманість, що підкреслює вже сформовану культурну сутність Лондона. У фільмі "Амелі" (Франція, 2001) головна героїня, з витонченим французьким гумором і мрійливістю, потрапляє в кумедні, але теплі ситуації, які передають дух Парижа і французьку любов до маленьких радощів життя.

Проте є достатньо прикладів, коли зображення представників різних націй у кіно виходило невдалим і створювало образ країни. Наприклад Мексика, чий образ в серіалах на кшталт *«Нарко: Мексика»*, представлений головним чином через діяльність наркокартелів і корумпованих чиновників; Китай у фільмі *«Велика стіна»* (2016) зображений як країна з надмірною військовою строгістю та чужими для іноземця традиціями, що посилює відчуття закритості й недоступності. Такий підхід не тільки віддаляє від реальності, але й спотворює образ, перетворюючи його на сатиричний і негативний.

Урядом України виділено 10,2 млрд гривень на сферу культури та медіа, у цьому році, це майже на 2 млрд гривень більше, ніж попереднього року [2]. Також, 448,1 млн грн було спрямовано на телевізійні серіали для підтримки національних ідей, що говорить про серйозні наміри. Проте розвиток нашої державної ідентифікації, досі на посередньому етапі.

Основна проблематика міститься у полі використання образів селян (рис. 1), в ролі українців, що підкріплює комплекс меншовартості, який провокує обмеження національного образу.

Рис.1. Кадр із мультфільму *“Мавка. Лісова пісня”* (2023)

Використання так званої “шароварщини” частково походить з імперського періоду, коли українців представляли як простий, сільський народ без особливих досягнень у науці, мистецтві та інтелектуальній діяльності. Таке зображення закріплювало образ українців як «недолугих селян», що віддаляло від реальності. Повернення до цього іміджу може знову викликати подібні стереотипи, які шкодять самоповазі українців і

сприйняттю країни на міжнародному рівні. Для іноземців, які хочуть відкрити Україну, це створює хибне враження про країну як про місце, де існують лише традиційні костюми, сільські танці й народні пісні. Вони можуть бути здивовані, коли побачать реальну Україну – сучасну, багатокультурну й прогресивну. Це створює розрив між очікуванням і реальністю, що знижує туристичну привабливість [3].

Щоб уникнути шаблонного підходу і показати українців у відеомистецтві глибше й різноманітніше, можна зосередитися на альтернативних образах, які показують сучасність, багатогранність і культурну самобутність українців. “Університет Чупарського” український незалежний анімаційний серіал, є чудовим прикладом цього. Комедійний ситком про життя студентів у вигаданому університеті імені Чупарського, де розробляються передові технології, які стають причиною різноманітних пригод, демонструє українців як винахідливий, азартний і добродушний народ. Також був створений єдиний масштабний бренд країни “Ukraine now”. “Ми хочемо показати, що Україна –сучасна країна, де відбувається все найцікавіше саме зараз. “Україна зараз” – це новий бренд, який буде популяризувати Україну в світі”, – говорить співавтор розробки бренду Павло Вржеш [4].

ВИСНОВКИ

Таким чином, завдяки відеомистецтву можна створити національний бренд України, що допомагає привернути увагу, залучити туристів, інвесторів та міжнародний інтерес до нашої держави. Якісний національний бренд у відеомистецтві транслюється як зображення багатства культури, позитивної характеристики персонажів і запереченні негативних стереотипів, створюючи нові уявлення про країну. Наразі багато молодих творців залучається до відбудови нової України. За умови анігіляції впливу радянської політики, попри умови війни, митці можуть привернути увагу світу і продемонструвати, що наша держава є сучасним і культурним осередком Європи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Національний бренд України: кризь призму сприйняття держави за кордоном. Аналітичний центр ADASTRA. URL: Національний бренд України: кризь призму сприйняття держави за кордоном | ADASTRA (дата звернення 14.11.2024).
2. Данькова Н. “Бюджет-2024: скільки грошей заплановано на медійну культуру” URL: Бюджет-2024: скільки грошей заплановано на медійну, культурну сфери, кіно, «Армію ТБ», «Дім», «FreeДом» і марафон - Детектор медіа.
3. Кошелева О.Б. (2020). Міжнародний імідж України як інструмент культурної парадигми. URL:

https://www.researchgate.net/publication/352418269_miznarodnij_imidz_u_kraini_ak_instrument_kulturnoi_para-digmi. (дата звернення 14.11.2024)

4. Ukraine now. Навіщо Україні єдиний масштабний бренд країни. ТСН Україна. URL:Ukraine now. Навіщо Україні єдиний масштабний бренд країни — Україна (дата звернення 14.11.2024).

Марта НАВРОЦЬКА, студентка

Волинський національний університет ім. Лесі Українки

Катерина СМІКАЛО, доктор філософії з технологій легкої промисловості

Волинський національний університет ім. Лесі Українки

Марія НАЗАРЧУК

Волинський національний університет ім. Лесі Українки

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У РОЗРОБЦІ УКРАЇНСЬКОГО ДИЗАЙНУ АЙДЕНТИКИ

Сьогодні, в час глобалізації та активного розвитку соціальних мереж, високий рівень конкуренції на ринку спонукає компанії більше вкладатися у розвиток та розробку власного фірмового стилю та айдентики, щоб зберігати та підвищувати впізнаваність власного бренду для ЦА (цільової аудиторії). У сучасному дизайні айдентики України спостерігаються декілька ключових тенденцій, які вказують на розвиток цієї галузі у національних та глобальних контекстах. Найбільшими дизайн студіями, що працюють та розвиваються в цьому напрямку є такі як «Vanda agency» [1] та «Fedoriv agency» [2]. Все більше тенденцій спрямовуються на підкреслення унікальності українського культурного спадку, його виокремлення на міжнародному рівні, особливо після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року, коли все більше українців починають розуміти важливість національної ідентичності. Є два основних види айдентики [3]: традиційна, або класична, та динамічна, яка все частіше використовується у сучасному дизайні.

Зараз все більше розвивається й використовується динамічна айдентика, яка забезпечує гнучкість й адаптивність бренду до різних носіїв інформації. Вона відповідає на запитання: яким чином брендам залишатись видимими у світі, який вже бачив все? Адже справді, вражати сучасного споживача щороку складніше. Сучасний споживач насичений багатьма різними видами інформації і брендам важко конкурувати і створювати щось абсолютно унікальне.

Для точнішого визначення трендів в сучасному дизайні айдентики будь-якого продукту чи компанії в цілому, доцільно визначити її основні

складові, а саме: логотип, фірмові кольори та шрифти, унікальне пакування, візитівки, листівки чи будь-які інші матеріальні носії інформації, та мерч, (від англ. від англійського merchandise, що означає «товар») тобто одяг, чашки, блокноти з фірмовими елементами айдентики, які можна продавати потенційній ЦА.

Динамічна айденстика взаємодіє із цими елементами через варіативні логотипи та шрифти, що дозволяє в майбутньому легко «оновлювати» айдентику без втрати впізнаваності бренду [4]. Варіативність логотипів може досягатися різною комбінацією фірмових кольорів та шрифтів, їх розташуванням, тощо. Головна ціль і суть динамічної айденстики – відображення світу, у якому вона живе.

Цими принципами та тенденціями сучасної та якісної розробки користуються такі українські дизайн студії як «Banda agency» Розглянемо декілька кейсів відомих українських дизайн-студій за останні 2 роки.

«Banda agency» яка позиціонує себе в першу чергу не як просто судія, що створює дизайн, вони створюють «історії». За словами розробників, вони вирішують задачі, створюючи історії. Іноді велика ідея ховається в простій істині – головне, її помітити. Розглянемо й проаналізуємо два кейси цієї компанії.

«Ukraine now. Новий брендинг України» [4]. Це найбільша міжнародна маркетингова кампанія українського уряду, запущена у 2018 році. Її мета – створити й продовжувати розвивати імідж України у світі, залучити інвестиції та розвинути туристичний потенціал країни. У цьому проекті ми можемо спостерігати наступні елементи динамічної айдентики: варіативний логотип. Логотип цього проекту має три основних графічні елементи (рис.1), проте їх розташування може змінюватись, залежно від носіїв інформації.

Рис. 1. логотип Ukraine now [5]

Наступне, Banda agency використовує анімацію. В своєму проекті вони використовують навіть просту, проте ефективну анімацію графічних елементів, адже зараз у сучасному світі статичні зображення вже не сприймаються так цікаво. Також вони не бояться експериментувати з різним мерчем та носіями інформації. Дизайнери не бояться експериментувати і знаходять нові цікаві носії інформації для своїх

дизайнів, залучаючи різну вікову категорію своєї аудиторії. Наприклад, студія розробила фірмовий скейтборд (рис. 2).

Рис. 2. Фірмовий скейтборд проекту [5]

«NAMU. Ребрендинг національного художнього музею України.» [6] Головна мета цього проекту була показати споживачеві що «старий – не означає нудний» і що українське мистецтво варте більшої уваги, ніж воно отримує сьогодні. Відповідно головна мета – залучити більше аудиторії до українського мистецтва як такого, та відновити любов людей до музеїв.

Banda agency у цьому кейсі повністю переосмислюють старі традиції, адже кожне нове – добре забуте старе, а в українців точно є чим пишатись в своєму мистецькому минулому. Тому основою цієї айдентики став шрифт, який команда студії розробила з нуля, надихаючись витворами мистецтва минулих століть. Він має сім варіантів накреслення, і кожен відображає певний період розвитку української культури та мистецтва – від XVI століття до сучасності. Тобто бачимо яскраву ознаку динамічної айдентики – варіативність шрифту. Але головний впізнаваний елемент в айдентиці це лого NAMU. Студія акцентує увагу саме на знакові, додаючи інші графічні елементи до нього, NAMU стає тлом для героїв картин, скульптур та всього, що можна знайти в музеї (рис 3). І власне ці додаткові елементи змінюються що раз, як і характерно динамічній айдентиці.

Рис. 3. Плакати проекту з логотипом на тлі [6]

У цьому проєкті дизайнери знову не бояться експериментувати з мерчем, вони створюють і наліпки і худі і фірмові стаканчик для кави.

Студія «Fedoriv agency» стартувала у 2010 році маючи лише три дизайнери у своїй команді, а зараз це вже одна із найбільших студій України, з успішними кейсами по всьому світу. Розглянемо найбільш успішні та відомі кейси студії.

«Нова Пошта.» Цей кейс є прекрасним втіленням динамічної айдентики. Дизайнери розробили варіативний логотип та його анімацію, показуючи те як він може змінюватись. А на 20-річчя компанії розробили цілу серію 3д анімованих відеороликів, де показують історію творення бренду, яка є дуже важливою для Нової Пошти. Ці відеоролики зібрали близько 2 млн переглядів на ютуб.

Також агенція розробила дизайн-айдентичку для застосунку Дія. Окрім того, що це абсолютно інноваційний продукт у всьому світі, його айдентика також унікальна у своєму роді. У цьому кейсі дизайнери розробили варіативний логотип, та його анімацію. Також вони використовують анімовані градієнти як тло для написів у застосунку чи рекламі продукту. І окрім цього, створили цілу серію рекламних відеороликів, що також стали невід'ємною частиною даної айдентики.

Отже, проаналізувавши кейси таких великих компаній можемо виділити такі основні тренди в розробці динамічної дизайн-айдентики:

1. Варіативність графічних елементів, таких як логотипи, знаки, патерни тощо. Логотипи зазвичай мають декілька можливих варіацій, залежно від носіїв інформації, та можуть змінювати, або своє розташування графічних елементів, або фірмові кольори.
2. Анімація. Зараз ми бачимо все більше використання анімації у дизайні айдентики, від простої анімації логотипу до повноцінних 3д роликів.
3. Мерч, або фірмові товари. Дизайнери все більше не бояться експериментувати з носіями інформації і поступово відходять від звичайних фірмових елементів розміщених на стандартних носії таких як чашки, чи шопери. У проаналізованих кейсах ми бачили унікальний мерч від наліпок до скейтбордів.
4. Мініمالізм. Не зважаючи на все перелічене вище, ми бачимо тяжіння до простих форм, лаконічних шрифтів та обмежену кольорову палітру (зазвичай не більше 6-ти кольорів в одному проєкті) та загальне зменшення «візуального шуму».
5. Переосмислення старих національних українських традицій та їх використання у сучасному дизайні. Яскравий приклад – створення нового повноцінного шрифту «Namu» на основі українського мистецтва від XVI ст. до сьогодення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Banda Agency. URL: <https://banda.agency/> (дата звернення: 27.11.2024)
2. Fedoriv agency. URL: <https://fedoriv.com/ua> (дата звернення: 27.11.2024)
3. Айдентика: навіщо потрібна та як її розробити для бренду. URL: <https://wizeclub.education/blog/ajdentika-navishho-potribna-ta-yak-yiyi-rozrobiti-dlya-brendu/> (дата звернення: 27.11.2024)
4. Кравченко Н.І. Динамічна айдентика в проєктах сучасних українських дизайнерів. *Український мистецтвознавчий дискурс*, (6), 45–55. 2022
5. Banda Agency. Ukraine now. Новий брендинг України URL: <https://banda.agency/ukrainenow/> (дата звернення: 27.11.2024)
6. Banda Agency. NAMU. Ребрендинг національного художнього музею України. URL: <https://banda.agency/namu/> (дата звернення: 27.11.2024)

Вікторія НОСОВСЬКА, студентка третього курсу
кафедри графіки та мистецтва книги

Національний університет «Львівська політехніка»

Юлія СТЕМІЩЬКА, старший викладач

кафедри графіки та мистецтва книги

Інститут поліграфії та медійних технологій

Національний університет «Львівська політехніка»

ПОШУК ПЛАСТИЧНИХ ФОРМ ЛІТЕРИ ПРИ СТВОРЕННІ АКЦИДЕНТНОГО ШРИФТУ НА ОСНОВІ МОТИВУ УКРАЇНСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ ТА ЕТНОГРАФІЇ

Актуальність теми. Акцидентний шрифт, як предмет дослідження, так і об'єкт є цікавим у багатьох аспектах. Студентами кафедри графіки та мистецтва книги розроблено значну кількість акцидентних гарнітур, що дозволяє актуалізувати та осучаснити як класичні твори української літератури, так і твори сучасних авторів. Основна мета практичних робіт покликана для створення та підсилення можливості оволодіння дизайн-проектуванням сучасних акцидентних шрифтів для видань різних жанрів літературно-видавничої галузі.

Дослідження пластики літери кирилиці та удосконалення візуальних методів дозволяє чітко підкреслити характер та образність видань. Доволі часто графічний дизайнер обмежений вибором гарнітури шрифта, складанням та версткою, з огляду на відсутність потрібних візуальних характеристик акцидентних гарнітур. Серед орієнтованих на збереження фольклору нами було обрано акцидентний шрифт «Аркан» авторкою якого є Вікторія Носовська. Під час проектування шрифта було активно

використано засвоєнні знання шрифтової теорії та практики, орієнтовані на досягнення які використовуються в дизайн-процесі загалом.

2. Концепція акцидентного шрифту «Аркан».

2.1. Ідея та зміст акцидентного шрифту «Аркан» полягає у створенні ініціального шрифту, декоративного шрифту, де поєднуються різні графічні елементи, які яскраво відображають гуцульські традиції. Окрім вище зазначеного, важливим було адаптувати силует літери для подальшого укладання невеликих за об'ємом заголовків та окремих слів.

2.2. Конструкція та особливості оформлення побудовані за принципом силуетності музичних інструментів. Оскільки у майстернях кафедри активно залучають студентів до вивчення графічних технік, це дозволило застосувати міждисциплінарні вміння. Шрифт та його тло має нерівномірну заливку, силует формується динамічністю стилізованих сюжетних етнографічних мотивів. Дане поєднання з використанням нюансної тональності деталей розкриває широку амплітуду барх народних мотивів. Передувало цьому, виконання завдання, що полягало у створенні сюжетної графіки, за мотивами обраної української пісні. Для своєї роботи обрано було мотив пісні «Осінь» гурту Nazva, де було продемонстровано оркестр. Це стало основою для тематики літер акцидентного шрифту «Аркан».

Взоруочись на роботи австрійської художниці Маргарет Вудвард, було удосконалено підхід до вирішення просторовості та пошуку силуетності фігур людини. У роботах, які ми проаналізували, Маргарет Вудвард детально та ґрунтовно підійшла до пластичного вирішення при поєднанні постатей з музичними інструментами. У нашому випадку використаний принцип активного силуету і динамічності фігури, що додатково зумовлено дуктом літери. Варто відзначити симбіоз культурної спадщини гуцулів з новоутвореною пластикою кожної окремої літери та абетки загалом.

3. Реалізація та методика виконання.

Першочергово відбувся процес ескізування, у наслідок чого першою затвердженою літерою була «Ш» з музичним інструментом кобзою. В даному накресленні в ній переважали вертикальні елементи котрі вдалось зформувати підкреслюючи пластичність тіла та динамічний силует кобзи. Для оптимальної роботи з пропорціями літер абетки з огляду на поліграми було використано шрифт XylitolSolo. Наступним кроком було, складання списку популярних та маловідомих музичних інструментів, які часто використовували або ж самі створили гуцули. Створивши начерки персонажів, за допомогою прямолінійного ласо і текстурного пензлика, авторкою було опрацьовано наступні літери: Д, Е та Т, що презентували такі інструменти як цимбали, тромбон, рубель. Використання монохромних літер дозволило зробити акцент на формі та узагальнити силует.

Висновки. Акцидентний шрифт «Аркан» допоможе створити відповідний настрій та характер при формуванні композиції рубрикаційних елементів у дизайні та верстці книжок, буклетів, листівок. Даний шрифт достатньо влучно передає динамічність, дозволяє використовувати великі кеглі, добре читається як ініціальний шрифт, що дає змогу декорувати дитячі освітні матеріали про українську культуру. Він приверне увагу читача до заголовка, дозволить передати характер бренду або музичного продукту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Васюта С. П. Технологічні особливості створення шрифтів для електронних видань [Текст] : монографія / Світлана Васюта, Ярослав Куць, Орест Хамула ; Укр. акад. друкарства. Львів : Укр. акад. друкарства, 2020. 183 с.
2. Легенький Ю.Г. Дизайн. Культурологія та естетика. К., 2001. Майкл Меттс, Енді Велфл. Письмо — це дизайн: Як слова створюють досвід користування (UX). ArtHuss, 2022.
3. Мітченко В. Естетика українського рукописного шрифту. КИЇВ: Грамота, 2007. 208 с.

Марія ОВЧАРЕНКО, студентка 2 курсу, освітньої програми

«Промисловий дизайн»

Черкаський державний технологічний університет

Інна ЯКОВЕЦЬ, доктор мистецтвознавства, професор

завідувачка кафедри дизайну

Черкаський державний технологічний університет

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ: ВПЛИВ НА ПРОМИСЛОВИЙ ДИЗАЙН

Швидкий прогрес інноваційної економіки та розвиток міжнародної конкуренції вимагають формування розширеного погляду на роль інновацій у сталому розвитку усіх напрямків діяльності інформаційного суспільства, зокрема промислового дизайну. Глобалізація привертає увагу до проблем органічного синтезу соціальної та культурної інтеграції, боротьби інтересів сучасних мультикорпорацій і національних традицій культури та дизайну. Сучасні наукові розвідки пропонують розглядати глобалізаційні процеси переважно як рух до загальної ідентичності, що означає певне обмеження національних наукових та культурних традицій. [1; 2]

Зауважимо, що дизайн належить до видів діяльності, які більше від інших залежать від сучасних технологій. Складна роль інновацій у дизайні обумовлена тим, що, крім усунення суперечливих технологічних завдань, вони створюють сутність пошуку дизайнерських рішень. Інтенсивність комунікаційних процесів безумовно сприяє зміцненню механізмів кооперації та інтеграції, що призводить до взаємозбагачення культурних кодів та традицій. Уникнення тотальної уніфікації в галузі дизайну можливе за умов розвитку національної традиції напрямку. Глобалізація сприяє запровадженню єдиних стандартів у промисловому дизайні, що одночасно спрощує виробництво та міжнародну торгівлю, але може призвести до одноманітності продуктів. ISO та інші міжнародні стандарти диктують вимоги до ергономіки, безпеки та екологічності дизайну [3].

Вплив цифрових технологій та автоматизації

Використання штучного інтелекту, 3D-друку та CAD/CAM-систем дозволяє створювати більш складні та ефективні конструкції, оптимізуючи витрати на проєкту діяльність у промисловому дизайні та виробництві.

Глобальні компанії, такі як Tesla, активно впроваджують цифрові методи прототипування для зменшення часу розробки продуктів, що є цінною конкурентною перевагою.

Зміна виробничих стратегій та логістики

Глобалізація сприяє децентралізації виробництва: проєктування виконується в одній країні, виготовлення – в іншій, а пакування та продаж – у третій. *Lean manufacturing* та *Just-in-Time* є наразі популярними підходами в промисловому дизайні для зниження витрат і підвищення ефективності.

Глокалізація: поєднання глобальних трендів із локальними особливостями

Виникає необхідність адаптації промислового дизайну під локальні ринки (наприклад, автомобілі для європейського та азійського ринків відрізняються за параметрами безпеки та дизайну). Компанії, такі як BMW та Apple, інтегрують локальні матеріали та дизайнерські особливості у свої продукти для збереження індивідуальності.

Екологічний дизайн і стійкий розвиток

Глобальні виклики, пов'язані зі зміною клімату, змушують дизайнерів орієнтуватися на екологічно чисті матеріали, модульний дизайн та переробку продуктів. Концепція "Cradle to Cradle" набуває популярності у промисловому дизайні, змінюючи підхід до життєвого циклу продуктів

Підготовка фахівців у сфері промислового дизайну

Зростає попит на дизайнерів, які володіють знаннями в галузі інженерії, цифрових технологій та менеджменту. Навчальні програми адаптуються до

глобальних вимог, включаючи вивчення VR/AR, AI та екологічного дизайну.

Отже, глобалізація створює як можливості, так і виклики для промислового дизайну, змінюючи підходи до виробництва, матеріалів і функціональності продуктів. Вона сприяє технологічному прориву, але водночас вимагає глибокої адаптації до екологічних та локальних вимог ринків. Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні динаміки тенденцій інноваційної творчості у проєктній культурі; трансформації дизайн-мислення та сучасних підходів до управління інноваційним потенціалом у дизайні. Питання організації інноваційних моделей дизайн-освіти містять окремий потенціал для наукової розвідки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бець С. М. Вплив глобалізаційних процесів на культурну ідентифікацію та розвиток дизайну на теренах України. Сучасні проблеми архітектури та містобудування : наук.-техн. зб. Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт.; відп. ред. В. В. Товбич. Київ: КНУБА. 2019. Вип. 55. С. 144–153. URL <https://repository.knuba.edu.ua/handle/987654321/5824> (дата звернення: 05.03.2025)
2. Луговський, О., Яковець, І., & Чугай, Н. Застосування сучасних технологій дизайн-діяльності при проєктуванні інклюзивного середовища. Деміург: ідеї, технології, перспективи дизайну. 2024. № 7(2). С. 234–247. URL <https://doi.org/10.31866/2617-7951.7.2.2024.315454> (дата звернення: 09.03.2025)
3. Гардабхадзе І. А. Г. Інновації у дизайні: ролі, тенденції, управління, ефективність : Монографія. К. : КНУКіМ, 2019. 178 с. https://www.researchgate.net/publication/384104896_INNOVACII_U_DIZ_AJNI_ROLI_TENDENCII_UPRAVLINNA_EFEKTIVNIST.

Юлія ПАНТЮХ, здобувачка другого (магістерського) рівня

Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Андрій ЗВОНИК, кандидат економічних наук, доцент

Харківська державна академія дизайну і мистецтв

ПРОГНОЗ ЩОДО РИНКУ ПРАЦІ У СФЕРІ ДИЗАЙНУ ТА ВІЗУАЛЬНОГО КОНТЕНТУ НА ТЛІ РОЗВИТКУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Сфера дизайну та візуального контенту сьогодні переживає важливі трансформації, зумовлені стрімким розвитком технологій штучного інтелекту (ШІ). Незважаючи на побоювання, що ШІ може витіснити дизайнерів і креативних професіоналів із ринку, реальність набагато складніша та багатогримірна. Аналітики Goldman Sachs прогнозують [9], що в найближчі 10 років ШІ може призвести до втрати 300 000 000 робочих місць у всьому світі, це можуть бути фахівці з графічного дизайну чи візуального мистецтва, економісти, мовознавці, або навіть люди, задіяні у медичній сфері.

Якщо брати до уваги дані зі сфери розробки комп'ютерних ігор, то йде активний процес заміни та скорочення співробітників у 2023 році і геймдевів звільнено 10 500 робітників, а у 2024 ще 11 000 [7]. Однією з головних загроз є автоматизація рутинних завдань. Інструменти на основі ШІ, такі як MidJourney, DALL-E, Adobe Firefly та інші, вже здатні створювати зображення, логотипи та навіть концептуальні дизайни за лічені хвилини. Це знижує потребу в дизайнерах, які спеціалізуються на простих проєктах.

Важливо зазначити, що менший ризик мають професії, де необхідні складні комунікації та задіяння соціальних навичок, якими ШІ ще не володіє. Наприклад, це психологи, медсестри, журналісти-розслідувачі. З розвитком ШІ росте і попит на тих, хто ним володіє – аналітики, спеціалісти з машинного навчання, тощо. Але наразі розвиток ШІ йде таким чином, що скорочення саме робочих місць не спостерігається, тому що на місце відмерлих професій приходять професії-приборкувачі штучного інтелекту. Також дослідники зазначають, що заміна деяких професій на 100% неможлива, але обов'язково тягне за собою трансформацію цих спеціальностей з урахуванням нових можливостей ШІ [7].

Іншим важливим викликом є ризик стандартизації творчих рішень. ШІ працює на основі аналізу величезних обсягів даних і здатний створювати лише ті рішення, які вже мають аналогії. Відповідно, унікальність і новаторство залишаються поза межами його компетенції. Саме у цьому є перевага людського мозку, який здатен на формування нових ідей.

ШІ вже помітно вплинув на сферу дизайну та візуального контенту. В деяких агенціях та компаніях функції, пов'язані зі створенням базового графічного контенту, передаються автоматизованим системам. Це дозволяє скоротити витрати на виробництво стандартних матеріалів, але також створює ризики для молодших дизайнерів та стажерів, чия робота часто пов'язана з такими завданнями. Однак водночас виникає попит на нові спеціалізації, такі як "промпт-інженери", які формують команди для ефективного використання ШІ у творчих процесах. Також помітно зростає цінність дизайнерів, здатних працювати на концептуальному рівні або створювати інтерактивний контент для нових медіа.

Постійні зміни у професійному середовищі вимагають від фахівців гнучкості та готовності до безперервного навчання. Ті спеціальності, які раніше вважалися стабільними, можуть втратити свою актуальність, тоді як нові високотехнологічні посади потребуватимуть специфічних компетенцій — зокрема, знань у сфері програмування, розуміння роботи алгоритмів штучного інтелекту та розвинутого аналітичного мислення. Саме тому освіта й постійне вдосконалення професійних навичок стають ключовими для збереження конкурентоспроможності на ринку праці [7].

У наш час розвитку нейромереж у суспільстві йде активна дискусія щодо використання штучного інтелекту у сфері створення художнього контенту. На прикладі обкладинки та ілюстрацій для книги віршів М. Пономаренко "Книжка любові і люті" художниці К. Забродська дає аналіз власної роботи та навичок, зазначаючи, що робота над створенням вимагала високих знань з програмування та художньої майстерності, щоб мати змогу вміло використати алгоритми та задати правильний запит для ШІ [8].

Попри всі виклики, розвиток штучного інтелекту відкриває нові можливості для дизайнерів. Для нових можливостей необхідно шукати способи колаборації (не передачі усіх процесів машині, а використання її у своїх цілях). Інструменти штучного інтелекту не замінюють дизайнера, а стають його помічниками. Вони допомагають автоматизувати рутинні завдання, даючи більше часу для творчої та концептуальної роботи. Креативне мислення, вміння створювати унікальні візуальні концепти та емоційно насичені образи – це те, що завжди залишатиметься затребуваним і цінним. Попит на дизайнерів зростає в нових медіа: віртуальній (VR) та доповненій реальності (AR), інтерактивних платформах і користувацьких інтерфейсах, де необхідне саме людське сприйняття реальності та кінцевого продукту, яке машина не здатна відтворити [10].

Згідно з аналізом змін на ринку праці слід розробити певний погляд на майбутнє студентів та професіоналів, що вже працюють у сфері. Одним із можливих покращень та самовдосконалення для набуття більш затребуваного портфоліо та резюме є ознайомлення з актуальними ШІ-

платформами, щоб розуміти принципи їхньої роботи, щоб бути на хвилі сучасних технологій. Не слід забувати про поглиблення креативних навичок. Уміння створювати оригінальні, сміливі й нестандартні рішення стане вагомою конкурентною перевагою. Також, вже було сказано про розвиток м'яких навичок (soft skills). Комунікація, вміння розуміти потреби клієнта, організовувати й керувати проєктами набувають все більшої значущості. І не менш важливим є розуміння потреб ринку праці, вміння передбачити наперед, що буде необхідно вміти у найближчий час, щоб залишатися на плаву. Робота у вузькопрофільних напрямках, таких як екологічний дизайн або UX/UI для складних систем, підвищує шанси залишатися затребуваним фахівцем.

Висновок. Попри побоювання щодо витіснення дизайнерів, ШІ є лише інструментом, а не заміною творчості. Ті, хто зможе адаптуватися до нових умов і максимально використати потенціал нових технологій, залишатимуться затребуваними професіоналами. Людська уява, інтуїція та креативність – те, чого ШІ поки не здатен замінити.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Багатко А. Вплив технологій та штучного інтелекту на ринок праці в Україні. *Інститут проблем штучного інтелекту. Міжнародна наукова конференція*. 15-16 березня 2024. С. 5-9 URL: https://www.ipai.net.ua/docs/ai_conf_15.03.2024.pdf (дата звернення: 25.02.2025).
2. Горбачук В., Годлюк, В., Рибачок Д. Ринок для штучного інтелекту. С.41-45 URL: https://www.ipai.net.ua/docs/ai_conf_15.03.2024.pdf (дата звернення: 25.02.2025).
3. Гуржій В. Досвід впровадження технологій ШІ в державних та приватних ініціативах України. *Інститут проблем штучного інтелекту. Міжнародна наукова конференція*. 15-16 березня 2024. С. 55-60. URL: https://www.ipai.net.ua/docs/ai_conf_15.03.2024.pdf (дата звернення: 25.02.2025).
4. Дереза О., Дереза С. Можливості використання штучного інтелекту в дизайні. *Інститут проблем штучного інтелекту. Міжнародна наукова конференція* С.76-60. URL: https://www.ipai.net.ua/docs/ai_conf_15.03.2024.pdf (дата звернення: 25.02.2025).
5. Драч, І., Петрос, О., Бородієнко, О., Регейло, І., Базелюк, О., Базелюк, Н., & Слободянюк, О. (2023). Використання штучного інтелекту у вищій освіті. *Міжнародний науковий журнал «Університети і лідерство»*, 15, 66-82. <https://doi.org/10.31874/2520-6702-2023-15-66-82>
6. Костик Є., Цимбал К. Вплив штучного інтелекту на ринок праці. *Економіка та управління національним господарством*. 13.08.2024.

- URL: <https://journals.nupp.edu.ua/eir/article/view/3483> (дата звернення: 20.02.2025).
7. Крижня М. Штучний інтелект в ілюстрації: про обкладинку книги ВСЛ, художню цінність та авторські права. *Суспільне Культура*. URL: <https://suspilne.media/culture/385007-stuchnij-intelekt-v-ilustracii-pro-obkladinku-knigi-vsl-hudoznu-cinnist-ta-avtorski-prava/> (дата звернення: 22.02.2025).
 8. Парфило А. AI в графічному дизайні: нові можливості штучного інтелекту для творчості. *Інститут проблем штучного інтелекту. Міжнародна наукова конференція* С. 185-191. URL: https://www.ipai.net.ua/docs/ai_conf_15.03.2024.pdf (дата звернення: 25.02.2025).
 9. Прасад А. Генеративний ШІ ставить під загрозу 300 млн робочих місць у найбільших економіках — Goldman Sachs. *Forbes Україна*. 28.03.2023. URL: <https://forbes.ua/news/generativniy-shi-stavit-pid-zagrozu-300-mln-robochikh-mists-u-naybilshikh-ekonomikakh-goldman-sachs-28032023-12678> (дата звернення: 23.02.2025).
 10. Старк С. Дослідження Microsoft і LinkedIn: Як штучний інтелект змінює роботу та ринок праці. *Wmedia*. 10.05.2024. URL: <https://inweb.ua/blog/ua/doslidzhennya-microsoft-i-linkedin-pro-shtuchnij-intelekt/> (дата звернення: 20.02.2025).
 11. Cazzaniga M., Jaumotte F., Li L., Melina G., Augustus J. Panton, Pizzinelli C., Rockall E., and Marina M. Tavares Gen-AI: Artificial Intelligence and the Future of Work. *International monetary fund*. 14 January 2024/ URL: <https://www.imf.org/-/media/Files/Publications/SDN/2024/English/SDNEA2024001.ashx> (дата звернення: 25.02.2025).
 12. Cremer D., Bianzino N., Falk B., How Generative AI Could Disrupt Creative Work. *Harvard Business Review*. 13 April 2023. URL: <https://hbr.org/2023/04/how-generative-ai-could-disrupt-creative-work> (дата звернення: 25.02.2025).
 13. Zinchenko V., Chervona L., Artificial Intelligence, the Impact of Social Media, Digitalisation on the Transformation of Society, Science and Education in the Process of the Modern Scientific and Technological Revolution. *Інститут проблем штучного інтелекту. Міжнародна наукова конференція* С.514-529. URL: https://www.ipai.net.ua/docs/ai_conf_15.03.2024.pdf (дата звернення: 25.02.2025).

Павло ПОВОРОЗНИК, магістрант II курсу

Хмельницький національний університет

Лариса КРАСНЮК, кандидат технічних наук, доцент

доцент кафедри технології і конструювання швейних виробів

Хмельницький національний університет

ДИЗАЙН-ПРОЄКТУВАННЯ КЛУБНОГО ОДЯГУ ДЛЯ ФЕХТУВАЛЬНИКІВ

Фехтування, як мистецтво володіння шпагою і рапірою, зародилося в Іспанії в XV ст., а приблизно в той же час у Німеччині була створена корпорація викладачів фехтування, а в Англії – асоціація фехтувальників. У XVI ст. в Італії вперше було визначено принципи фехтування. У цей час популярність набрали види зброї, які могли проникнути вістрям клинка у щілини між пластинами лат. Ця обставина змусила звужувати клинок меча до вістря і, зрештою, призвела до появи шпаги, яка витіснила меч. Іспанія стала батьківщиною рапіри із класичним типом рукояті, що має чашоподібну гарду. Перші змагання з фехтування у сучасному їхньому трактуванні були проведені в 1986 році в Будапешті. У 1913 році в Парижі було створено Міжнародну федерацію фехтування, а у 1921 році під її егідою організовано перший міжнародний турнір, який пізніше отримав статус чемпіонату світу [1].

Актуальність розробки дизайну клубного одягу для спортсменів з фехтування є важливим аспектом їх ідентифікації, зокрема представлення українських спортсменів на змаганнях за кордоном. По-перше, фехтування, як один з традиційних видів спорту, має багатий культурний спадок і потребу у сучасних підходах до організації тренувань і дозволяти спортсменів. По-друге, клубний одяг не лише слугує естетичним вимогам, але й підвищує комфорт спортсменів, їхню продуктивність під час тренувань, що згодом досить суттєво впливає на результати змагань.

Розробка клубного одягу для фехтувальників є складним процесом, що включає не лише технічні аспекти створення моделей, але й глибоке осмислення концепції художнього проєктування, яка втілює специфічні вимоги фехтувальників до спортивного одягу, а також естетичні та стилістичні уподобання.

Клубний одяг для фехтувальників, повинен враховувати такі аспекти:

- забезпечувати зручність і функціональність: трикотажні матеріали, що запропоновані для розробки виробів дозволяють забезпечити свободу рухів, комфорт під час тренувань та змагань, а також гарні гігієнічні властивості;

- відображати естетику спорту: вироби повинні передати дух фехтування впевненість, стриману елегантність та динаміку;

– підкреслювати приналежність до спортивного клубу, тому важливим елементом є використання фірмових кольорів, логотипів або символів, які об'єднують спортсменів і створюють командний дух.

Джерелами натхнення для створення моделей стали (рис.1): фехтувальні традиції та історичні костюми мушкетерів; мистецтво, а саме чистота білих скульптур епохи Ренесансу; сніг, морозні візерунки, що передають лаконічність, витонченість і аристократичну елегантність білого кольору; лаконічність і геометрія сучасних архітектурних форм.

Рис.1. Джерела натхнення

Моделі одягу для фехтувальників виконані у із трикотажних полотен білого кольору (рис.2). Білий колір відіграє важливу роль, оскільки він є традиційним кольором для спортивного одягу фехтувальників, символізуючи чистоту, елегантність та дисципліну. Прості силуети і мінімалістичні деталі підкреслюють ідею злиття спортивного одягу з модними тенденціями, що робить вироби придатними для використання як у тренувальних залах, так і на позаспортивних заходах. Характерним є використання чітких ліній, що підкреслюють форму тіла спортсмена та динаміку рухів. Чіткість ліній у поєднанні з м'якою пластикою трикотажу має на меті створити баланс між суворістю і легкістю. Текстури, що використовуються у моделях, варіюються від гладких і еластичних матеріалів до більш текстурованих поверхонь, що надають образу витонченості.

Рис.2. Моделі клубного одягу для фехтувальників (автор Павло Поворозник)

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Данилюк К. Що таке фехтування? Основні правила, екіпірування та суддівство. URL: <https://sportovets.com.ua/shcho-take-fekhtuvannia/> (дата звернення: 5.03.2025).

Арсеній ПОЛЯХ, студент

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Наталія ЖИТЕНЬОВА, доктор педагогічних наук, професор

професор кафедри дизайну

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ІГРОВИХ СТИЛІСТИК В КОНЦЕПТ-АРТІ

Актуальність дослідження. Ігрова індустрія сьогодні розвивається надзвичайно швидко, з кожним роком з'являються нові ігри, створені як великими студіями з значними бюджетами, так і невеликими незалежними командами розробників. Цей ринок дуже різноманітний у плані художніх стилів та підходів до візуальної частини проєктів. Внаслідок цього постає складність у розробці концепт-арту, що відповідає вимогам різних ігрових стилістик, адже кожна з них має свої унікальні особливості та технічні вимоги. З огляду на зазначене, актуальність дослідження полягає в необхідності проведення порівняльного аналізу основних ігрових стилістик та їх особливостей у контексті створення концепт-арту.

Метою статті є порівняльний аналіз основних ігрових стилістик та визначення особливостей створення концепт-арту для кожної з них.

Концепт-арт є основою для створення візуальних елементів відеоігор, відображаючи основні ідеї та естетику проєкту ще до початку його технічної реалізації [2]. Цей процес допомагає встановити напрямок для всіх подальших етапів розробки, зокрема для дизайну персонажів, локацій

і предметів. Вибір ігрової стилістики впливає на тип і складність концепт-арту, оскільки кожен стиль вимагає різного підходу до графічного оформлення та деталізації. Від класичних піксельних стилів до високоякісної 3D-графіки — кожен напрямок має свої специфічні особливості, що потребують уваги під час розробки концепт-арту.

Зважаючи на широке різноманіття стилів, порівняння дозволяє виявити, як вони впливають на процес створення візуальних матеріалів для різних типів ігор та які унікальні завдання вони ставлять перед художниками.

Ігрові стилістики втілюються у графічних концепціях, що визначають загальний вигляд гри [1]. Від піксель-арту, що став символом класичних ігор, до реалістичної 3D-графіки, яка зазвичай використовується в іграх з великим бюджетом, кожен стиль має свою мету і аудиторію. Піксель-арт, наприклад, створюється за допомогою низької роздільної здатності, складаючись із пікселів, що надає йому ретро-естетику і простоту. Векторна 2D-графіка використовує геометричні фігури та чіткі лінії, що робить її ідеальною для платформерів і головоломок. 3D-графіка ж включає в себе більш складні техніки моделювання, де використовуються полігональні моделі для створення персонажів і середовища, що дозволяє досягти високого рівня реалістичності.

Кожен стиль має свої особливості, що впливають на розробку концепт-арту персонажів. Наприклад, у 3D-іграх, таких як *The Last of Us*, потрібні детальні моделі персонажів, які вимагають ретельної роботи з текстурами, освітленням та матеріалами. У свою чергу, для інді-проектів у 2D-стилістиці, таких як *Undertale*, важлива простота форм і абстрактність, що дозволяє досягти виразності без складних технічних деталей.

Порівняльний аналіз концепт-арту персонажів в різних стилях дозволяє зрозуміти, як художники адаптують форму, колір, текстури та пропорції для кожного типу гри. Візуальний стиль впливає на сприйняття персонажа, а також визначає атмосферу ігрового світу. Наприклад, у *World of Warcraft* ельфи мають яскраві кольори, перебільшені риси та ексцентричні обладунки, що підкреслюють фентезійну естетику гри, в той час як у *Elden Ring* персонажі мають реалістичні пропорції і приглушену кольорову гаму, що відображає більш темну та готичну атмосферу.

Графічний стиль відеогри визначає її візуальне оформлення, впливаючи на залученість гравця та його досвід. Вибір стилістики залежить від жанру гри та її цільової аудиторії. Прості форми, як у казуальних іграх, використовують символічну «мову форми», де коло може позначати доброзичливість, а трикутник — небезпеку чи інтенсивність. Таке спрощення допомагає зробити персонажів більш зрозумілими та привабливими для гравця, що, в свою чергу, забезпечує комфортне занурення в гру [3].

Взаємозв'язок між стилістикою і цільовою аудиторією важливий для створення впізнаваних образів, що знаходять відгук у гравців. Завдяки правильному підбору графічного стилю, можна досягти максимальної емоційної прив'язки до персонажів і світу гри, що підсилює загальний досвід гравця.

Таким чином, порівняльний аналіз різних ігрових стилістик в концепт-арті дозволяє не тільки розкрити особливості кожного стилю, але й зрозуміти, як ці стилі впливають на сприйняття гри та її персонажів. Важливо розглядати ці аспекти при створенні концепт-арту, оскільки вони визначають не тільки візуальну привабливість, але й глибину занурення в ігровий процес.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ізотова Н. Художній наратив у контексті ігрової стилістики. Стаття. URL: https://www.apfn-journal.in.ua/archive/20_2018/part_1/14.pdf
2. Юля Романенко. Не соромно запитати: чим займається Concept Artist. Авторка у Skvot Mag. 21 січня, 2022 Геймдев Стаття URL: <https://skvot.io/uk/blog/ne-stydn-sprosit-chem-zanimaetsya-concept-artist>
3. Voki games. Концепт-арт у геймдеві: від ідеї до фінальної версії. 08.09.2022. Блог. URL: <https://vokigames.com/ua/koncept-art-u-gejmdevi-vid-ideyi-do-finalnoyi-versiyi/>

Наталя РИШКЕВИЧ, аспірант

старший викладач кафедри дизайну інтер'єру і меблів

Київський національний університет технологій та дизайну

Данило КОСЕНКО, кандидат мистецтв, доцент

кафедри дизайну інтер'єру і меблів

Київський національний університет технологій та дизайну

ДИЗАЙН БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Українські бібліотеки переживають складні часи трансформації, спричинені як загальносвітовими тенденціями цифровізації, так і реаліями сьогодення. Сучасні користувачі все більше споживають інформацію через гаджети, очікують швидкого доступу до знань та прагнуть інтерактивного досвіду, що докорінно змінює традиційну роль бібліотек. Бібліотека має задовольняти потребу не лише в отриманні інформації з друкованих видань, а надавати відкритий простір, де можна навчатися, спілкуватися, досліджувати нові технології, брати участь в презентаціях, воркшопах та навіть відпочивати.

Одним із ключових викликів є адаптація бібліотек до нової поведінки користувачів. Молодь прагне мати можливість змінювати положення під

час роботи в бібліотеці, не лише сидіти, а й лежати, рухатися, спілкуватися без обмежень гучності; отримувати інформацію безконтактно, мінімізуючи необхідність звертатися до бібліотекарів; замовляти та повертати книги дистанційно або за допомогою автоматів; орієнтуватись в просторі бібліотеки інтуїтивно, використовуючи покажчики та QR-коди, що скеровують до відповідного розділу або книги; мати місця як для усамітнення, так і для командної роботи, інтерактивні середовища та коворкінгові кімнати.

Українські бібліотеки вже потроху впроваджують цифрові колекції, автоматизовану систему видачі книг, онлайн-доступ до ресурсів та навіть штучний інтелект для персоналізованих рекомендацій. В BiblioHUB у Києві створено комфортне середовище з коворкінг зонами, де відбуваються різноманітні соціальні, неформальні та культурні івенти, відкриті дискусії, публічні виступи, змагання з настільних ігор, майстер-класи з інтерактивними панелями та доступом до 3D принтеру, а бібліотека Сумського державного університету запроваджує електронну систему навігації та мобільні меблі. Центральна районна бібліотека імені П. Г. Тичини в Києві надає кожному користувачеві бібліотеки безоплатний доступ до світових ресурсів Інтернет, зону Wi-Fi та електронний каталог.

Однак сьогоденні реалії війни висувають нові вимоги до бібліотечних просторів. Одним із пріоритетних завдань є облаштування укриттів, які можуть використовуватися як безпечне місце перебування під час повітряних загроз, а також як зони для навчання чи дозвілля. Безпека читачів стала найважливішою за технологічність та комфорт. У багатьох бібліотеках додають вказівники напрямку руху до укриття, оснащують їх необхідними ресурсами, зарядними станціями, доступом до інтернету навіть у разі вимкнення електроенергії. В книгосховищі центральної бібліотеки КПІ ім. І. Сікорського побудували перше смарт-укриття в Україні, де проводяться різні заходи, лекції, іспити, турніри, можна читати та просто спілкуватись. В середині є кімнати для відпочинку, кафетерій, вбиральні та душові для тривалого перебування в укритті завдяки дизель-генератору та автономним системам вентиляції. Національна бібліотека ім. В. Вернадського активно працює над забезпеченням цифрової безпеки, що є важливим у боротьбі з інформаційною війною.

Також викликом стало обов'язкова організація доступності бібліотек для людей з інвалідністю, адже внаслідок війни значно збільшилася кількість таких людей, які прагнуть користуватися бібліотечними послугами. Для цього бібліотеки оснащують пандусами, автоматичним відчиненням дверей, розширеними проходами для вільного руху людей на кріслах колісних, додають до користування аудіокнижки та тактильні панелі, впроваджують аудіогіди та програми з озвучення тексту для людей із

вадами зору, а також спеціальні сенсорні кімнати для людей із когнітивними розладами.

Сучасний дизайн бібліотек вже не обмежується лише комфортом і технологічністю, він має враховувати потребу в безпеці, адаптивності та гнучкості. Інтерактивні стенди та мультимедійні зони дозволяють користувачам швидко отримувати потрібні дані, а простори для відпочинку та в укриттях мають сприяти зниженню рівня стресу. Бібліотеки мають ставати не просто місцями для зберігання знань, а активними культурними центрами, що допомагають суспільству долати виклики війни, адаптуватися та вірити у майбутнє.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Tiurmenko I., Khaletska L., Smolnikov Y. Kyiv Library Hubs (Ukraine): First Experience and Formation Challenges. *Arşiv Dünyası*. 2021. DOI: <https://doi.org/10.53474/ad.888403>.
2. Development Strategy of Sumy State University Library for 2023-2027 / comp. O. V. Krytska; translator Y. V. Fandikova. Sumy : Sumy State University, 2022. 27 p.
3. Рибальська А. У бібліотеці КПІ створили smart-укриття для студентів: як воно виглядає. *Суспільне Київ*. URL: <https://suspilne.media/kyiv/669466-u-biblioteci-kpi-stvorili-smart-ukritta-dla-studentiv-ak-vono-vigladae/> (дата звернення: 12.01.2025).
4. Ришкевич Н., Каціон П. Інклюзивний дизайн бібліотеки для людей з порушенням зору. *Матеріали V Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Інноватика в освіті, науці та бізнесі: виклики та можливості»* м. Київ, 15 листопада 2024 р. КНУТД, 2024. С. 120-126.

Станіслав САМУЛІНАС, здобувач І курсу другого (магістерського) рівня

Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С.Сковороди

Наталя ЖИТЕНЬОВА, доктор педагогічних наук, професор

професор кафедри дизайну

Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди

ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ПАТЕРНІВ У UI/UX-ДИЗАЙНІ ВЕБСТУДІЙ ЯК ВАЖЛИВОГО ЧИННИКА ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Сучасні вебстудії працюють в умовах стрімкої конкуренції, де швидка розробка, покращена зручність використання та привабливий візуальний

дизайн стають запорукою успіху. Патерни проєктування інтерфейсів, запропоновані Дженіфер Тидвелл, Чарлі Брюером та Ейінн Валенсією, довели свою ефективність у вирішенні складних задач UI/UX [1]. Застосування цих патернів дає змогу вебстудіям систематизувати роботу над проєктами, забезпечити якість продуктів та створити конкурентну перевагу на ринку цифрових послуг.

У сучасному середовищі веброзробки патерни відіграють ключову роль у формуванні інтуїтивних та зручних інтерфейсів. Саме завдяки продуманій структурі, можливості скасовувати дії, швидко отримувати винагороду за виконані кроки чи адаптувати робочий простір під конкретні завдання, розробники можуть задовольнити потреби найвимогливіших користувачів. Нижче розглянуто низку ключових патернів та проаналізовано їх вплив на конкурентоспроможність вебстудій [1-2].

БЕЗПЕЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ (SAFE EXPLORATION). Безпечне дослідження дозволяє користувачам вільно взаємодіяти з продуктом, не боячись зробити фатальних помилок. Ідея полягає у створенні такого середовища, де будь-яку дію можна легко скасувати або повернути в початковий стан. Це знижує тривожність користувачів і заохочує їх до експериментів з функціоналом. Згідно з досвідом багатьох онлайн-платформ, якщо користувачі впевнені, що можуть відкотити свої дії, вони частіше наважуються випробувати додаткові опції, що сприяє ширшому залученню в продукт. Приклад застосування – розділ «Історія змін» у текстових редакторах або сервісах на кшталт Google Docs: користувач може експериментувати з форматуванням тексту, додаючи і вилючаючи елементи. За потреби, усі зміни можна швидко переглянути або скасувати. Вебстудії, запроваджуючи цей патерн зазвичай додають кнопки відновлення попередніх налаштувань чи історію змін. Такий функціонал спрощує вивчення додатку, знижує бар'єри для новачків та підвищує довіру до сервісу.

МИТТЄВЕ ВИНАГОРОДЖЕННЯ (INSTANT GRATIFICATION). Миттєве винагородження зосереджується на тому, щоб користувач одразу відчував корисний результат від виконаної дії. Це може бути візуальний чи звуковий сигнал, коротке повідомлення про успішне завершення операції або приємна анімація. У такий спосіб система стимулює користувача досліджувати нові можливості та залишається більш привабливою.

Наприклад, у сервісах замовлення їжі (Glovo, Uber Eats) після оформлення замовлення користувач бачить миттєве підтвердження та приблизний час доставки. Це проста, але ефективна форма «нагороди»: користувач розуміє, що все відбувається правильно та швидко, що спонукає до позитивного враження про сервіс. Вебстудія, орієнтуючись на цей

патерн, може пропонувати інтерактивні анімації кнопок або повідомлення у вигляді спливаючих вікон, що надають зворотний зв'язок кожної дії.

РОЗУМНА ДОСТАТНІСТЬ (SATISFICING). Концепція розумної достатності передбачає, що користувачі часто шукають «достатньо хороший» результат, а не прагнуть ідеального. Завдання дизайнера – надати їм найзручніший спосіб виконати основне завдання без надмірних зусиль. Вебстудії, застосовуючи цей патерн, концентруються на ключових функціях продукту, намагаючись не перевантажувати інтерфейс другорядними деталями.

Як приклад можна навести пропозицію готових макетів для створення презентацій у Canva чи PowerPoint. Більшість користувачів не бажає витрачати час на довгі налаштування, натомість швидко обирає шаблон, що «просто працює». Такий підхід підтримує високу швидкість взаємодії з продуктом і задовольняє базові потреби користувачів, дозволяючи їм досягти результату з мінімальними витратами часу.

ПОСТУПОВЕ СТВОРЕННЯ (INCREMENTAL CONSTRUCTION). Поступове створення дає змогу користувачам формувати складні об'єкти або дії крок за кроком, не перевантажуючи пам'ять чи увагу. У контексті вебстудії це означає впровадження покрокових форм, майстрів, а також дизайну, де кожен крок виконується поступово та зрозуміло.

Для прикладу можна згадати «майстри встановлення», коли програма пропонує користувачеві на кожному кроці обмежену кількість рішень, а в кінці підсумовує все для підтвердження. Така організація процесу дозволяє уникнути паніки від одночасної подачі великої кількості параметрів.

СОЦІАЛЬНЕ ПІДТВЕРДЖЕННЯ (SOCIAL PROOF). Соціальне підтвердження охоплює демонстрацію досвіду інших користувачів, що слугує стимулом для нових відвідувачів повторювати успішні дії чи довіряти продукту. Вебстудії часто реалізують цей патерн через відгуки, рейтинги, лічильники лайків, кількість завантажень чи приклади робіт.

Впровадження розглянутих патернів у практику роботи вебстудій дає змогу створювати конкурентоспроможні продукти, що повністю відповідають сучасним потребам користувачів. Детальне дослідження кожного патерну дає базу для свідомого використання перевірених підходів UI/UX, а також розробки власних унікальних рішень. Зрештою, саме системний підхід до дизайну забезпечує максимальний комфорт для користувача, а отже, гарантує комерційний успіх і позитивну репутацію вебстудії на ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Tidwell J., Charles Brewer C., Aynne Valencia A. Designing Interfaces: Patterns for Effective Interaction Design. 3rd ed. O'Reilly Media, 2020. 599 p.
2. Grant W. 101 UX Principles: A definitive design guide. Packt Publishing, 2018. 414 p.

Анна СЕХІНА, студентка 2 курсу

Житомирський фаховий коледж культури і мистецтв імені Івана Огієнка

Олександр ШАНСЬКИЙ, викладач вищої категорії

Житомирський фаховий коледж культури і мистецтв імені Івана Огієнка

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ГРАФІЧНОМУ ДИЗАЙНІ

Штучний інтелект за останні десятиліття зробив величезний крок у розвитку різних сфер діяльності, і графічний дизайн не є винятком. З появою технологій, що здатні аналізувати і обробляти великі обсяги даних, дизайнерська робота зазнала значних змін. У цій доповіді ми розглянемо як впливає ШІ на графічний дизайн та аспекти його використання.

Штучний інтелект у графічному дизайні включає використання алгоритмів і машинного навчання для автоматизації та покращення творчих процесів.

За допомогою ШІ можна скоротити час виконання рутинних завдань, таких як підбір кольорів, масштабування зображень, адаптація макетів під різні платформи або вірізання елементів. Генерація шаблонів, векторних зображень, логотипів та інших графічних елементів, що дозволить дизайнерам зосередитись на більш складних та важливіших частинах роботи.

Інструменти на основі штучного інтелекту можуть створювати нові концепти та нестандартні дизайнерські рішення, що буде стимулювати розвиток творчого підходу до дизайну.

За допомогою ШІ можна персоналізувати різні дизайнерські рішення, завдяки чому кожен користувач отримає особистий вигляд продукту. Завдяки штучному інтелекту комунікація з клієнтами і процес внесення правок стане набагато зручніше.

Використання штучного інтелекту в графічному дизайні має як позитивні аспекти, так і негативні.

Позитивні аспекти використання ШІ:

1. Автоматизація рутинних завдань. ШІ значно скоротить час на виконання повторюваних завдань (обрізка, зміна розмірів та інше).

2. Покращення продуктивності. За допомогою алгоритмів ШІ може виконувати складні обчислювальні задачі, завдяки чому можна зменшити час створення макетів, підбору кольорів та інше.
3. Покращення якості дизайну. ШІ здатен оптимізувати якість зображень, корекції кольору, поліпшенні контрасту.
4. Генерація ідей. Штучний інтелект може допомогти у генерації різних варіантів дизайнерських рішень певної проблеми.
5. Зниження витрат. Використання ШІ зменшує витрати часу і ресурсів. Автоматизовані процеси дозволяють працювати швидше та ефективніше.

Негативні аспекти використання ШІ:

1. Втрата творчої індивідуальності. ШІ створює шаблонні рішення, що позбавлені унікальності, також не враховує всі нюанси дизайнерської роботи, що призводить до менш якісного результату.
2. Заміна людського фактору. Автоматизація знизить потребу в людському ресурсі, що вплине на ринок праці.
3. Етичні та правові проблеми. Використання штучного інтелекту для створення контенту може викликати питання авторського права та інтелектуальної власності.
4. Обмеженість потенціалу ШІ. Він не має розуміння культурних контекстів або емоційних нюансів, що обмежує його здатність створювати справді хороше або емоційно впливове дизайнерське рішення.
5. Загроза надмірної стандартизації. Автоматизовані інструменти можуть призвести до стандартизації дизайнерських рішень, що знижує оригінальність та унікальність.
6. Залежність від технологій. Дизайнери, що занадто покладаються на ШІ з часом втратять свої навички та деградує, будучи не в змозі створити дизайнерський продукт самостійно.

Таким чином, використання штучного інтелекту в графічному дизайні має свої переваги і недоліки. Важливим є правильно балансувати між творчим підходом і технологічними досягненнями з метою максимально ефективного використання цих інструментів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дереза О. О. Водяницький І.О. Використання штучного інтелекту в дизайні. 2024. URL: http://obrii.org.ua/usec/storage/article/Dereza_2024_155.pdf (дата звернення: 26.02.25).
2. Пантус Н. М., Борисова С. В., Борисов В. В. Вплив штучного інтелекту на формування компетенцій у графічних дизайнерів. *Вісник науки та освіти*. 2023. URL:

<http://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/6663> (дата звернення: 28.02.25).

3. Holmquist L. E. Intelligence on tap: Artificial intelligence as a new design material. Interactions. 2017. С. 28–33. URL: <https://doi.org/10.1145/3085571> (дата звернення: 01.03.25).

Олександра СОЛОБАЄВА, здобувачка 1 курсу
другого (магістерського) рівня
Херсонський національний технічний університет
Анна БЛІИК, кандидат мистецтвознавства, доцент
Херсонський національний технічний університет

РІЗНОВИДИ ІНТЕРАКТИВНОЇ ДИТЯЧОЇ ПАПЕРОВОЇ КНИГИ

Інтерактивні дитячі паперові книги є важливим елементом сучасної поліграфічної продукції, що поєднує традиційний друк із інноваційними технологіями. Такі видання сприяють розвитку дитини, залучаючи її до активного пізнання світу через гру, тактильну взаємодію та візуальні ефекти. Вони не тільки розважають, а й допомагають розвивати моторику, логічне мислення, пам'ять і творчі здібності. Враховуючи різні механізми взаємодії, інтерактивні книги можна класифікувати на кілька основних типів.

Рор-уп книги є найбільш популярним видом інтерактивних паперових книг, у яких сторінки містять об'ємні конструкції, що розгортаються при відкриванні книги. Такі книги дозволяють створювати тривимірні сцени, що сприяють зануренню у світ історії. Завдяки своїм особливостям рор-уп книги часто використовуються у дитячій літературі для передачі казкових сюжетів або навчального матеріалу. Українські видавництва займаються також випуском таких видань. Наприклад, видавництво «Artbooks» спеціалізується на дитячій літературі та випускає книги зі складною поліграфією, включаючи рор-уп книги. Головний редактор Марія Курочкіна зазначає, що сучасні діти надають перевагу виданням з яскравими ілюстраціями та динамічним сюжетом, тому видавництво прагне створювати книги, які будуть згадуватися і в дорослому житті [1].

Працює над створенням рор-уп книг і «Видавництво Старого Лева». У своїй діяльності вони поєднують історії, розказані як словами, так і ілюстраціями, і планують випускати рор-уп книги та книжки-трансформери.

Книги з рухомими елементами містять рухомі деталі, які можуть змінювати зображення на сторінках. Вони створюються за допомогою

спеціальних механізмів, таких як слайдери, обертові коліщатка, клапани чи механізми, що дозволяють змінювати вирази обличчя персонажів або відкривати приховані зображення. Такі книги чудово підходять для маленьких дітей, допомагаючи розвивати їхню моторику і координацію.

Українське видавництво «Кристал Бук» пропонує серію книг з механізмами. Одна з таких книг – «Перша книжка з рухомими елементами. Лічба від 0 до 9», яка допомагає дітям вивчати цифри за допомогою інтерактивних елементів. Такі книги сприяють розвитку дрібної моторики, уваги та інтересу до читання у дітей.

Книги-лабіринти та книги-головоломки включають елементи гри, що заохочують дитину до активного мислення. У них можуть бути завдання на пошук виходу з лабіринту, логічні загадки або інтерактивні елементи, що стимулюють розвиток когнітивних навичок. Такі книги сприяють розвитку просторового мислення та навичок вирішення проблем.

Видавництво «Ранок» – це одне з провідних українських видавництв, засноване у 1997 році, випускає підручники, навчальні посібники, художню літературу, розвиваючі книги, зокрема книги-лабіринти та головоломки для дітей різного віку. Книги з головоломками, лабіринтами, завданнями на розвиток логіки, уваги, кмітливості та пам'яті. Видання поєднують у собі освітню та розважальну функції, що робить процес навчання цікавим і захопливим для дітей.

Книги з текстурними елементами (тактильні книги) призначені для розвитку сенсорного сприйняття у дітей. Вони містять різноманітні матеріали, які імітують текстури шерсті, піску, дерева або інших поверхонь. Такі книги особливо корисні для дітей раннього віку, оскільки допомагають їм досліджувати світ через дотик. Книга «Disney Baby. На фермі. Доторкнися і відчуй» була видана українським видавництвом «Ранок» у 2019 році. Вона призначена для дітей віком від 1 до 3 років і сприяє розвитку сенсорного сприйняття та дрібної моторики. Вона має тверду обкладинку та виготовлена з міцного картону, що робить її стійкою до активного використання маленькими дітьми.

Видавництва «Кергуру» спеціалізується на виданні інклюзивної літератури. Варто звернути увагу на книгу «Тактильна розмальовка. Фрукти та ягоди». Вона призначена для дітей віком від 3 років і сприяє розвитку дрібної моторики та сенсорного сприйняття. Це розмальовка з об'ємними контурами, яка допомагає дітям вивчати форми та назви фруктів і ягід, розвиваючи дрібну моторику.

Книги з ароматами (ароматичні книги) використовують технологію нанесення спеціальних ароматичних чорнил, які при терті виділяють певний запах. Наприклад, дитина може понюхати сторінку з малюнком

полуниці та відчуті її аромат. Це сприяє розвитку сенсорного сприйняття та створює новий рівень взаємодії з книгою.

В Україні видавництва поступово впроваджують інноваційні підходи до створення дитячих книг, зокрема, використання ароматичних елементів. Одним із прикладів є «Видавництво Старого Лева», яке анонсувало дитячу книгу про парфуми та аромати під назвою «Парфумерний щоденник Зої». Спочатку ця книга була доступна в електронному форматі, а після перемоги планується її випуск у паперовому вигляді.

Хоча на українському ринку книги з ароматичними елементами ще не є широко розповсюдженими, такі ініціативи свідчать про зростаючий інтерес видавців до створення багатосенсорних видань, які можуть підвищити інтерес дітей до читання та зробити процес пізнання більш захопливим.

Книги з доповненою реальністю (AR-книги) поєднують друковану продукцію з цифровими технологіями. Використовуючи спеціальні мобільні додатки або QR-коди, дитина може побачити анімовані 3D-об'єкти, взаємодіяти з персонажами або переглядати додаткові відеоматеріали. Це допомагає зробити процес читання більш захопливим і пізнавальним.

В Україні активно розвивається сегмент книг із доповненою реальністю (AR), які поєднують традиційне читання з інтерактивними цифровими елементами.

Видавництво «Віват» – це одне з провідних українських видавництв, яке пропонує низку книг із AR-технологіями. Серед їхніх видань можна знайти такі книги, як: «Райські раптори» та «Тролі. Шукай та знаходь. 1001 річ, що сховалася», які поєднують захопливі сюжети з інтерактивними елементами.

Книги з музичним супроводом містять вбудовані звукові модулі, що активуються при натисканні на сторінку. Це можуть бути мелодії, голосові підказки, звуки тварин або навіть музичні інструменти, які дитина може активувати самостійно. Такі книги ідеально підходять для розвитку слухового сприйняття та знайомства дітей із музикою.

В Україні є видавництва, які випускають книги з музичним супроводом, поєднуючи літературний текст із аудіоматеріалами для глибшого занурення читача у зміст.

Одним із таких є видавництво «Класика» Степана Недериці, яке спеціалізується на виданні книг із музичним супроводом. Їхні видання містять класичну музику зі звуками природи, українські колискові та інші музичні твори, що супроводжують текст, створюючи унікальний досвід для читачів.

Також варто згадати видавництво «Мелосвіт», яке пропонує ноти для різних музичних інструментів, підручники з музичної теорії та історії, а також інші музичні видання. Хоча їхня основна спеціалізація – нотні

видання, вони також сприяють популяризації музичної освіти серед дітей та дорослих.

Інтерактивні дитячі паперові книги продовжують розвиватися, поєднуючи різні технології та творчі підходи. Вони не лише підтримують інтерес дітей до читання, а й сприяють їхньому гармонійному розвитку, роблячи процес навчання захопливим і ефективним. У сучасному світі, де цифрові технології все більше впливають на освітній процес, саме такі книги допомагають зберегти унікальність паперових видань, поєднуючи традиції з інноваціями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Видавництво «Artbooks»: Ідеальна дитяча книжка це та, яку будуть згадувати вже у дорослому житті. URL: <https://bookforum.ua/p/vydavnytstvo-artbooks-idealna-dytyacha-knyzhka-tse-ta-yaku-budut-zgaduvaty-vzhe-u-doroslomu-zhytti>.

Свєнєнїя СОРОКА, студентка

Харківський національний педагогічний університет

Марія КУРАТОВА, доцент кафедри дизайну

Харківський національний педагогічний університет

ІЛЮСТРАЦІЯ В ДИТЯЧИХ КНИГАХ: ВПЛИВ КОЛЬОРУ, ФОРМИ, ОБРАЗІВ НА УЯВУ ТА ЕМОЦІЇ ЧИТАЧІВ

Ілюстрація в книгах є важливим інструментом, що впливає на уяву читачів та їхнє емоційне сприйняття тексту. Вона не просто доповнює зміст, а й виступає як активний посередник між авторською думкою та почуттями читача. Кольори відіграють важливу роль у створенні настрою книги: теплі відтінки викликають відчуття радості, оптимізму та енергії, тоді як холодні можуть передавати спокій або тривогу. Темні кольори асоціюються з драматичними подіями, а світлі з легкістю та безтурботністю. Контрасти підкреслюють важливі деталі, створюючи певний ритм у сприйнятті тексту та візуальних образів. Кольори також виконують освітню функцію, допомагаючи дітям асоціювати емоції з конкретними відтінками [2].

Форми та лінії також відіграють значну роль. Закруглені лінії створюють атмосферу спокою, а гострі кути і ламані лінії додають динаміки. Простота у формах робить ілюстрацію зрозумілою для дітей, а складніші композиції привертають увагу старших читачів, допомагаючи глибше аналізувати сюжет.

Окрему роль відіграє передача емоцій через зображення персонажів. Вирази облич, пози, міміка героїв допомагають читачу краще зрозуміти їхні переживання та емоційний стан. Це дозволяє не лише краще співпереживати персонажам, а й глибше зануритися у сюжетну лінію. Герої, їхній одяг, жести й навколишнє середовище формують загальне враження про книгу та її атмосферу [3, с. 59-263].

Прикладом ефективного використання кольорів, форм і образів в ілюстраціях є українська народна казка «Котигорошко» (ілюстрації Євгенії Сороки). Візуальне оформлення героїв, характерні риси їхнього зовнішнього вигляду, національний одяг, зображення природи й архітектури дозволяють читачеві повною мірою зануритися в атмосферу казки. Завдяки вдалим ілюстраціям твір набуває більшої виразності, стає яскравішим і емоційно насиченішим.

Таким чином, ілюстрація відіграє ключову роль у створенні цілісного художнього образу книги. Вона не лише прикрашає текст, а й допомагає читачам краще зрозуміти зміст, відчувати емоції героїв і зануритися в атмосферу твору [1, с. 208]. Завдяки грамотному використанню кольорів, форм і деталей, ілюстрації роблять книгу більш виразною та запам'ятовуваною, сприяючи розвитку естетичного смаку та емоційного інтелекту читачів (рис.1.1).

Рисунок. 1.1 – Ілюстрації Євгенії Сороки до книги «Котигорошко»

Отже, ілюстрації в книгах, зокрема в дитячій літературі, є не просто декоративним елементом, а важливим засобом емоційного та змістового збагачення тексту. Вони допомагають читачам краще сприймати сюжет, розвивають уяву, формують естетичний смак і сприяють глибшому розумінню моральних цінностей. На прикладі ілюстрацій до казки «Котигорошко» видно, як кольори, форми та динаміка образів створюють гармонійний візуальний супровід, що підсилює емоційний вплив тексту. Саме тому якісні ілюстрації залишаються невід'ємною частиною сучасного

книговидання, допомагаючи поколінням читачів відкривати для себе чарівний світ літератури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бондар Л. Illustration in Ukraine. Ілюстрація в Україні. Київ : «СР Publishing», 2021. 208 с.
2. Психологія кольору: чи впливає вона на ваше самопочуття? Психологер : вебсайт. 2023. URL: <https://psychologer.com.ua/psykholohiia-koloru/> (дата звернення: 03.03.2024).
3. Єфімова М. П. Інтерактивна дитяча книга в Україні: становлення та перспективи. *Українська культура*. 2013. №19. С. 59–263.

Олександра СТАНКО, студентка

Закарпатська академія мистецтв

Ліанна БОКОТЕЙ, кандидатка педагогічних наук, доцентка

Закарпатська академія мистецтв

ШРИФТИ ЯК НОСІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО КОДУ: УКРАЇНЬСЬКА КИРИЛИЦЯ ХХ СТОЛІТТЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА СУЧАСНІСТЬ

У сучасній Україні питання культурної ідентичності та формування унікальної національної стилістики набуває особливої значущості. Шрифт як ключовий елемент графічного дизайну не лише забезпечує передачу інформації, а й слугує засобом вираження історичних, мистецьких і соціальних цінностей. Він є невід'ємною складовою культурної ідентичності, відображаючи історичні, естетичні та технічні аспекти розвитку суспільства.

З початку ХХІ століття в Україні активізувалися процеси переосмислення національної культурно-мистецької спадщини у графічному дизайні. Дослідження їхньої еволюції дозволить виявити закономірності стилістичних впливів та особливості формоутворення, що сприятиме відродженню й популяризації української типографії. Подальший розвиток українських шрифтів має стати важливим кроком до інтеграції національних традицій у контекст, формуючи нову естетику та тенденції, які поєднують історичну спадщину з новітніми технологіями.

Розвиток української шрифтової стилістики мають глибокі історичні корені, що ґрунтуються з почерків, уставу, напівуставу та скоропису. Ці елементи формували візуальну культуру українського письма протягом століть, а у ХХ столітті стали основою для нових творчих пошуків у сфері шрифтового мистецтва. Вагомий внесок у становлення національної

типографічної традиції внесли такі митці, як Георгій Нарбут і Василь Кричевський, Василь Чебаник, Василь Хоменко, а згодом їхню справу продовжили сучасні дизайнери, зокрема Дмитро Растворцев, Максим Кобузан, Іван Цанко та інші.

Один з найпопулярніших та з великою кількістю відомих робіт є дизайнер Дмитро Растворцев. Український шрифтовик із унікальним стилем, роботи якого користуються популярністю багатьма дизайнерами та визнані великою кількістю нагород. Майстерність Дмитра сягає розробок далеко не однієї гарнітури, а складних шрифтових систем з багатьма накресленнями. Одна з таких масштабних робіт є шрифт NAMU, розроблений для Національного художнього музею України. NAMU – геометричних гротеск зі декоративними елементами, присвячений українським почеркам які структуровані за періодами по хронології. Гротеск зроблений на замовлення музею який доповнював ребрендинг. Шрифт повинен бути українським, сучасним та мистецьким. Дизайнер дослідив зміни шрифтової пластики України на основі писемних експонатів музею. Використав палеографію, ескізи з манускриптів та першодруків, заглиблюючись у історичний контекст.

Зважаючи на те, що шрифт мав використовуватися в різних умовах, він мав бути придатним для виразної акциденції, нейтрального суцільного набору чи навігації. В основний набір (default) увійшли букви простіші та зрозумілі, для набірного тексту, а історичний характер та «українськість» – уже представити у додаткових наборах (stylistic alternates). [3] Накреслення шрифту охоплюють такі історичні періоди, як «Середньовіччя 1400», «Козатчина 1600», «За царату 1750», «1850», «До і після першої світової війни 1910», «До і після другої світової війни 1930», «Відлига, застій 1960», «Незалежність 1990». [2] Сьогодні ми можемо споглядати його роботу в айденції музею чи скористатись цим шрифтом для своїх проєктів.

На одній роботі Дмитра зупинятись не варто, у дизайнера є дуже елегантний та цікавий акцидентний шрифт KyivRegion typeface. Шрифт для Києва з багатьма обличчями та крутим характером, створений спеціально для територіального брендингу Київської Облaсті. Стил ь Київщини розроблено студією White Studio Design [1]. Kyiv Region Type об'єднує давню історію з експериментами авангардистів.

Шрифтом активно користуються велика кількість дизайнерів з усієї України, який прикрашає безліч робіт. Натхнений формами півустау та скоропису, що були характерні для часів Київської Русі та Українського Бароко, з присмаком конструктивізмом двадцятого століття, що активно впроваджується та реактуалізація тенденції. У результаті отримано геометричний гротеск з різноманітними виносними елементами та

розчерками. Шрифт ідеальний для тематичного використання у реклами та на сувенірній продукції.

Третім знаковим шрифтом, не можна не згадати шрифт e-Ukraine. Він розроблений на замовлення українського уряду для додатку Дія. Це частина бренд айдентики яка працює на рівні разом з прапором, гербом та національними кольорами. e-Ukraine – це не український шрифт в прямому розумінні, а гарнітура сучасна і з адаптацією під цифрові технології. На вигляд досить звичайний гротеск, але коли розглядаєш деталі, знаходиться і «неочевидні заокруглення». Також у цих деталях є цікавий, хвіст у літері «У», що походить від грецького диграфа ОΥ. На наших теренах диграф став лігатурою, що було змінено після реформ Петра І. Деякі літери шрифту ввібрали традиційні форми, притаманні символам української графічної культури початку ХХ століття, що частково наслідувала естетику українського бароко. Кирилична «Н» замінюється на історичну українську форму (N), що почала активно використовуватись у шрифтах українських авторів [4]. У результаті отримано гротеск з українським сучасним звучанням який доповнює не тільки айдентичку застосунку, а демонструє зв'язок між минулим і майбутнім.

Отже, узагальнюючи сучасні українські шрифтові, дизайнери створюють та активно розвивають унікальні та значущі продукти, що активно українізують дизайн та демонструють його на міжнародній арені. Повертають у вжиток народну стилістику з оформленням типографіки яка запозичена з нашої української спадщини. Все більше дизайнерів приділяють увагу темі унікальності, ідентичності та історії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Kyiv Region typeface URL: <https://www.behance.net/gallery/152067365/Kyiv-Region-typeface> (дата звернення: 20.01.2025).
2. NAMU typefaces URL: <https://www.behance.net/gallery/85172675/NAMU-typefaces> (дата звернення: 20.01.2025).
3. Шрифт NAMU: 600 років* в одному, інтерв'ю з Дмитром Растворцевим - 2019 URL: <https://telegraf.design/shryft-namu-600-rokiv-v-odnomu/> (дата звернення: 25.01.2025).
4. Інтерв'ю з Дмитром Растворцевим про шрифт «e-Ukraine» - 2019. URL: <https://rastvortsev.medium.com/пастворцев-про-шрифти-e-ukraine-3b58fd895f94> (дата звернення: 25.01.2025).

Юлія СТЕЦЕНКО, студентка кафедри дизайну
Черкаський державний технологічний університет
Мекурія ДЕМЕССІЄ, кандидат технічних наук, доцент
кафедри дизайну
Черкаський державний технологічний університет

СМАРТ – ОСВІТЛЕННЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ ДЛЯ ПІДКРЕСЛЕННЯ ІНТЕР'ЄРУ

Сучасний дизайн інтер'єру включає безліч аспектів, серед яких освітлення займає особливе місце. Освітлення не лише забезпечує функціональність, але й створює затишок, підкреслює стиль та робить приміщення особливим.

Сьогодні одним з елементів систем «розумного будинку (smart house)» є система управління освітленням. Управління світлом – найпопулярніший і доступний формат систем автоматизації будинку, сегмент навіть має свою назву – «смарт-світло або розумне світло (smart lights)». Розумне освітлення формується в особистому домашньому господарстві в окремо взятій квартирі. Розумне освітлення – це комплекс пристроїв, який автоматично контролює процеси освітлення і електропостачання. За допомогою цієї системи за станом освітлення інтер'єру можна стежити віддалено і управляти за допомогою телефону, планшета, ноутбука, а також за допомогою спеціальних панелей, що знаходяться в квартирі.

До основних функцій системи розумного освітлення відносяться: автоматичне і дистанційне ввімкнення / вимикання, зміна яскравості, вибір кольору освітлення, імітація присутності господарів (охоронна функція), налаштування рівня освітлення та інше. Розумне освітлення в сучасному інтер'єрі не тільки функціональне, а й є важливим елементом дизайну.

Роль дизайнера при впровадженні системи розумного освітлення:

- Враховувати особливості інноваційної системи під час створення дизайн-проєкту інтер'єру.
- Інтегрувати інноваційні системи до загального композиційного рішення

Дизайн-проєкту.

- Підібрати техніку, яка буде гармонійно вписуватися в обрану концепцію

Дизайн-проєкту інтер'єру.

Висновки:

- Система «Розумне освітлення» розширює інструментарій дизайнера, тобто, надає дизайнерам можливість створювати багатофункціональні проєкти, які працюють на власників, допомагаючи їм

змінювати спосіб життя на користь більш комфортного, спрощеного і люксового.

- Важливо впроваджувати систему ще на стадії розробки дизайн-проєкту,

оскільки цей процес досить складний і вимагає знання багатьох технічних нюансів.

- Правильно підібрана система, що враховує індивідуальні потреби, стане

гармонійною частиною інтер'єру і допоможе позбутися від значної частини рутини.

- Грамотне освітлення інтер'єру є одним з основних складових елементів

дизайн-проєкту інтер'єру. Тому дизайнер повинен враховувати сучасні технології і досягнення при створенні дизайн-проєкту.

- Освітлення – це поєднання сучасних технологій, екологічності та стильного дизайну. Правильно підібрані світильники не лише підкреслюють індивідуальність простору, але й створюють комфортну атмосферу для життя та роботи.

Артем ТАРАСОВ, аспірант 1-го курсу, спеціальність 022 Дизайн

Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Михайло ОПАЛЄВ, кандидат мистецтвознавства, доцент

Харківська державна академія дизайну і мистецтв

СХІДНІ ТА ЗАХІДНІ ТРЕНДИ У ВЕБ-ДИЗАЙНІ: ДІАЛОГ КУЛЬТУР У ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Глобалізація та розвиток цифрових технологій призвели до інтенсивного обміну культурними практиками у сфері веб-дизайну. Сьогодні дизайнери з різних частин світу мають доступ до спільних інструментів і платформ, що сприяє взаємовпливу східних і західних стилів.

Стилістичні підходи у веб-дизайні значною мірою відображають культурні особливості регіону походження. Західний веб-дизайн традиційно характеризується принципами мінімалізму, простоти та великою кількістю вільного простору на екрані. Для нього притаманна чітка ієрархія елементів, стримана кольорова палітра й відображення лише найважливішої інформації. Наприклад, дослідження інтерфейсів у Швеції показує, що тамтешні сайти надають перевагу лаконічному дизайну з акцентом на функціональність і зручну навігацію. Натомість східноазійські підходи (Китай, Японія, Південна Корея) часто демонструють протилежні риси: високу насиченість контентом, яскраві візуальні образи, велику

кількість деталей та анімацій. Як свідчать результати порівняльних досліджень, південнокорейські вебсайти мають більш насичений та структурований дизайн із великою кількістю елементів і розгалуженими меню, що покликані залучати увагу користувача. Водночас такі особливості не сприймаються східною аудиторією як перевантаженість: навпаки, багатство інформації розглядається як перевага, що підвищує цінність ресурсу для користувача. Отже, культурні норми комунікації впливають на дизайн: у західній традиції цінується прямота й лаконічність подачі інформації, тоді як східні культури більше толерують імпліцитну, контекстну подачу та інформаційну насиченість.

Глобалізація зумовила поступове зближення та взаємовплив цих підходів. Західні компанії, виходячи на азійські ринки, адаптують дизайн своїх вебсайтів і додатків під локальні вподобання користувачів. Дослідники відзначають, що для успішного охоплення глобальної аудиторії інтерфейси мають враховувати культурні цінності та звички користувачів місцевих ринків. Наприклад, розробники можуть додавати більше елементів навігації, яскравіші візуальні акценти чи змінювати структуру контенту для азійських версій сайтів, щоб зробити їх зрозумілішими та привабливішими для локальної аудиторії. З іншого боку, східні тренди впливають на західний дизайн. Яскравим прикладом є концепція “супер-додатків”, популярна в Китаї та Південно-Східній Азії: багатофункціональні платформи (WeChat, Gojek) стали зразком для західних сервісів. Зокрема, компанія Uber, спочатку орієнтована лише на виклик таксі, під впливом успішних азійських аналогів розширила функціонал свого додатку, додавши послуги доставки, фінансові сервіси тощо – фактично перейнявши стратегію східних колег. Така взаємодія свідчить про діалог культур: східні та західні дизайнери переймають один в одного кращі практики, формуючи глобальні тренди UX/UI. При цьому фундаментальні відмінності не зникають, а радше спонукають до глибшого вивчення потреб користувачів із різних культур. Дослідження підтверджують, що веб-дизайн одних країн може істотно відрізнятися від інших за цілою низкою параметрів – від макету сторінки і системи навігації до використання кольорів і мультимедіа. Таким чином, для забезпечення позитивного користувацького досвіду дизайнери повинні враховувати культурний контекст: інтерфейси, ефективні в одній культурі, потребують адаптації для іншої.

Східні та західні тренди у веб-дизайні, попри істотні відмінності, активно взаємодіють в умовах глобалізації, збагачуючи один одного. Західний мінімалістичний підхід стимулював східних розробників до спрощення інтерфейсів та підвищення юзабіліті, тоді як східна увага до контенту й багатофункціональності надихає західних колег на більш

комплексні рішення в межах одного продукту. Глобалізація створила цифрове середовище, де відбувається постійний діалог культур: формуються нові гібридні стилі, що поєднують естетику різних регіонів, а також поширюються універсальні підходи до UX/UI. Основним результатом є усвідомлення того, що успішний веб-дизайн на глобальному рівні вимагає балансування між уніфікацією та локалізацією.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Chang J. Innovating or Imitating? The Interplay of Western and Asian Digital Product Design. UXmatters. 2023. URL: <https://www.uxmatters.com/mt/archives/2023/12/innovating-or-imitating-the-interplay-of-western-and-asian-digital-product-design.php> (дата звернення: 02.03.2025).
2. Söderberg A., Heno E. L. Comparing UI Design in the West and the East: A Multiple Case Study of Swedish and South Korean E-commerce Platforms. Jönköping University. 2024. 72 p. URL: <https://ju.diva-portal.org/smash/get/diva2:1879073/FULLTEXT01.pdf> (дата звернення: 02.03.2025)
3. Marcus A., Gould E. W. Cultural Dimensions and Global Web User-Interface Design. Interactions. 2000. Vol. 7, No 4. pp. 32–46. URL: https://www.researchgate.net/publication/220383663_Crosscurrents_cultural_dimensions_and_global_Web_user-interface_design (дата звернення: 04.03.2025)
5. Alexander R., Thompson N., Murray D. Towards cultural translation of websites: a large-scale study of Australian, Chinese, and Saudi Arabian design preferences. Behaviour & Information Technology. 2016. Vol. 36, No 4. pp. 351–363. URL: https://www.researchgate.net/publication/308878560_Towards_cultural_translation_of_websites_a_large-scale_study_of_Australian_Chinese_and_Saudi_Arabian_design_preferences (дата звернення: 07.03.2025)
6. Cermak R. Culturally Sensitive Website Elements and Features: A Cross-National Comparison of Websites from Selected Countries. Acta Informatica Pragensia. 2020. Vol. 9, No 2. pp. 132–153. URL: https://www.researchgate.net/publication/348017616_Culturally_Sensitive_Website_Elements_and_Features_A_Cross-National_Comparison_of_Websites_From_Selected_Countries (дата звернення 07.03.2025)

Леся ТАРАХТІЙ, студентка магістратури
Черкаський державний технологічний університет
Наталія РОМАНЕНКО, доктор технічних наук
професор кафедри дизайну
Черкаський державний технологічний університет

ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ШКОЛИ БАУГАУЗ. СУЧАСНІ ОСВІТНІ ПІДХОДИ

Економічна стабільність розвинених країн світу значною мірою залежить від якісної підготовки дизайнерів, які забезпечують конкурентоспроможність продукції. Завдання сучасної дизайн-освіти – підготувати спеціалістів, здатних відповідати актуальним вимогам як ринкової економіки так і естетичного виховання особистості. Досвід німецьких дизайнерських шкіл, таких як Баухауз, сприяв розвитку функціональності та простоти у дизайні, що стало основою для систематизації знань в дизайнерських школах Європи [1]. Педагогічним колективом Баухаузу була розроблена інноваційна педагогічна система, спрямована на всебічний розвиток студентів як митців так і ремісників. Навчання проходило в кілька етапів і поєднувало теоретичну підготовку з практичними навичками [2]. І якщо перший етап, обов'язковий для всіх студентів, включав фундаментальні заняття з композиції, кольорознавства, формотворення, то наприкінці навчання студенти створювали авторську роботу, що демонструвала їхнє творче бачення та опанування основних принципів. Баухауз мав майстерні з різних напрямів: кераміки, металу, дерева, тканин, графічного дизайну, живопису. Після підготовчого курсу, студенти обирали певну спеціалізацію, де працювали під керівництвом майстрів, таких як Пауль Клее, Василь Кандинський, Ласло Мохой-Надь та інші. Студенти розробляли конкретні прототипи предметів, меблів і об'єктів інтер'єру. Вони працювали над реальними проектами, що відповідали актуальним потребам суспільства. Цей етап був спрямований на отримання практичних навичок у створенні виробів, які могли бути легко адаптовані до масового виробництва. Важливою була комунікація «вчитель і майстер» – студенти навчалися у провідних митців та ремісників, які передавали знання і досвід. На наш погляд, саме така комунікація стала основою педагогічного дизайну як ефективно організованого освітнього процесу.

Суттєвий внесок в розробку дизайн-освіти зробив Йоганнес Іттен – один з найвідоміших педагогів Баухаузу. В 2021 році київське видавництво ArtHuss випустило в перекладі на українську мову книгу Йоганнеса Іттена: «Наука дизайну та форми» [3], а в 2022 році вийшов переклад книги "Мистецтво кольору. Суб'єктивний досвід і об'єктивне пізнання як шлях до

мистецтва" [4], видані автором ще в 60-х роках попереднього століття, які сьогодні користуються великим попитом в дизайн-освітньому просторі; основи, закладені в Баугаузі стали базою для багатьох дизайнерських шкіл. Зокрема, в ЧДТУ навчальний контент «Колір як природна сутність», що пропонується студентами третього курсу спеціальності Дизайн як вибіркова дисципліна, базується на методології викладання Йоханнесом Іттенем мистецтва кольору [3]. Засвоєння курсу «Колір як природна сутність», не тільки стимулює можливості студентів використовувати інтуїтивну спроможність щодо кольорового вирішення дизайнерської композиції, але і набувати знань про фізичні умови утворення кольору та його сприйняття людиною, допомагає студентам зрозуміти гармонійні поєднання кольорів, принципи контрасту, а також психологічний вплив кольорів на сприйняття композиції особою. Наприклад, колірне конструювання будь якої дизайнерської композиції студенти можуть здійснювати, користуючись правилами вписування правильних геометричних фігур в колірне коло Й. Іттена. Створюючи композицію, студент має продумати девіз або тему роботи і визначитися з кількістю кольорів. На Рисунку 1 шість кольорових варіантів композиції, девіз якої: «Натхнення», де передбачене використання чотирьох кольорів, два з яких мають бути більш акцентними. Постановці завдання відповідає вписування прямокутника в колірне коло Й.Іттена 3 наведений кольорових композицій за емоціональним впливом відповідає шоста (зліва направо). Таким чином, знання теорії кольору Іттена дозволяє студентам ефективно застосовувати методику колірного моделювання в різних сферах дизайну, архітектури, реклами та образотворчого мистецтва.

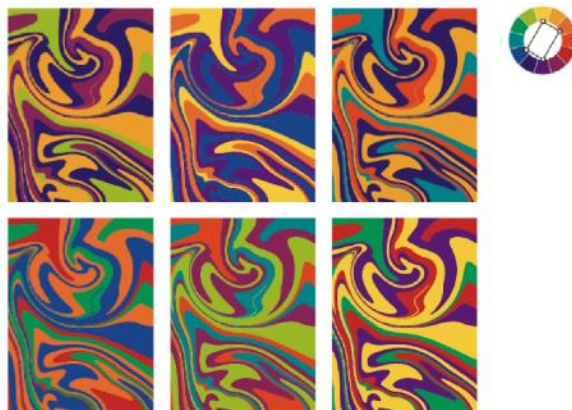

Рисунок 1. Шість кольорових варіантів за темою: «Натхнення». Робота Лесі Тарахтії

Отже, школа Баухауз стала не лише важливим осередком мистецької освіти, але й визначила еволюційний шлях педагогічної діяльності, яка зберегла свою актуальність і вплив до сьогодні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Тягур В. М. Поширення ідей Баухаузу та їх вплив на розвиток світової дизайн-освіти. 2015. С. 1-2. URL: <https://seanewdim.com/wp-content/uploads/2021/03/Spreading-of-Bauhaus-ideas-and-their-impact-on-the-global-design-education-V.-M.-Tiahur.pdf> (дата звернення 02.11.24)
2. Нагорна А. Як Баухауз все перебудував. Стаття у Skvot Mag. 2024. URL: <https://skvot.io/uk/blog/how-the-bauhaus-rebuilt-everything> (дата звернення 02.11.24)
3. Іттен Й. Наука дизайну та форми. Вступний курс, який я викладав у Баугаузі та інших школах / Йоганнес Іттен. Пер. із нім. Сергій Святенко. Київ: ArtHuss, 2021. 136 с.
4. Іттен Й. Мистецтво кольору: Суб'єктивний досвід і об'єктивне пізнання як шлях до мистецтва. Навчальний посібник / Йоганнес Іттен. Пер. з нім. С. Святенко. К.: «ArtHuss», 2022. 96 с.

Наталія ТАЦУЛЯ, студентка

УДУНТ ННІ ПДАБА

Ольга РАЗУМОВА, кандидат технічних наук, професор

УДУНТ ННІ ПДАБА

ТРЕНДИ ЛАНДШАФТНОГО ДИЗАЙНУ У ФОРМУВАННІ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА

Тренди у галузі ландшафтного дизайну – це сучасні напрямки та концепції, що визначають підходи до створення та облаштування зовнішнього простору. Вони враховують естетичні, екологічні та функціональні аспекти, відображаючи зміну суспільних пріоритетів, технологічний прогрес та екологічні виклики. До ключових трендів належать еко дизайн, біофільний дизайн, вертикальне озеленення, інтерактивні технології та використання відновлюваних матеріалів.

Мета тез – дослідити основні тенденції розвитку дизайну як самостійного виду проєктно-художньої діяльності, що створює гармонійний екологічний простір для проживання людини в урбаністичному середовищі.

На думку вчених, перші спроби створення садів були зроблені в Межиріччі (Мала Азія). Між X і VIII століттями до нашої ери мистецтво створення парків і садів з'явилося в Стародавній Греції. У Китаї на

формування ландшафтних стилів вплинули релігія і філософія. Японський сад – це невеликий клаптик землі, який символізує картину світу, де людина відкриває для себе сутність буття, об'єднуючись з природою. Епоха Відродження стала переломним моментом у розвитку ландшафтного дизайну. Цей період характеризувався пошуком гармонії між ландшафтними та архітектурними ансамблями [2].

XIX – XX століття вважаються піком розвитку науки і мистецтва ландшафтного дизайну. У цей період вся увага була зосереджена на рослинності, відкритті та впровадженні нових компонентів [2].

Екологічна архітектура стала важливим напрямком у міському дизайні, інтерес до якого зростає на початку XXI. Основна ідея еко-дизайну полягає в досягненні балансу між природою і людським творінням. Основна увага приділяється захисту навколишнього середовища від створення до використання та утилізації [2].

У сучасному розумінні «еко дизайн» – це науково-практичний комплекс, що поєднує науку, освіту, соціально-практичну діяльність та дизайн. В Україні екологічна архітектура як напрям дизайну пропагує використання місцевих природних матеріалів, а також національних дизайнерських концепцій. Сюди відносяться зелені будівлі, енергоефективні будівлі, автономні будівлі для особливих умов навколишнього середовища, еко-міста тощо [1].

Використання інтерактивних технологій (від англ. interaction – взаємодія) стало сполучною ланкою між людиною і середовищем, роблячи середовище привабливим і гнучким та створюючи нові рівні взаємодії в системі «людина-дизайн-місто» [1].

Біофільний дизайн. «Біофілія» означає вроджений зв'язок між людиною і світом природи, а також ідею про те, що люди мають інстинктивну прив'язаність до природи. Дизайн має на меті скористатися цим зв'язком, інтегруючи природу в наші житлові та робочі простори, щоб покращити наше самопочуття, продуктивність і загальну якість життя [3].

Вертикальне озеленення. Вертикальні сади не забирають у людей вільний простір, оскільки вони використовують ділянки стін, які зазвичай не використовуються, доступні як в приміщенні, так і на відкритому повітрі - від високотехнологічних систем вирощування до простих рішень[3].

На сьогодні країна агресор завдала численні руйнування територіям України, що відобразилось на ландшафті. Країні потрібна якісна та швидка реновація. Однією з ключових проблем нашого часу є озеленення міських, приміських зон, селищ міського типу, які постраждали внаслідок російської агресії.

Спочатку розглянемо рішення, що допоможуть економити час. Насадження дорослих дерев та кустарників характерних для наших широт,

вони не будуть вимагати специфічного догляду та коштують дешевше ніж вибагливі, екзотичні рослини.

Збір дощової води може стати надзвичайно ефективним способом озеленення зруйнованого ландшафту. Використання дощової води дозволяє забезпечити рослини природним джерелом вологи, що особливо важливо в умовах обмеженого доступу до централізованих систем водопостачання або в регіонах, де водні ресурси є дефіцитними.

Допомогти в економії ресурсів допоможе знання Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України, затверджених ще в 2006 році, в яких вказано що забороняється згрібати листя з зелених насаджень це призводить до винесення органічних добрив, зменшення ізоляційного шару для ґрунту, який запобігає випаровуванню ґрунтової вологи та промерзанню коріння.

Тренди Old Money та Quiet Luxury закликають до збереження традицій і мінімалізму. Використання предметів, що пройшли випробування часом, надає простору унікальний шарм та естетику. Багато хто реставрує старовинні речі, що не лише прикрашає озеленені території, а й допомагає зберегти культурну спадщину України, зокрема занедбані гравюри, мозаїки, скульптури та архітектурні елементи.

Отже, дизайн є культурним феноменом, що поєднує мистецтво, технології та екологічну свідомість, гармонізуючи міське середовище. Ландшафтний дизайн розвивався протягом століть, проходячи шлях від утилітарних садів у Межиріччі та Греції до екологічної архітектури XXI століття. Сучасний ландшафтний дизайн зосереджений на екологічності, відновленні територій та використанні локальних ресурсів, що сприяє швидкій реновації. Окрему роль відіграють тенденції Old Money та Quiet Luxury, які заохочують до збереження культурної спадщини та реставрації історичних елементів. Це не лише підкреслює унікальність простору, а й допомагає зберегти українську культурну ідентичність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бондар, І. (2022). Інноваційні тренди дизайну у формуванні міського середовища. *Деміург: ідеї, технології, перспективи дизайну*. 5(1). С. 49–66. <https://doi.org/10.31866/2617-7951.5.1.2022.257481>
2. Лелик, Я., Савчук Г. Тенденції розвитку ландшафтного дизайну. Editorial board. 2022. 82 с.
3. Маковецька О., Аксьонова І., Пліс А., Кузан М. Екологічні тенденції сучасного ландшафтного проектування. In *The 15th International scientific and practical conference. Distance education as the main problem of young people*. (December 26-29, 2023) Madrid, Spain. International Science Group. 2023. 14.

Дар'я ТРИГУБ, студентка

Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Ольга ГАНОЦЬКА, кандидат мистецтвознавства, доцент

завідувачка кафедри графічного дизайну

Харківська державна академія дизайну і мистецтв

ПОП-АП КНИГИ ЯК ІНСТРУМЕНТ НАВЧАННЯ ЧЕРЕЗ ГРУ

З'явившись у XVIII столітті, поп-ап книги швидко стали популярними завдяки своїм об'ємним і рухомим елементам, які не лише розважають дітей, а й активно сприяють розвитку їхніх когнітивних навичок. Вони стали чудовим прикладом поєднання гри та навчання, дозволяючи дітям не лише читати, а й взаємодіяти з книжкою, що відкриває нові горизонти в дитячій літературі.

Поп-ап книги не тільки розвивають інтелектуальні здібності, але й мають важливе значення для розвитку дрібної моторики. «Рор-уп книги – це інтерактивний досвід, який заохочує дітей до активної участі в навчальному процесі. Читач прагне взаємодії з «картинкою», а не просто читання великих обсягів текстової інформації. Це загадки, завдання на логіку й координацію рухів, а також використання можливостей непаперових матеріалів, тривимірних фігур, аудіальних елементів, що дозволяє читачеві більш повно уособлювати зображення героя з самим героєм і собою особисто. Завдяки цьому дитина може «програвати» сценки з реального життя, навчаючись соціальних відносин і законів функціонування реального світу» [1].

Взаємодія з рухомими елементами, відкриття клапанів, пересування фігурок – усе це допомагає покращити координацію рук та очей. Діти вчаться маніпулювати об'єктами, що є важливим етапом у їхньому фізичному розвитку. Як вказують у своїй роботі Д. Куровська та Д. Малиш: «Завдяки своїй інтерактивній природі поп-ап книги активують два типи уваги: мимовільну та довільну. Мимовільна увага спрямована на яскраві й рухомі елементи конструкції, які привертають погляд через несподіванку та візуальну яскравість. Довільна увага, в свою чергу, активується через взаємодію з елементами книги, що вимагають від дитини участі – наприклад, натискання чи маніпулювання частинами конструкції» [2]. Яскравий приклад поп-ап книги як інструменту навчання нам демонструє сумісна робота дизайнера Йоджина Кіма, ілюстраторки Кетрін Селберт та авторки тексту Ніколь Йєн у проєкті «Flora: a botanical pop-up book» (рис.1).

Рис. 1. *Flora: a botanical pop-up book*, 2020

Paper Engineering by Yoojin Kim

Illustration by Kathryn Selbert

Text by Nicole Yen

<https://upwithpaper.com/product/flora-a-botanical-pop-up-book/>

Перегортання клапанів, витягання язичка в pull-tab конструкції (рис.2) – це створює зв'язок між фізичною дією, реакцією поп-ап механізму на неї та миттєвим відчуттям задоволення.

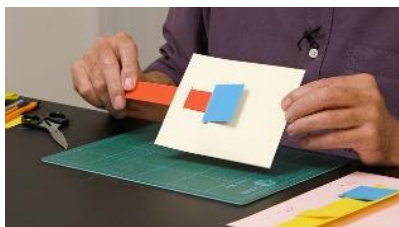

Рис. 2. *Duncan Birmingham, The Pop-Up Channel*, 2016р.

https://www.youtube.com/channel/UCx2M2bGHtXBSzG6tuR_NIbQ

Традиційні книги часто мають великий обсяг тексту, що може створювати візуальні обмеження. Діти змушені слідувати певному порядку читання, і пасивний спосіб сприйняття ускладнює стимулювання інтересу до книги. У випадку з книгами-розкладушками поєднання тексту та тривимірних елементів викликає значні зміни у поведінці дітей під час читання. Читаючи такі книги, діти взаємодіють з елементами сюжету, що підвищує їх задоволення від читання через інтерактивні механізми. Дизайн, який «оживає» на сторінках, в поєднанні зі спрощеним текстом, створює відчуття новизни та радості від процесу читання. Це також створює умови для довшої концентрації уваги, оскільки кожна нова сторінка пропонує захоплюючий досвід, який підтримує інтерес і мотивує до подальшого дослідження [3].

Таким чином, поп-ап книги, або книги з рухомими елементами, є чудовим прикладом функціонального дизайну: поєднання гри та навчання. Робота дизайнера тут поєднує графічний дизайн, інженерію паперу та анімацію, щоб досягти ефекту руху та об'єму. Дизайнер розробляє механізми згинання, вирізання та склеювання, тестує прототипи та адаптує ілюстрації до конструктивних елементів. Основна мета – зробити книгу інтерактивною, захопливою та естетично привабливою. Багатофункціональні можливості таких книг дозволяють дітям розвивати різноманітні навички: від уяви та логіки до дрібної моторики та соціальних навичок. Завдяки об'ємним зображенням та прихованим змістам, поп-ап книги відкривають перед своїми читачами тривимірний світ, сповнений фантазій та пригод, перетворюючи навчання на захоплюючий процес та заохочуючи дітей до активної взаємодії з навколишнім світом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Величко Н. Інтерактивність як засіб формування дизайну дитячої друкованої книги: дис. д-ра філософії. *Державна академія дизайну і мистецтв*. Харків: ХДАДМ, 2021. 367 с.
2. Куровська, Д., & Малиш, Д. Макетування поп-ап конструкцій в дизайні рекламної поліграфічної продукції. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. № 66 (2), с.51-55. URL: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/66_2023/part_2/7.pdf (дата звернення: 24.02.2025).
3. Meng, X., Yan Ibrahim, A. R., & Halabi Bin Azahari, M. Analysis of the role of children's pop-up books in enhancing reading interest. *Journal of Humanities, Arts and Social Science*. 2024. № 8. P.262-263.

Діана ТРОФИМЕНКО, студентка 3 курсу
спеціалізація дизайн

Житомирський фаховий коледж культури і мистецтв імені Івана Огієнка

Олександр ШАНСЬКИЙ, викладач вищої категорії

Житомирський фаховий коледж культури і мистецтв імені Івана Огієнка

ЗМІНИ В ДИЗАЙНІ ПІД ВПЛИВОМ ПРОЦЕСУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Зважаючи на поширення процесу глобалізації, у сучасних реаліях, важливим стає дослідження змін, які відбуваються у дизайні, адже вони допомагають зрозуміти, які нові виклики та можливості він принесе. Розуміння цього процесу дозволяє створювати більш адаптивні рішення, які враховують глобальні тенденції та певні особливості.

Загалом глобалізація – це багатоаспектне явище, суть якого полягає в тому, що різні народи та країни стають більш пов'язаними між собою та з усім світом, в результаті проникнення та поширення інформаційних технологій на світовому рівні. Термін глобалізація частіше використовують у контексті саме економічних чи політичних тем, проте дизайн також змінюється.

Глобалізація суттєво впливає на розвиток дизайну, спричиняючи зміни в технологіях, культурних підходах та, безпосередньо, в етиці. Цей процес об'єднує різні культури та стилі, створюючи нові можливості для дизайнерів у всьому світі, але водночас породжує нові суперечності та проблеми.

Серед таких змін є уніфікація та стандартизація. Процес глобалізації призводить до того що аудиторією починає бути не одна дана країна, а весь світ. Відбувається уніфікація певних аспектів, таких як, використання загальноприйнятих символів або стандартизація інтерфейсів користувача. Це полегшує сприйняття інформації різними культурами, що дозволяє більшій кількості різних людей отримати та повністю зрозуміти певну інформацію. Глобальні бренди намагаються створювати універсальні продукти, зрозумілі та привабливі для споживачів різних культур, що призводить до формування єдиних стандартів та підходів у дизайні.

Важливим також стає питання доречності використання одного і того самого дизайну для різних країн. Питання етики, можливе негативне культурне ставлення, пов'язані з апропріацією та стереотипами. З'являється потреба в адаптації його до специфічних культурних контекстів, щоб забезпечити ефективність комунікації з місцевою аудиторією. Це вимагає від дизайнера добре розуміти контекст країн для якої розробляється продукція. Також такий вплив глобалізації може призвести до втрати національних особливостей та унікальності дизайну.

Тож, у відповідь на уніфікаційні тенденції, дизайнери активно впроваджують національні символи та мотиви у свої роботи. Це дозволяє зберегти культурну ідентичність та виділитися на глобальному ринку. Наприклад, використання традиційних орнаментів або кольорових схем додає роботам унікальності та підкреслює національну самобутність. Такий підхід не лише збагачує візуальну мову, але й сприяє збереженню та популяризації культурних традицій у глобальному контексті.

Також технологічний прогрес та цифровізація значно розширюють можливості дизайну. Цифрові інструменти та платформи дозволяють з різних куточків світу співпрацювати в режимі реального часу. Це спрощує обмін ідеями та досвідом, що сприяє швидкій інтеграції нових тенденцій. Сучасні інструменти та програми також дозволяють дизайнерам працювати більш ефективно, створювати складніші та більш інтерактивні проєкти.

Крім того, доступ до глобальних ринків розширює аудиторію та надає нові можливості для розвитку.

Глобалізація глибоко трансформує сферу дизайну, поєднуючи уніфікацію та стандартизацію з прагненням до збереження культурної унікальності. Дизайнери мають адаптуватися до нових умов, використовуючи сучасні технології та інтегруючи культурні елементи, щоб створювати роботи, які резонують з глобальною аудиторією та водночас відображають локальну ідентичність, адже процес глобалізації невідворотний.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Герасименко П. Глобалізація як феномен сучасності. *Економічна правда*. URL:<https://www.epravda.com.ua/publications/2009/09/2/205852/> (дата звернення: 27.02.2025).
2. Гладун О. Глобалізаційний і національний вектори розвитку графічного дизайну України. Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії: 36. наук. пр. Київ : ІМФЕ ім. М.Т. Рильського НАН України. 2007. Вип. 7. С. 45-49. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/16835> (дата звернення: 03.03.2025).
3. Данильян О. , Дзьобань О. Глобалізація культури: протиріччя та тенденції розвитку. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. 2017. С. 29-41.
4. Косів В. Національні моделі і глобалізація графічного дизайну другої половини ХХ ст. Львівська академія мистецтв. 2003. С. 178-193.

Юлія ТРОФИМЛЮК, студентка четвертого курсу

Закарпатська академія мистецтв

Олексій ФЕДОР, викладач кафедри дизайну

Закарпатська академія мистецтв

ІНКЛЮЗИВНИЙ ДИЗАЙН ІНТЕРЕСУ: ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ КОМФОРТНИХ ПРОСТОРІВ ДЛЯ ЛЮДЕЙ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ

Актуальність дослідження. Протягом останніх років рівень інклюзивності набув у світі певного прогресу. Серед провідних тенденцій – створення безбар'єрних міст і інфраструктури, впровадження новітніх технологій для підтримки людей з інвалідністю, інклюзивні гуманітарні кампанії, зокрема розвиток освітніх і професійних програм для вразливих груп населення. Однак, попри ці дії, проблема доступності залишається

гостросучасною, особливо в країнах, де інклюзивні ініціативи ще не стали стандартом. Навіть у великих, розвинених містах все ще недостатньо пристосованих громадських споруд, транспорту та вулиць для людей з інвалідністю. Поширені стереотипи та недостатня поінформованість суспільства про права людей з інвалідністю та інших вразливих груп перешкоджають повній соціальній інтеграції таких людей.

Мета нашого дослідження – проаналізувати та визначити основні аспекти проектування, що забезпечують рівний доступ і зручність у використанні різними категоріями користувачів. Розробити практичні рішення для покращення функціональності та естетики інтер'єрів у контексті інклюзивного підходу.

Завдання дослідження:

1) проаналізувати основні потреби людей з обмеженими можливостями; визначити головні когнітивні, фізичні та сенсорні обмеження, які впливають на їх здатність взаємодіяти з простором, передусім у інтер'єрних рішеннях;

2) оцінити існуючі стандарти та практики універсального дизайну; проаналізувати сучасні підходи до інклюзивного дизайну в інтер'єрі, вивчити міжнародні стандарти, рекомендації та кейси успішних проектів;

3) розробити рекомендації для створення доступних і комфортних інтер'єрів; сформулювати практичні рекомендації щодо проектування інклюзивних інтер'єрів, що охоплюють вдосконалення просторових вирішень, використання новітніх матеріалів та технологій, що сприяють забезпеченню зручності та безпеці.

Об'єкт дослідження: особливості процесу створення інтер'єрів, орієнтованих на використання принципів інклюзивного дизайну, зокрема для людей з обмеженими можливостями.

Предмет дослідження: методи, принципи та елементи інклюзивного дизайну, що забезпечують функціональність, доступність та комфорт просторів для людей з різними сенсорними, фізичними та когнітивними обмеженнями.

Практична цінність дослідження полягає у підвищенні якості життя людей з інвалідністю. Завдяки дослідженню та впровадженню інклюзивних рішень, середовище стає більш зручним, безпечним і функціональним, що сприяє соціальній інтеграції та незалежності маломобільних осіб.

Новизна дослідження полягає в сучасному підході до створення інтер'єрів, які будуть комфортними для всіх, незалежно від фізичних можливостей людини. Дослідження пропонує нестандартні рішення, які дозволяють зробити простір більш гнучким і адаптивним під різні потреби – від людей з порушеннями опорно-рухового апарату до осіб з вадами зору чи слуху. Це дослідження дає можливість по-новому подивитися на інтер'єр

– як на простір, де кожен може почуватися рівноправно і комфортно, незалежно від своїх можливостей.

Розгляд основних теоретичних аспектів інклюзивного дизайну, його понять, принципів та історичного розвитку є фундаментальним для чіткого розуміння його сутності та важливості у сучасному суспільстві.

Аналіз основних понять та принципів універсального дизайну показав, що цей підхід спрямований на створення максимально універсального, доступного та комфортного середовища, яке було б зручне для широкого кола користувачів, незалежного від їхніх фізичних чи когнітивних можливостей. Інклюзивний дизайн базується на принципах доступності, адаптивності та універсальності, які в свою чергу дозволяють значно мінімалізувати бар'єри та сприяти вдалій соціальній інтеграції.

Дослідження історії розвитку універсального дизайну дало можливість прослідкувати як концепція еволюціонувала від ідей доступності для осіб з обмеженими можливостями до сучасного розуміння, яке охоплює широкий спектр користувачів. Від початкових рішень, орієнтованих виключно на людей з інвалідністю, інклюзивний дизайн поступово став універсальним підходом у проектуванні. Розвиток інклюзивного дизайну можна пов'язати із стрімкими соціальними змінами, розвитком технологій та певним рядом законодавчих ініціатив.

Серед основних чинників, що сприяють зростанню популярності інклюзивного дизайну, виокремлюємо демографічні зміни, зокрема старіння населення, законодавчі вимоги, зміна суспільного мислення, розвиток технологій та змінення ставлення до споживання в цілому.

З огляду на це, можна зауважити, що інклюзивний дизайн є не лише відповіддю на потреби окремих груп людей, а й гостросучасним напрямком розвитку теперішнього суспільства. Він дає можливість забезпечувати рівноправний доступ до простору та створювати комфортне, безбар'єрне середовище для всіх.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Лопатіна Г. Дизайн інклюзивного освітнього середовища закладу вищої освіти / Ганна Лопатіна, Наталя Цибуляк, Ганна Мицик, Анастасія Попова, Марина Нестеренко / за заг. ред. проф. Ольги Гуренко. Запоріжжя: БДПУ, 2024, 15 с.
2. Луговський, О. Яковець, І., & Чугай, Н. Застосування сучасних технологій дизайн-діяльності при проектуванні інклюзивного середовища. *Деміург: ідеї, технології, перспективи дизайну*, 2024, 7(2), 234–247. <https://doi.org/10.31866/2617-7951.7.2.2024.315454>
3. Семикіна О. Інклюзивний дизайн: основні прийоми дизайн-проектування середовища для дітей з особливими потребами/О. Семикіна, А. Воргач. *Актуальні проблеми сучасного дизайну*: збірник

матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 27 квітня 2022 року. В 2-х т. Т. 2. Київ : КНУТД, 2022. С. 224-227.

Юрій ФІЛІМОНОВ, студент освітньої програми «Промисловий дизайн»
Черкаський державний технологічний університет

Наталія ЧУГАЙ, кандидат мистецтвознавства, доцент
кафедри дизайну

Черкаський державний технологічний університет

ВИКОРИСТАННЯ БІОМЕХАНІКИ РУХУ ПТАХІВ ДЛЯ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ТА РОЗВІДКИ

У сучасних умовах глобалізації спостерігається зростання уваги до біоміметичного підходу в проєктній діяльності, який передбачає наслідування конструктивних і функціональних рішень живої природи. Біомеханіка руху птахів є одним із найперспективніших напрямів такого підходу: птахи впродовж еволюції виробили ефективні аеродинамічні рішення, що поєднують маневреність, енергоощадність і здатність до тривалого польоту.

Актуальність дослідження полягає в тому, що сучасні безпілотні літальні апарати (БПЛА) дедалі частіше використовуються в оборонній, цивільній та комерційній сферах для розвідки і моніторингу. Застосування біомеханіки руху птахів під час розробки дронів дозволяє підвищити їхню здатність до маскування, безпеку та маневреність, а також зменшити енергоспоживання за рахунок імітації польоту.

Студентом освітнього програми «Промисловий дизайн» Юрієм Філімоновим запропоновано концепт дрона «**Trochilidae**» (рис.1-2), який розроблений на основі біонічної форми птаха колібрі (лат. *Trochilidae*). Його фюзеляж має обтічну форму та витягнутий «дзьоб», а хвостове оперення забезпечує високу стабільність польоту. Три гвинти, розміщені в захисних кільцях, зменшують вібрації та поліпшують безпеку при експлуатації. Завдяки використанню легких композитних матеріалів дрон має невелику вагу та тривалий час автономного польоту. Маневрові можливості дозволяють «Trochilidae» парити на місці та різко змінювати напрямок руху, що є важливим при проведенні спостережень у складних умовах або в обмеженому просторі.

Рис. 1. Дрон «Trochilidae» з біомеханікою руху птаха

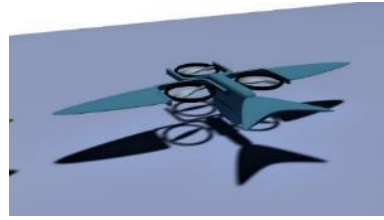

Рис. 2. Дрон «Trochilidae»

Розглянемо основні особливості біоміметичного підходу в проєктуванні безпілотних літальних апаратів.

- *Наслідування руху крил птахів.* Колібри характеризуються здатністю швидко махати крилами, зависати в повітрі та миттєво змінювати траєкторію польоту. Імітація цих особливостей дає дрону підвищену маневреність і точність навігації.
- *Енергоефективність.* При ширянні та зависанні «Trochilidae» використовує мінімальну кількість енергії, завдяки аеродинамічно вивірній формі та легким матеріалам.
- *Скритність.* Біоморфний силует і відносно тихі пропелери роблять дрон менш помітним і дають перевагу в розвідувальних операціях.
- *Захист і модульність.* Композитні та модульні рішення спрощують обслуговування дрона й одночасно підвищують його надійність.

Практичне значення запропонованого безпілотного літального апарату полягає в тому, що завдяки здатності точно контролювати позицію у просторі та залишатися малопомітним, дрони з біомеханікою руху птахів є перспективними для використання в розвідувальних завданнях, охороні кордонів, рятувальних операціях і моніторингу довкілля. Зокрема, у відкритих джерелах згадується успішний досвід застосування «пташиних дронів» для прихованої зйомки та спостережень, коли традиційні БПЛА були надто шумними або помітними (порівняно з моделями, що імітують форму та політ птаха).

Таким чином, біоніка дає змогу створювати інноваційні рішення в галузі авіації та безпілотних систем. Приклад дрона «Trochilidae» демонструє, як поєднання естетики пташиного польоту з сучасними технологіями сприяє підвищенню маневреності, енергоефективності та непомітності дронів. Такий підхід є особливо актуальним у проєктній діяльності в умовах глобалізації, де важливо знаходити нові шляхи розвитку розвідувальних і спостережних систем.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Мигаль С.П. Біоніка в дизайні предметно-просторового середовища: навч. посібник / С.П. Мигаль, І.А. Дида, Т.Є. Казанцева. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 228 с., іл.
2. Крила війни в новій формі: які птахи надихнули вчених на розробку нових способів польоту дронів (фото, відео). *Telegraf*. URL: <https://news.telegraf.com.ua/ukr/nauka/2024-11-27/5887944-krila-viyni-v-noviy-formi-yaki-ptakhi-nadikhnuuli-vchenikh-na-rozrobku-novikh-sposobiv-polotu-droniv-foto-video> (дата звернення 02.03.2025).

Ніколетта ФТЕМА, студентка 4-го курсу

ОПП «Графічний дизайн»

Закарпатська академія мистецтв

Наталя ДОЧИНЕЦЬ, канд. екон. наук, доцент

доцент кафедри сучасних інформаційних технологій та веб-дизайну

Закарпатська академія мистецтв

ЕТИЧНІ ВИКЛИКИ ВИКОРИСТАННЯ ГЕНЕРАТИВНОГО ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ВІЗУАЛЬНОМУ МИСТЕЦТВІ

Генеративний штучний інтелект (від англ. generative artificial intelligence, generative AI, GenAI) – це штучний інтелект, здатний генерувати текст, зображення або інші медіа, використовуючи породжувальні моделі [1].

Разом з широкими можливостями й очевидними перевагами, з розвитком генеративного ШІ зростає й кількість ризиків і проблем, пов'язаних з його використанням. У суспільстві посилюється занепокоєння й часто зустрічається негативне ставлення до технологій ШІ.

Дослідники й науковці у всьому світі почали пошуки методів регулювання штучного інтелекту та запобігання потенційним загрозам після того, як генеративний штучний інтелект, що використовує дані для створення нового контенту, потрапив до засобів масової інформації, сайтів, соцмереж тощо [2, с. 76].

На брифінгу Ради Безпеки ООН у липні 2023 року генеральний секретар ООН Антоніо Гутерреш заявив: «Генеративний ШІ має величезний потенціал для добра та зла у великих масштабах», що ШІ може «підсилити глобальний розвиток» та додати від 10 до 15 трильйонів доларів до глобальної економіки до 2030 року, але його зловмисне використання «може спричинити жакливі рівні смерті та руйнувань, широкомасштабну травму та глибокі психологічні ураження на неймовірному рівні» [3].

Справді, у сфері генеративного ШІ нерідко трапляються зловживання та нехтування нормами етики.

Етика в ІТ-сфері охоплює широкий спектр принципів, від чесності та справедливості до поваги до конфіденційності та інтелектуальної власності [4].

Ці принципи зазвичай орієнтовані на безпеку, справедливість і гуманістичні цінності, на захист прав користувачів і запобігання можливим зловживанням у сфері інформаційних технологій [5].

Можемо виділити такі поширені етичні проблеми у сфері генеративного штучного інтелекту:

1. Порушення принципу приватності й конфіденційності: використання персональних даних без згоди користувачів, ризики витоку або зловживання чуливою інформацією.

2. Порушення авторського права та інтелектуальної власності: генеративні моделі ШІ можуть створювати контент, що порушує авторські права, оскільки вони навчаються на великих обсягах даних, часто без дозволу правовласників. Це викликає питання щодо законності використання таких даних та відповідальності за створений контент.

3. Маніпуляція та дезінформація: використання генеративного ШІ для створення фейкових новин, пропаганди, маніпулятивного контенту або дипфейків.

4. Дискримінація та упередженість: відтворення та посилення упереджень у генерованому контенті через недосконалість навчальних даних. Якщо моделі ШІ навчаються на даних, що містять упередження, вони можуть відтворювати та посилювати ці упередження, що призводить до несправедливих або дискримінаційних результатів [6].

5. Порушення принципу прозорості: відсутність чіткої інформації про те, як працюють моделі, хто несе відповідальність за їхні помилки або наслідки використання.

6. Шкідливий контент: створення образливих, насильницьких, аморальних або небезпечних матеріалів (наприклад, контенту, що закликає до насильства).

7. Маніпуляція особистістю та емоціями: використання генеративного ШІ для психологічного впливу, нав'язування певних поглядів або маніпулювання поведінкою.

Ці проблеми вимагають розробки чітких етичних стандартів, правового регулювання та відповідального використання технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Newsom, Gavin; Weber, Shirley N. (6 вересня 2023). Executive Order N-12-23. URL: https://www.gov.ca.gov/wp-content/uploads/2023/09/AI-EO-No.12-_-GGN-Signed.pdf

2. Дереза О. О., Дереза С. В. Можливості використання штучного інтелекту в дизайні. *Системи та засоби штучного інтелекту: тези доповідей Міжнародної наукової конференції «Штучний інтелект: досягнення, виклики та ризики»*. Київ: ІППП «Наука і освіта», 15-16.03.2024. 550 с. URL: https://www.ipai.net.ua/docs/ai_conf_15.03.2024.pdf
3. Secretary-General's remarks to the Security Council on Artificial Intelligence. 18 липня 2023. URL: <https://www.un.org/sg/en/content/sg/statement/2023-07-18/secretary-generals-remarks-the-security-council-artificial-intelligence-bilingual-delivered-scroll-down-for-all-english>
4. Балик А. Етика в IT-сфері. URL: <https://lemon.school/blog/etyka-v-it-sferi>
5. Азаренков В. І. Основні етичні проблеми штучного інтелекту / В. І. Азаренков, К. О. Криклива. *Поліграфічні, мультимедійні та web-технології : матеріали Молодіжної школи-семінару IX Міжнар. наук.-техн. конф., 14-28 травня 2024 р. Харків : ТОВ «Друкарня Мадрид», 2024. Т. 2. С. 231-232. URL: <https://openarchive.nure.ua/handle/document/26427>*
6. Важливість етичного ШІ/чесного ШІ та типи попереджень, яких слід уникати (23 січня 2024). URL: <https://uk.shaip.com/blog/the-importance-of-ethical-ai-fair-ai/>

Інеса ЦВЄЧКОВСЬКА, студентка третього курсу

Черкаський державний технологічний університет

Олександр ЛУГОВСЬКИЙ, кандидат мистецтвознавства, доцент
кафедра дизайну

Черкаський державний технологічний університет

ВИКОРИСТАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ МОТИВІВ ХУДОЖНИКА ІВАНА МАРЧУКА В ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ ОБРАЗОТВОРЧОМУ МИСТЕЦТВІ

Сучасне мистецтво в умовах глобалізації активно взаємодіє з національними традиціями, зберігаючи унікальні культурні особливості, одночасно адаптуючись до світових тенденцій. Використання національних мотивів у сучасному мистецтві стало важливим інструментом для вираження культурної ідентичності, збереження національної спадщини та ствердження індивідуальності на глобальному рівні. У контексті глобалізації, коли культурні кордони стають дедалі менш виразними, митці звертаються до традиційних елементів свого

національного мистецтва — символів, кольорів, форм і технік, інтегруючи їх в сучасні художні практики [1].

Таке поєднання дозволяє створювати нові форми мистецтва, що не лише відображають глобальні тенденції, а й зберігають глибокий зв'язок з національним корінням. Водночас, використання національних мотивів в умовах глобалізованого світу стимулює культурний діалог і сприяє поширенню національної культури серед міжнародної аудиторії.

У контексті глобалізації культур та художніх процесів питання збереження національної ідентичності через мистецтво набуває все більшої актуальності. Глобалізація спричиняє взаємодію культур, сприяє їх синтезу, що, з одного боку, дає можливість для розвитку мистецтва, а з іншого — викликає загрози втрати унікальних культурних ознак. Український художник Іван Марчук є прикладом того, як національні мотиви можуть бути адаптовані до глобального художнього контексту, зберігаючи при цьому свою автентичність та глибину. У своїй творчості Марчук демонструє шлях поєднання народних традицій з сучасними художніми напрямками, створюючи унікальний мистецький продукт, який відповідає вимогам глобалізованого світу, але не втрачає зв'язок із українською культурною спадщиною [2].

Глобалізація змінює не лише соціально-економічну ситуацію в світі, а й впливає на розвиток мистецтва, створюючи простір для обміну культурними цінностями та ідеями. Однак ця ситуація також супроводжується певними викликами: зростанням комерціалізації мистецтва, домінуванням західних культурних стандартів і тенденцій, а також ризиком втрати національної ідентичності. Для багатьох народів важливо зберегти свої культурні традиції в умовах, коли глобалізація сприяє уніфікації культурних практик.

Іван Марчук — один з художників, чия творчість є важливим прикладом того, як можна зберігати національні мотиви в умовах глобалізованого мистецтва. Його роботи поєднують традиції українського народного мистецтва та інтерпретують їх у сучасних художніх концепціях. Марчук не тільки зберігає народні символи, але й адаптує їх до нових художніх форм, що дозволяє йому створювати роботи, які мають значення як для національної, так і для міжнародної аудиторії.

Іван Марчук — це один із найяскравіших представників сучасного українського образотворчого мистецтва, чия творчість стала символом збереження національних мотивів у глобалізованому світі. Завдяки своїй унікальній техніці та інтерпретації народних символів, він не тільки зберігає українські культурні традиції, але й адаптує їх до сучасних художніх практик, знаходячи відгук у світі. Його творчість є прикладом

того, як національні мотиви можуть бути ефективно вписані у глобальний контекст, надаючи мистецтву новий сенс [3].

У контексті глобалізації, де часто спостерігається прагнення до уніфікації культур і спрощення культурних ідентичностей, творчість Івана Марчука стає важливим інструментом збереження національних цінностей. Його роботи, що містять народні мотиви, стають формою культурного опору та збереження національної пам'яті в умовах культурного перемішування. Марчук створює картини, які водночас є авангардними та насичені глибокими традиційними символами, таким чином демонструючи можливість поєднання традиційного і сучасного.

Завдяки своїй техніці і стилістичним рішенням, він знаходить нові шляхи для вираження традиційних тем, що дає можливість українському народному мистецтву вийти на міжнародну сцену. Твори Марчука стали важливими посланнями української культури, які легко сприймаються в глобалізованому світі, де мистецтво часто стає засобом міжнародного діалогу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Марчук Іван Степанович // Художники України : Енциклопедичний довідник : Вип. 1 / Академія мистецтв України, Інститут проблем сучасного мистецтва ; редкол. В. Д. Сидоренко (голова) та ін. ; автор-упор.: М. Г. Лабінський. Київ : Інтертехнологія, 2006. С. 369.
2. Бушак С. Тернистий шлях Івана Марчука: Аналіз творчості художника // Лан. Ланівеччина творча: Літ.-мистец. альманах / Ред.-упоряд. С. Буняк. Тернопіль, 2001. С. 182-191.
3. Іван Марчук. Творчий період 1965—2005: [Альбом]. К.: ТОВ «Атлант ЮЕмСі», 2005. 28 с.

Дмитро ЧЕХУНІН, здобувач 1 курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти

Херсонський національний технічний університет

Анна БЛІК, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри дизайну

Херсонський національний технічний університет

ДИЗАЙН АЛЬБОМІВ МЕТАЛ-ГУРТІВ СЬОГОДЕННЯ

Особливості взаємодії індустрії дизайну й популярного музичного мистецтва являються актуальним питанням у межах сучасних наукових досліджень. У процесі дифузії продуктів дизайнерської та музичної спільнот формується середовище, покликане інтенсифікувати розвиток обох галузей й підсилити інтерес потенційного споживача.

Провідну роль у цьому процесі традиційно відіграють обкладинки музичних альбомів – незмінний атрибут музичної індустрії сьогодення. У таких музичних жанрах, як «метал», де візуальна складова часто має таке ж значення, як і музичний зміст, дизайн обкладинки – це не просто зображення, що супроводжує реліз, це частина концептуального послання гурту, яке сприяє зануренню слухача у атмосферу альбому ще до першого прослуховування [3].

Дизайн обкладинки – це важливий маркетинговий інструмент, який покликаний:

- привернути увагу та виокремити певний альбом серед конкурентів;
- відображати тематику та атмосферу музики;
- візуалізувати приналежність до загального бренду й художнього концепту гурту.

Деякі метал-гурти мають фірмовий стиль, який легко впізнати. Наприклад, обкладинки колективу Iron Maiden завжди містять зображення їхнього талісмана «Едді», що стало частиною їхньої візуальної ідентичності.

На сьогодні дизайн обкладинок метал-альбомів поєднує традиційні елементи жанру з інноваційними підходами та сучасними технологіями. Графічні дизайнери та художники застосовують як класичні техніки малювання, так і цифрове мистецтво, фотографію, 3D-моделювання та інтерактивні медіа. Деякі обкладинки стають культовими, впливаючи на розвиток візуальної культури жанру.

Характеризуючи традиційні елементи обкладинок метал-альбомів, можемо визначити, що значна їх частина має усталені візуальні елементи, що формувалися ще з 1970-х років. Серед подібного визначним є використання темної й похмурої атмосфери: містичних, демонічних або антиутопічних образів.

Рис. 1.

Рис. 2

Рис. 3

Художники-ілюстратори, такі як Дерек Пігс (Iron Maiden) або Ед Репка (Megadeth), створювали обкладинки з високим рівнем деталізації й

змістовними зображеннями, сповненими символізму (Рис. 1-2). Характерні для дизайну багатьох музичних альбомів «агресивні» текстові шрифти, згідно висновків дослідників, використовуються як такі, що викликають у глядача певний естетичний й емоційний ефект, підсилюючи необхідне враження (так, гострі або ж зазубрені типографічні шрифти сприймаються мозком людини як більш небезпечні та призводять до виникнення відчуття недружності, небезпеки тощо). Готична та міфологічна символіка – черепи, дракони, демони, релігійні символи та пентаклі також часто залучаються для подібного ефекту, слідуючи певній тематиці альбому (Рис. 3) [1, 2].

Сучасні дизайнери продовжують цю традицію, адаптуючи її до актуальних тенденцій. Наприклад, художник Zbigniew Bielak відомий своїми деталізованими роботами для гуртів Mayhem, Ghost та Watain, в яких він поєднує класичну техніку гравюри з сучасними цифровими ефектами (Рис. 4).

Деякі музичні гурти та дизайнери виходять за межі традиційного мистецтва, використовуючи унікальні матеріали та техніки. Яскравим прикладом можна вважати альбом «Hushed and Grim» (2021) гурту Mastodon, який використовує унікальну візуальну концепцію, що поєднує фізичні скульптури з цифровою графікою (Рис. 5). Художник Aj Fosik створює дерев'яні скульптури, які фотографує та виконує цифрову обробку для створення обкладинок (Рис. 6).

Альбоми метал-гуртів останніх років часто включають реальні фотографії або колажі. Для гурту Behemoth використовують темну естетику фотографії, додаючи драматичне освітлення та символізм у свої роботи [4].

Окрім сучасні метал-гурти відходять від традиційного підходу, використовуючи мінімалістичний дизайн. Наприклад, альбом Sunbather (2013) від Deafheaven має яскраво-рожевий фон з простим шрифтом, що суперечить класичним металевим канонам, але став однією з найвпізнаваніших обкладинок жанру (Рис. 7).

Рис. 4

Рис. 5

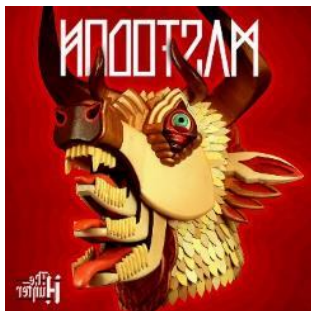

Рис. 6

Рис. 7

Інноваційні технології відкривають нові можливості для дизайну, серед яких можемо виокремити: анімовані та інтерактивні обкладинки; VR та AR технології (деякі гурти почали експериментувати з доповненою реальністю, що дозволяє взаємодіяти з обкладинкою через мобільні додатки); Генеративне мистецтво, де алгоритми створюють унікальні обкладинки для кожного користувача, що змінюються залежно від умов прослуховування.

Отже, дизайн обкладинок сучасних метал-альбомів є поєднанням традиційних мотивів і сучасних технологій. Вони відображають еволюцію жанру, дозволяючи кожному альбому мати власний унікальний стиль. Вивчення цих тенденцій допомагає зрозуміти взаємозв'язок між візуальним мистецтвом та музикою, а також їхній вплив на формування музичної культури і смаків слухацької аудиторії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Булах Т. Б. Музичний дизайн в сучасному соціокультурному просторі. *Дизайн та мистецтво в контексті соціокультурного розвитку. матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції, 09–11 жовтня 2024 р.* за ред. Білик А.А. Одеса: Олді+, 2024. С. 51-53.
2. Гаврилюк В. Д., Житеньова Н. В. Важливість шрифту у графічному дизайні. *Дизайн та мистецтво в контексті соціокультурного розвитку. матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції, 09–11 жовтня 2024 р.* за ред. Білик А.А. Одеса: Олді+, 2024. С. 55-57.
3. Щербак А. Ю., Кисельова К. О. Вплив музичних жанрів хард-рок та хеві метал на моду ХХІ століття. *Україна у світових глобалізаційних процесах: культура, економіка, суспільство. тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції.* с. 52-55. Видавничий центр КНУКиМ, 2019. С. 52-55.
4. Coverscaping: Discovering Album Aesthetics København — Museum Tusculanums Forlag. — Københavns Universitet, 2010

Яна ЧУМАЧЕНКО, здобувачка 1 курсу другого (магістерського) рівня

Херсонський національний технічний університет

Ганна ПОЛЕТАЄВА, кандидат технічних наук, доцент

Херсонський національний технічний університет

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УКРАЇНСЬКОМУ ГРАФІЧНОМУ ДИЗАЙНІ: ПРОБЛЕМИ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Інклюзія в суспільстві є ключовою темою сучасного дискурсу, а представлення людей з інвалідністю у графічній ілюстрації та графічному дизайні відіграє визначальну роль у формуванні суспільного сприйняття. Графічний дизайн та ілюстрація, як потужні засоби візуальної комунікації, безпосередньо впливають на створення та закріплення образів, що формуються у свідомості глядача. Протягом багатьох років представлення людей з інвалідністю у мистецтві базувалася на стереотипах: або героїзували інвалідність, або зображували її через призму жалю.

В українському графічному дизайні тривалий час зберігалася така тенденція, однак у сучасних умовах відбувається трансформація цього підходу, що є результатом як глобальних соціальних змін, так і викликів. Основним з яких є початок повномасштабної війни в Україні, коли кількість людей з інвалідністю значно зросла внаслідок військових дій. Відповідно, питання їхнього представлення набуло нового значення.

Тож репрезентація персонажів з інвалідністю в українському графічному дизайні є загалом прийнятною та підтримується суспільством. Однак аналіз сучасної української графічної ілюстрації демонструє низку проблем і викликів, пов'язаних із візуальним зображенням цієї соціальної групи. Однією з ключових проблем є загалом недостатня представленість таких персонажів у комерційних та масових графічних проєктах. Навіть коли вони з'являються у візуальних матеріалах, їхні образи найчастіше подаються у двох основних наративних моделях: героїчній та трагічній. У першому випадку особи з інвалідністю зображуються як надзвичайно сильні та витривалі, здатні подолати будь-які труднощі завдяки власній волі та наполегливості. У другому ж вони виступають як жертви обставин, що потребують постійної допомоги та підтримки. Обидва ці підходи є стереотипними та звужують сприйняття людей з інвалідністю, не враховуючи їх різноманітного життєвого досвіду та повсякденних реалій.

Прикладом цього є рекламна кампанія ПриватБанку «Моя безбар'єрність», де маскот банку був представлений у вигляді персонажа на інвалідному візку (рис.1). Хоча сам факт появи такого персонажа у візуальній комунікації є позитивним кроком, контекст його зображення

наголошує на потребі допомоги, що підсилює викривлене уявлення про людей з інвалідністю [7].

До того ж існує нестача різноманітних і нестереотипних образів людей з інвалідністю. Часто такі персонажі подаються у вузькому контексті – або як військові ветерани з протезами, або як спортсмени-паралімпійці, що, хоча і є важливими категоріями, не охоплюють повний спектр життєвого досвіду людей з інвалідністю.

Ще однією проблемою є нерівномірність у представленні різних типів інвалідності. Найчастіше у графічному дизайні фокус робиться на порушеннях опорно-рухового апарату, тоді як персонажі з порушеннями зору, слуху або когнітивними особливостями майже не з'являються в графічному дизайні. Таким чином звужується інклюзивний дискурс та обмежується сприйняття реального різноманіття людей з інвалідністю.

Рис.1
ПриватБанк
«Моя
безбар'єрність»

Рис.2, 3, 4 - ілюстрації спеціалізованих громадських ініціатив

Водночас попри існуючі проблеми, український графічний дизайн поступово рухається у напрямку більшої інклюзивності. Особливо це помітно у сфері спеціалізованих громадських ініціатив, які активно використовують ілюстрованих персонажів з інвалідністю в контексті буденності у своїй візуальній комунікації (рис. 2, 3, 4). Проте такі проекти, орієнтовані на вузьку цільову аудиторію, та не мають достатнього охоплення для формування загального суспільного сприйняття [4, 8].

Позитивні зміни також відбуваються у сферах гейм-дизайну та книжкової ілюстрації. Наприклад, у популярній українській грі "S.T.A.L.K.E.R.2" від компанії GSC Game World 2024 року випуску присутні персонажі з інвалідністю, що є важливим кроком до інклюзивного ігрового простору (рис. 5) [1]. У сфері дитячої літератури важливою подією стало видання книги 2019 року Оксани Драчківської «Зайчик-нестрибайчик та його смілива мама» від видавництва Чорні вівці [6], де головний персонаж – заєць із порушенням опорно-рухового апарату – представлений у звичайних побутових ситуаціях, а не через призму страждань чи героїзму (рис. 6).

У комерційній сфері із позитивних моментів можна згадати благодійні стікери, представлені мережею JYSK під час Паралімпійських ігор представила. В наліпках через ілюстрованих цікавих персонажів підкреслювали спортивні досягнення людей з інвалідністю (рис. 7) [5]. Попри окремі успішні приклади, великі комерційні компанії, що активно використовують графічні матеріали та ілюстрованих персонажів, усе ще недостатньо приділяють увагу інклюзивному зображенню осіб з інвалідністю. Зважаючи на значний вплив таких брендів на суспільство, інтеграція інклюзивних образів у їхню візуальну комунікацію є важливим кроком до формування більш відкритого та різноманітного медійного середовища.

Наразі ж подібні інклюзивні персонажі здебільшого представлені у комунікаціях благодійних чи спеціалізованих організацій, які, на жаль, не мають такого широкого охоплення та впливу, як великі комерційні бренди. Саме тому відповідальність за популяризацію інклюзії через візуальне мистецтво значною мірою лежить на компаніях, що формують масову культуру та суспільні уявлення.

*Рис.5 - незрячий
Фауст
"S.T.A.L.K.E.R."*

*Рис.6 - "Зайчик-
нестрибайчик та
його смілива
мама"*

Рис.7 - наліпки JYSK

Тож український графічний дизайн поступово рухається до більшої інклюзивності, однак процес цей залишається нерівномірним. Для досягнення повноцінної репрезентації осіб з інвалідністю та подолання цих викликів професійні графічні дизайнери та ілюстратори можуть зробити кілька важливих кроків:

- Розширювати візуальне розмаїття персонажів, уникаючи шаблонних образів та інтегруючи їх у масові комунікаційні проекти.
- Працювати у взаємодії з людьми з інвалідністю, щоб передавати їхні реальні досвіди та забезпечувати достовірність візуальних рішень.

- Відмовлятися від наративів героїзації чи жалю, натомість показувати різноманітні аспекти повсякденного життя.
- Використовувати принципи універсального дизайну у всіх сферах — від цифрових платформ до друкованих матеріалів та ілюстрацій.
- Популяризувати успішні приклади інклюзивного дизайну, формуючи нові стандарти сприйняття та візуальної культури

Отже, графічний дизайн відіграє важливу роль у зміні суспільного сприйняття людей з інвалідністю. Завдяки правильному підходу до репрезентації можливо створити більш відкритий та толерантний суспільний дискурс, у якому люди з інвалідністю не будуть виключеними, а натомість стануть невіддільною частиною соціального та культурного простору України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Contributors to S.T.A.L.K.E.R. Wiki. Персонажі. S.T.A.L.K.E.R. Wiki. URL: <https://stalker.fandom.com/uk/wiki/Категорія:Персонажі>
2. Kakungulu Samuel J. Exploring Disability Representation in Art and Media// IDOSR JOURNAL OF COMMUNICATION AND ENGLISH. 2024. 9(3):16-20. DOI:<https://doi.org/10.59298/IDOSR/JCE/93.1620.202400>
3. Sebastian F. Beyond stereotypes? Representation of disabilities in the media//Eye-Able. Eye-Able. 2024. URL: <https://eye-able.com/blog/beyond-stereotypes-representation-of-disabilities-in-the-media>
4. Дегтярьова О. Ілюстрації//без бар'єрів. 2024. URL: <https://bf.in.ua/iliustratsii/>
5. Додай руху до сили духу// savelife.in.ua. 2024. URL:<https://savelife.in.ua/power-to-recover/>
6. Зайчик-нестрибайчик та його смілива мама// Vivat. 2019. URL: <https://vivat.com.ua/product/zaichyk-nestrybaichyk-ta-yoho-smilyva-mama/>
7. ПриватБанк "Моя безбар'єрність"// громадська організація "Безбар'єрність". 2024. URL: <https://bbu.org.ua/kardmen-u-privat24-dilitsya-rekomendaciyami-dlya-bezbar-ierno-komunikacii/>
8. Як долучитися до 6-го Форуму Інклюзивності онлайн?// Instagram dostupno_ua. 2024. URL: https://www.instagram.com/dostupno_ua/p/DC6AVrcNp_n/

Олександра ЧУРІКОВА, здобувач 2 курсу вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 023. Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

кафедри образотворчого мистецтва

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Юлія МАЛЕЖИК, кандидат педагогічних наук, доцент

доцент кафедри образотворчого мистецтва,

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

КОНСТРУКТИВНИЙ АНАЛІЗ ФОРМИ У ПРОЄКТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ХУДОЖНИКА ТА ДИЗАЙНЕРА

У предметному середовищі нас повсякчас оточує світ геометрії, від найпростіших предметів до складних архітектурних споруд. Геометрія є невід’ємною частиною конструктивного рисунку.

Термін «конструкція» походить від латинського слова *constructio*, що означає «будова», «побудова», «структура», «план», «взаємне розташування і співвідношення частин». Конструювати – це значить організовувати, створювати, будувати, складати згідно з певним планом.

Під час зображення з натури, аналізуючи конструкцію форми предмета, необхідно ясно уявляти його будову у всіх складових частинах, як видимих оком, так і невидимих. Вміти бачити натуру, означає вміти аналізувати її будову. Конструктивний аналіз народжує певну цілеспрямованість у роботі, виключає можливість механічного копіювання натури [1].

З давніх часів художники і теоретики мистецтва вважали, що в процесі навчання образотворчому мистецтву треба постійно спиратися на науку. Так, наприклад, під час перспективного зображення геометричних тіл з натури потрібно знати як закони перспективи, правила малювання з натури, так і основи зображення та конструктивну будову геометричних тіл.

Постановка проблеми. Незважаючи на важливість конструктивного аналізу форми, більшість відчувають труднощі з її застосуванням на практиці. Це пов’язано з тим, що метод потребує розвиненого просторового мислення, вміння абстрагуватися та аналізувати.

Актуальність дослідження. У сучасному світі, де візуальна інформація відіграє ключову роль, вміння аналізувати та розуміти форму є надзвичайно важливим. Конструктивний малюнок допомагає художнику та дизайнеру уникнути помилок у пропорціях, оскільки дозволяє легко порівнювати розміри та співвідношення різних частин об’єкта. Це особливо важливо для початківців, які часто відчувають труднощі саме з передачею пропорцій.

Володіння цим методом дозволяє художнику більш впевнено та ефективно працювати над створенням портретів, пейзажів та інших видів образотворчого мистецтва.

Метою дослідження стало вивчення та пояснення методу конструктивного аналізу форми, який полягає у розкладанні складних об'єктів на прості геометричні форми, а також продемонструвати його практичне застосування на конкретних прикладах. Цей метод є важливим інструментом у багатьох галузях, таких як дизайн, архітектура, інженерія та мистецтво.

Виклад основного матеріалу. Конструктивний аналіз форми – це метод дослідження, який дозволяє зрозуміти структуру та організацію складних об'єктів шляхом їх розкладання на простіші геометричні форми. Цей метод широко використовується в різних галузях, таких як архітектура, дизайн, інженерія та мистецтво.

Важливо зазначити, що конструктивний аналіз форми – це творчий процес, який потребує спостережливості, аналітичного мислення та уяви. Результат аналізу може залежати від того, як дослідник бачить та інтерпретує форму об'єкта.

Конструктивний аналіз форми полягає в тому, щоб розкласти складний об'єкт на прості геометричні форми, такі як куби, циліндри, сфери, конуси тощо. Ці прості форми потім можуть бути використані для створення 3D-моделі об'єкта або для його аналізу. Визначимо основні етапи конструктивного аналізу форми:

- розкладання на прості геометричні форми: складний об'єкт подумки або графічно розділяється на окремі елементи, які мають просту геометричну форму (куб, сфера, циліндр, конус тощо); визначаються основні формоутворюючі елементи та їх взаємозв'язок.

- вивчення пропорцій та співвідношень: аналізуються розміри та пропорції кожного елемента окремо та їх співвідношення між собою; виявляються закономірності та гармонійні пропорції, якщо вони є.

- побудова конструктивних схем та креслень: на основі аналізу створюються схеми та креслення, які відображають структуру та організацію об'єкта; ці схеми можуть бути використані для подальшого проектування, моделювання або виготовлення об'єкта [2].

Конструктивний аналіз форми може бути застосований до різноманітних об'єктів образотворчого мистецтва та дизайну, від архітектурних споруд до предметів побуту. Наприклад, аналізуючи форму будівлі, можна виділити її основні об'єми (фундамент, стіни, дах), визначити їх пропорції та співвідношення, а також побудувати схему, яка відображає її конструктивну структуру. Виокремимо основні переваги конструктивного аналізу форми:

1. Доступність: складні об'єкти стають більш зрозумілими та легкими для аналізу.
2. Наочність: розбиття на прості форми сприяє кращому візуальному сприйняттю об'єкта.
3. Творчість: метод допомагає у створенні нових об'єктів, оскільки дозволяє комбінувати прості форми для досягнення бажаного результату.
4. Моделювання: конструктивний аналіз форми є основою для створення 3D-моделей.
5. Пропорційність: метод дозволяє вивчати пропорції об'єкта та їх вплив на естетичне сприйняття [1].

Висновки. Отже, конструктивний рисунок має важливе значення для аналізу форми, оскільки він дозволяє художникам та дизайнерам чітко та точно розуміти, як складні форми складаються з простих елементів, як правильно передавати об'єм і простір, як будувати пропорційні та гармонійні композиції. Це є необхідним етапом у творчому процесі, який дає змогу створювати реалістичні, функціональні і естетично виразні твори мистецтва та дизайну.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Басанець Л.В. Застосування техніки рисунку для виконання практичних завдань з рисунку натюрморту. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/202017-2018.pdf> (дата звернення: 04.03.2025).
2. Вербіцька І.О., Вольська С.О., Кузів М.П., Мацишина З.А., Рублевська Н.В. Перспективне зображення геометричних тіл: навчально-методичний посібник. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2018. 60 с.

Марійка ШЕВЕРЯ, студентка 4 курсу
факультету «Дизайну та декоративно-прикладного мистецтва»
Закарпатська академія мистецтв

Оксана ГАВРОШ, кандидат мистецтвознавства, доцент
кафедри культури та соціально-гуманітарних дисциплін
Закарпатська академія мистецтв

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОСТОРУ В РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ЦЕНТРАХ ДЛЯ ДІТЕЙ ІЗ РОЗЛАДОМ АУТИЗМУ

Розлад аутистичного спектра (РАС) – це неврологічний і нейророзвитковий стан, який впливає на соціальну взаємодію, комунікацію, навчання та поведінку. Для РАС характерні порушення соціальної комунікації, повторювана поведінка, сенсорна гіпер- або гіпочутливість, а також труднощі в адаптації до змін [1]. Організація простору в реабілітаційних центрах для дітей із розладом аутизму відіграє важливу роль у їхньому розвитку, соціалізації та терапії. Дизайн реабілітаційних центрів повинен відповідати принципам комфортності, структурованості та сенсорної регуляції.

Одним із перших закладів, який сприяв розвитку реабілітації дітей із РАС в Україні, став Центр імені Януша Корчака в Одесі (1989), що розробляв індивідуальні програми розвитку, працював із сім'ями для створення сприятливого середовища та впроваджував альтернативні методи комунікації (іпотерапію, пропонував сенсорну інтеграцію, масаж, логопедичну терапію, лікувальне плавання та музичні заняття) [2].

Реабілітаційний центр «Еліта» у Львові (1990), спочатку спеціалізувався на лікуванні дітей із ДЦП та неврологічними порушеннями. Згодом, завдяки Методу Козьявкіна, почав приймати й дітей із РАС, зокрема з порушеннями моторики, поведінки та координації [3]. Незважаючи на інфраструктурні обмеження (вузькі коридори, відсутність пандусів, зламаний ліфт), центр мав сучасне на той час обладнання для картування мозкової активності, мануальної терапії та фізіотерапії. У ньому функціонували кімнати сенсорної інтеграції та моторного розвитку, що стимулювали слух, зір, дотик та координацію рухів [4].

Сучасний центр Реальної Інклюзії «Ерудит» – соціальний проєкт, заснований у Києві (2016) [5], спрямований на соціальну адаптацію та корекцію дітей із РАС, СДУГ, синдромом Дауна, ДЦП. Особливість методики – інтеграція дітей у суспільство через ігрову взаємодію. Заняття проходять на майданчиках партнерів (ТРЦ «Арт Молл», «Блокбастер», «Космо»), де діти розвивають комунікативні навички в реальних умовах серед однолітків [6].

У 2017 році на Закарпатті відкрився перший реабілітаційний центр «Янголятко», а згодом – міні-садок в Ужгороді. Центр надає широкий спектр послуг для дітей, зокрема АВА-терапію, нейрокорекцію, групові заняття та масажі, спрямовані на розвиток і соціалізацію.

На основі аналізу реабілітаційних центрів можна визначити ключові сучасні вимоги до організації простору для дітей із РАС:

1. *структурованість та передбачуваність середовища.* Чітко структурований простір, допомагає уникнути стресу від хаотичного оточення. Приміщення повинні мати логічне та просте зонування: навчальні зони, зони для відпочинку, приміщення для індивідуальної та групової роботи;
2. *сенсорна безпека.* Діти з аутизмом чутливі до звуків, світла та текстур, тому важливо використовувати: акустичні панелі, звукопоглинаючі матеріали; м'яке освітлення, природне світло, приглушені лампи; мінімалістичний дизайн, пастельні кольори;
3. *фізична безпека та комфорт:* меблі із заокругленими кутами; м'яке покриття підлоги, безпечні дверні ручки; огорожені простори для прогулянок;
4. *доступність та інклюзивність.* Приміщення мають бути доступними для всіх дітей та включати наявність: пандусів, ліфтів, автоматичних дверей, тактильних доріжок, адаптованих санітарних приміщень;
5. *гнучкість та адаптивність простору.* Використання мобільних меблів, розсувних перегородок та регульованих робочих станцій дозволяє підлаштовувати приміщення під реабілітаційні завдання;
6. *технологічна підтримка.* Встановлення інтерактивних панелей, аудіовізуальних систем, спеціалізованих навчальних додатків. Використання доповненої реальності (AR) для соціалізації. Технології AAC (Augmentative and Alternative Communication) для дітей, які не розмовляють;
7. *природне середовище та відкриті простори.* Сади, зони для прогулянок, невеликі ферми сприяють розслабленню та навчанню через взаємодію з природою.

Комплексний підхід до організації простору для дітей із розладом аутизму сприяє не лише терапевтичному впливу, а й загальному покращенню якості життя. Тому реабілітаційні центри повинні бути продуманими, безпечними, передбачуваними та сенсорно-адаптивними. Приміщення мають сприяти соціалізації, навчанню та загальному добробуту для дітей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. National Institute of Mental Health. Autism Spectrum Disorder. URL: <https://www.cdc.gov/autism/about/index.html>.

2. Центр імені Януша Корчака. Основна інформація про інститут. URL: <https://recin-centr.od.ua/>.
3. Реабілітаційний центр Еліта. Про нас. URL: <https://lviv.kozyavkin.com/ukr/about-us>.
4. Історія створення та розвитку Реабілітаційного центру «Еліта». URL: <https://youtu.be/xCWbNSYl5ec?si=JNMscLYednOAZTao>.
5. Центр Реальної Інклюзії «Ерудит». Про нас. URL: <https://erudit-inclusion.com/ua/about>.
6. Діагностика, корекція аутизму, РАС, СДУГ і ЗПП у дітей у Києві: адаптація дітей у центрі «Ерудит». URL: <https://youtu.be/PgNFTDS4Mhg>.

Софія ШЕСТОПАЛ, здобувач V курсу заочної форми освіти
Національний університет «Одеська Політехніка»

Руслана ТКАЧЕНКО, кандидат мистецтвознавства, доцент
Національний університет «Одеська Політехніка»

ОСОБЛИВОСТІ ДИЗАЙНУ КОНЦЕРТНИХ ЗАЛІВ ТА МУЗИЧНИХ ТЕАТРІВ У СУЧАСНІЙ КУЛЬТУРІ

Сьогодні ми спостерігаємо актуалізацію будівництва і реконструкції концертних залів майже по всьому світові, починаючи з європейських, і закінчуючи азійськими прикладами. Тренд на сучасний дизайн концертних залів і музичних театрів відображає поєднання передових технологій, ергономіки, естетики та акустики. Це не просто місце для прослуховування музики або перегляду вистав, а комплексний простір, який має забезпечити комфортне та емоційно насичене сприйняття подій. Тут поєднанні такі чинники як: потреба у нових міських «центрах сили»; розвиток культурного туризму; зростаючий попит населення на культурні розваги та різноманітність дозвілля.

Одним із головних викликів при проектуванні сучасних концертних залів є створення ідеального звукового середовища. Сучасні технології дозволяють зробити звук чітким, об'ємним та рівномірним для всіх глядачів, незалежно від того, де вони сидять. Використовуються спеціальні дерев'яні панелі, звукопоглинальні матеріали, акустичні штукатурки, які мінімізують реверберацію та забезпечують чистоту звучання. Деякі сучасні концертні зали обладнані рухомими стелями та стінами, які можуть змінювати конфігурацію простору, адаптуючи акустику під конкретний жанр музики (наприклад, камерну музику, симфонічні оркестри чи рок-концерти). Завдяки цифровим технологіям можна регулювати рівень реверберації, підсилювати окремі частоти або навіть змінювати акустичні характеристики залу в реальному часі. Як приклад, можна навести Будинок

музики у Гельсінкі, на розробку акустичної системи якого був запрошений всесвітньо відомий фахівець з акустики Ясухіса Тойота.

Сучасні концертні зали все частіше створюються як мультифункціональні простори, здатні трансформуватися під різні події – від класичних концертів до конференцій, театральних вистав та навіть виставок. Деякі зали оснащені механізмами, які дозволяють змінювати висоту та глибину сцени залежно від потреб виконавців. Часто використовуються секції з рухомими рядами сидінь, що дозволяє змінювати їх розташування або навіть прибирати, створюючи відкритий простір для стоячих глядачів. Модульні стіни та перегородки дозволяють у великих комплексах розділяти приміщення на кілька залів або об'єднувати їх для створення більшого простору.

Також освітлення відіграє важливу роль у створенні атмосфери. Технологічні рішення дозволяють інтегрувати світлові ефекти в архітектуру залу, підсилюючи враження від виступів. Це інтелектуальне LED-освітлення яке дозволяє змінювати колір, яскравість та напрямок світла в реальному часі, адаптуючи освітлення під музику або концепцію шоу. Деякі концертні зали мають вбудовані проєкційні системи, які можуть змінювати візуальне оформлення простору під час події. У сучасних концертних залах вже починають використовувати голограми для візуальних ефектів та доповненої реальності.

Зручність перебування в концертному залі впливає на загальне враження від події. Проектувальники сучасних залів враховують кожен деталь, щоб зробити перебування комфортним для кожного відвідувача: зручні крісла, поліпшена оглядовість, клімат-контроль, доступність (проектування сучасних залів враховує потреби людей з інвалідністю). У сучасних дизайнерських проєктах розвиток цифрових рішень та штучного інтелекту дає змогу управління концертними залами. Завдяки автоматизованим системам можна контролювати освітлення, температуру, акустику та навіть логістику всередині залу через мобільні додатки. Деякі зали пропонують мобільні додатки, через які можна переглядати план залу, бронювати місця, отримувати персоналізовані рекомендації або навіть взаємодіяти з шоу через доповнену реальність. Також є автоматизовані навігаційні системи використання датчиків і LED-індикаторів для зручного пошуку місць, виходів та інших важливих зон.

Не можна обійти увагою сучасні архітектурні тренди спрямовані на використання екологічних матеріалів і технологій, що знижують негативний вплив на довкілля. Багато уваги дизайнерів та архітекторів спрямовано на енергоефективність, вторинні матеріали, будівництво з використанням переробленого скла, деревини та металу. Часто використовують зелені зони всередині приміщень. Живі стіни та рослини

не лише покращують акустику, а й створюють приємне середовище для відвідувачів.

Можна констатувати, що сучасний дизайн концертних залів – це поєднання архітектурної естетики, передових технологій та зручності для глядачів. Новітні підходи дозволяють створювати простори, які не лише забезпечують якісне звучання та вражаючий візуальний ефект, а й адаптуються до різних форматів культурних заходів. Інтеграція інноваційних акустичних систем, мультимедійних технологій, екологічних рішень і розумних цифрових систем робить концертні зали не лише місцем для виступів, а й справжніми центрами культурного життя. У цьому сенсі музичні театри і концертні зали виступають як соціокультурний простір, у якому вони стають привабливими магнітами, що залучають туристів та сприяють розвитку локальної мистецької сцени. Також у сучасній урбаністиці концертні зали виступають не лише місцем слухання музики, а й середовищем для соціальних інтеграцій, дискусій і творчих експериментів.

Оксана ЯСТРЕБОВА, студентка магістратури кафедри дизайну

Херсонський національний технічний університет

Ганна ПОЛЕТАЄВА, кандидат технічних наук, доцент

Херсонський національний технічний університет

РОЛЬ ДИЗАЙНУ У ЗБЕРЕЖЕНІ ОКЕАНУ

Технології та цифрові інструменти є невід’ємною частиною природоохоронних заходів і відіграють ключову роль в океанознавчій освіті. Вони допомагають долати головну проблему — донесення знань до широкої аудиторії, яка не має можливості безпосередньо відчувати підводний світ [3].

Залучення людей до екологічних проблем вимагає не лише наукового підходу, а й мистецтва. Історії, візуальні матеріали та захоплюючий цифровий досвід мають здатність викликати емоції, які, у свою чергу, можуть стати рушійною силою для реальних змін [4].

Подібно до класичних уроків гуманітарних наук, мистецтво виявилось потужним інструментом у донесенні нагальної потреби змінити наше ставлення до пластикових відходів [3, 4]. Спостерігаючи за тим, як активісти та дизайнери висловлюють свою стурбованість цією проблемою та надихають інших, стає очевидним, що мистецтво є одним із найефективніших засобів комунікації. Воно працює без платної реклами, без складних цифрових стратегій – лише через безпосередній візуальний вплив.

Митці використовують реальні фрагменти пластику, зібрані вручну з пляжів, річок або навіть зі шлунків загинблих морських птахів, щоб створювати арт-об'єкти, які трансформують темну проблему забруднення у потужний заклик до дії. Щоб привернути увагу суспільства до цієї кризи, вони створили понад 1000 скульптур із сміття, зібраного на узбережжях [5].

Однак графічні та цифрові дизайнери також мають потужні інструменти для боротьби з екологічною кризою. Вони можуть створювати інформаційні кампанії, що привертають увагу до проблеми забруднення океану через плакати, відеоролики, соціальні мережі та інтерактивні сайти. Візуально сильні повідомлення, такі як контрасти між чистими і забрудненими пляжами або інфографіки, що показують масштаби пластикового забруднення, можуть впливати на громадську думку та закликати до змін.

Дизайнери також можуть розробляти айдентику та упаковку для екологічних ініціатив, просуваючи сталий спосіб життя [2]. Наприклад, дизайн екологічної упаковки, що розкладається без шкоди для природи, або створення логотипу для кампаній із захисту океанів допомагають зробити екологічні проекти більш помітними та впізнаваними.

Діджитал-дизайнери можуть використовувати віртуальну та доповнену реальність для створення глибокого емоційного занурення. Наприклад, VR-експозиції, які дозволяють людям "побувати" під водою та побачити наслідки забруднення на власні очі, можуть мати значно сильніший ефект, ніж звичайні статті чи лекції [4].

Таким чином, дизайн є одним із ключових інструментів у боротьбі за збереження океану. Через естетичні та технологічні засоби дизайнери можуть не тільки інформувати, а й надихати людей змінювати свої звички та ставлення до природи. Об'єднуючи науку, мистецтво та сучасні цифрові рішення, вони сприяють формуванню екологічно свідомого суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бабкіна Б., Бабкіна М. Соціальний плакат як засіб емоційного впливу на формування екологічної свідомості. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Т. 62 (1). С. 48–53.
2. Близнюк М. Екологічний дизайн: теоретичні основи, принципи, освітня складова. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. 2016. Т. 33. С. 141–153.
3. Agency T. C. Rethinking Ocean Plastic With Artists and Designers: 10 Well-Designed Ads. *Medium*. URL: <https://surl.li/cbxtea> (дата звернення: 15.02.2025).
4. Hamlett K. Using art to advocate for the ocean | Adobe Blog. *Welcome to the Adobe Blog*. URL: <https://blog.adobe.com/en/publish/2022/05/12/expressing-ocean-conservation-awareness> (дата звернення: 12.02.2025).
5. The Ocean Foundation - Serving Global Ocean Environments. *The Ocean Foundation*. URL: <https://oceanfdn.org/> (дата звернення: 08.02.2025).

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**ДИЗАЙН І ГЛОБАЛІЗАЦІЯ В УМОВАХ СУЧАСНИХ
РЕАЛІЙ**

Матеріали І Всеукраїнської студентської науково-практичної
конференції м. Хмельницький, ХНТУ, 13 березня 2025 року

Збірник наукових матеріалів

Оригінал-макет підготовлено кафедрою дизайну ХНТУ
Комп'ютерна верстка: Ганна Полетаєва

ХНТУ, Херсонський національний технічний університет, Україна